

BAŠĆINA 22

GROHOTE, 2013.

BAŠĆINA 22

IZDAVAČ:

Općina Šolta Grohote

ZA IZDAVAČA:

Nikola Cecić Karuzić

UREDNIK:

Dinko Sule

LEKTOR:

Sonja Krvavica prof.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Detalj iz jame D(e)rjočica

Snimio: Tonći Tađa

NAKLADA:

300 primjeraka

TISAK:

DES - Split

Dragi štiooci, pred vama je novi broj *Baščine*. Kakva je, takva je. Koliko je bilo štofa, toliko je i ruha. Ne bi komentirao napisano, to prepuštam vama.

Najavljuje se izlaženje *Zbornika otoka Šolte*. Hoće li se *Baščina* u tom novom valu moći održati, hoće li i dalje trajati? Bit će, što mora biti! Ukoliko taj novi val potopi *Baščinu* pa je više ne bude, koristim ovaj trenutak pa zahvaljujem SVIMA koji su na bilo koji način u *Baščini* tkali priču o Šolti i Šoltanima.

urednik

ZA SJEĆANJE
NEVENKA BEZIĆ-BOŽANIĆ, prof.

(Bjelovar, 1927. - Split, 2012.)

Baščina je izgubila još jednog suradnika. Ostali smo bez gospođe Nevenke Bezić-Božanić, konzervatorice i povjesničarke umjetnosti. Napustila nas je žena koja je svojim radom i marom zadužila svekoliku hrvatsku humanističku znanost.

Kako je prof. Nevenka postala suradnicom naše *Baščine*?

Krv nije voda! Nevenka je unuka prof. Ante Bezića, poznatoga našeg Šoltanina (prof. Ante Bezić bio je suosnivač DVD Split, radio je na izgradnji splitskog kazališta, pomogao Ivanu Meštroviću pri odlasku na studij u Beč), dakle porijeklom je naše gore list. Nevenka potpisuje Predgovor prvog broja naše *Baščine*. Taj prvi skromni broj *Baščine* predstavila je u Grohotama na blagdan Gospe od Karmela, 16. srpnja 1991. godine. Tada je otvorila i izložbu šoltanskih slikara pod nazivom *Humanitarni kist za sestru Bernardicu*. Nije ovo bio prvi susret gospođe Nevenke sa Šoltom i Šoltanima. Kao povjesničarka umjetnosti i konzervatorica doprinijela je kod restauratorskih radova na crkvi sv. Mihovila, a jednako tako na utemeljenju Marulićeve zbirke u Nečujmu. Iako nije puno pisala za *Baščinu*, bila je njezin dobar duh. Kao čovjek i kao stručnjak uvijek je davala savjete, upozoravala na manjkavosti i slabosti pojedinog broja *Baščine*. Nevenka je znala vrednovati čovjeka i umjetnost. Cijenila je našeg Eugena Buktenicu i njegovo djelo te ga je predložila za najviše Priznanje općine Šolta. Nevenka je voljela Šoltu i Šoltane. Bila je suradnica prof. dr. sc. Miru Mihoviloviću pri tiskanju monografije Otok Šolta (1990). Svoj rad ustupila je i za novotiskanu monografiju Otok Šolta (ur. Z. Radman, 2013.). Nevenkim odlazak za *Baščinu* je velik gubitak.

Ovih nekoliko rečenica neka bude naše hvala gospođi Nevenki za njezin doprinos *Baščini* i Šoltanima. Neka joj budu molitva za vječni počinak.

Dinko Sule

PRIOLOG POZNAVANJU BIOLOŠKE RAZNOLIKOSTI OTOKA ŠOLTE

Ovaj prilog o poznavanju biološke raznolikosti otoka Šolte, kao i svi do sada objavljeni prilozi, rad su amatera, zaljubljenika u prirodu. Iako se pri determinaciji pojedine vrste isključivo baziram na konzultacije sa znanstvenicima, ipak sam u prošlom broju *Baščine*, u tekstu *Prilog poznavanju faune i flore otoka Šolte* iznio netočan podatak. Greškom je upisana velika smeđa bogomoljka *Archimantis latistyla*. Ovaj podatak također je greškom objavljen i u monografiji *Otok Šolta* (urednik Zoran Radman), Općina Šolta, Grohote, 2012. u prilogu *Iz životinjskog svijeta otoka Šolte*, autora D. Sule. U popisu u oba objavljena priloga trebalo je upisati bogomoljku *Ameles spallanzania*. Ispričavam se čitateljima i znanstvenicima na netočno objavljenom podatku. No, greške su i uz nadzor nekad neizbježne.

Boraveći u prirodi, a u suradnji sa znanstvenicima, donosim nezabilježene životinjske i biljne vrste. Kažem nezabilježene jer ih u dostupnoj literaturi nisam našao za Šoltu zabilježenima .

FAUNA

Šišmiš

Nyctalus leisleri šišmiš, noćni večernjak, Grohote,
(det. dr. sc. Christian Dietz)

Vretenca

Sympetma fusca zimska djeva, Lokva/Grohote, 10/ 2012.
(dr. sc. Matija Franković)

Sympetrum meridionale južni strijelac, Lokva/Grohote, 10/2012
(det. dr. sc. Matija Franković)

Kornjača

Testudo hermanni obična čančara, našao sam je blizu svoje kuće,
ljeto/2012.

Leptiri

Lasiocampa quercus noćni leptir, hrastov prelac, centar Grohota ,
8. 9. 2012.

<i>Arctia caja</i>	noćni leptir, smeđa medonjica, Maslinica, svibanj, 2012.
<i>Macroglossum stallatarum</i>	noćni leptir, obična golupka, Lokva, ljeto/2012.
<i>Tyta luctuosa</i>	noćni leptir, Lokva/Grohote, svibanj/2012.
<i>Myonis dryas</i>	dnevni leptir, modrooki okaš, Grohote
<i>Thaumetopoea pitoyocampa</i>	neugledni leptir dlakava tijela, borov povorkaš, Grohote

Kukci

<i>Xylocopa violacea</i>	crna pčela, Obinuš, travanj/2012.
<i>Brachycerus undatus</i>	(det. dr. sc. Bélla Tallosi), Grohote, 8. 3. 2013.
<i>Psophys stridulus</i>	crvenokrili skakavac, dosta zastupljen skakavac
<i>Acria hungarica</i>	nosati skakavac (det. dr. sc. Jené Purger i dr. sc. Duje Lisičić)

Pauci

<i>Pisaura mirabilis</i>	(det. dr. sc. Bélla Tallosi), Grohote/Podvela gomila, 2. 9. 2012.
<i>Menemerus semilimbatus</i>	(determinirao Luka Katušić, dipl.inž. biol.)
<i>Philaeus chrysops</i>	zlatnooki pauk skakač, Grohote, ljeto/2012. (vidio više primjeraka)
<i>Araneus angulatus</i>	(det. Luka Katušić, dipl. ing biol.) viđen na više lokacija

Puževi

<i>Poiretia cornea</i>	transjadranska pužožderka (det. dr. sc. Vesna Štamol)
------------------------	---

Transjadranska pužožderka je puž koji se hrani drugim puževima. Pri tome veće puževe koji nemaju prepreka ili poklopca na otvoru kućice, napada kroz otvor kućice, a manje vrste i one s poklopcem ili sa zupcima i lamelama na ušću kućice, napada tako da im sa svojim zupcima struže kućicu koju djelovanjem svoje slin malo omekša. Kada sastruže dio kućice, dolazi do tijela. Zove se transjadranska jer je rasprostranjena duž istočnojadranske obale i na zapadnojadranskoj obali u Italiji na Monte Garganu. Nisam bio u prilici vidjeti više primjeraka ovoga puža.

Poiretia cornea, transjadranska pužožderka. Snimio: Dinko Sule, Grohote, 15. 10. 2012.

Biljke

<i>Polygonium persicaria</i>	pjegavi dvornik (det. dr. sc. Dragica Purger iz Pečuha)
<i>Lythurym salicaria</i>	purpurna vrbica (det. dr. sc. Dragica Purger iz Pečuha)
<i>Limonium augustifolium</i>	uskolisna mrižica, Piškera, 11/2012.
<i>Chlorophytum comosum</i>	klorofit, zeleni ljiljan. Ova biljka često je cvijeće naših okućnica. Kao kućna biljka najbolje uklanja formaldehide iz zraka.
<i>Cirsium palustre</i>	osjak litavac
<i>Hernaria glabra</i>	gola kilavica (det. Nenad Vuletić prof.)
<i>Poncirus trifoliata</i>	japanska kisela naranča – koristi se kao podlaga za kalemljenje citrusa (det. doc. dr. sc. Mirko Ruščić)
<i>Trifolium tomentosum</i>	putenasta djetelina (det. Nenad Vuletić prof.)

Limonium augustifolium, uskolisna mrižica. Snimio: Dinko Sule, Piškera, 11/2012.

GLJIVE

O gljivama koje rastu na Šolti već smo objavili jedan mali prilog. Na Šolti raste mnogo vrsta gljiva. Ovim popisom nastavljamo već započeti posao. Gljive koje spadaju u skupinu guba (rupičavke koje nisu vrganjevke), vrste capica, kao i vrste igličavki (imaju igličasti himenofor s donje strane klobuka), izostavljamo iz popisa iako je zabilježeno/snimljeno dosta vrsta. U suradnji sa „strukom“ bilježimo do sada nezabilježene vrste na otoku Šolti.

*Auricularia auricula-judae**, sin. *Hirneola auricula-judae*, Judino uho. Jestiva gljiva. Našao sam je na trulom deblu murve kod Zadrurnog doma u Grohotama dana 20. 1. 2013.

*Lepista nuda** modra koturnica. Jestiva gljiva. Grohote - centar, uz cestu ispod čempresa, 23. 11. 2011. Ovu gljivu sam zabilježio u staništima na više lokacija.

*Geastrum triplex** troslojna zvjezdača. Nejestiva gljiva. Grohote-kod ambulante, borova šuma, 22. 11. 2011.

*Rickenella fibula** narančasta pribadača. Nejestiva gljiva. Božanja jama/KO Grohote, uz rub borove šume, 22. 01. 2011.

*Macrolepiota procera**, velika sunčanica. Jestiva gljiva, Suzanj, 20. 11. 2010.

*Macrolepiota mastoidea**, grbava sunčanica. Jestiva vrsta.

*Macrolepiota excoriata**, oguljena sunčanica. Jestiva gljiva vrlo dobre kvalitete.

*Volvariella speciosa**, sin. *Volvopluteus gloiocephalus*; *Vorvariella gloiocephala*, velika tobočarka. Jestiva gljiva. Zbog oporog okusa nema osobitu kakvoću. Raste po ledinama. Lokva/Grohote, 10. 11. 2012.

*Mycena pura**, ljubičasta šljemovka. **Otrovna gljiva**. Našao sam je ispod brucijskog bora kod ambulante u Grohotama.

*Mycena cupressina**, mala gljivica. Našao sam je gdje raste na stablu čempresa.

*Mycena juniperina**a, mala gljivica koja raste na *Juniperus oxycedrus* (Šolta = bađic)

Lepista inversa, sin. *Clitocybe inversa*, žuta uleknjača. Jestiva gljiva. Nalazište ispod brucijskih borova kod ambulante u Grohotama 3. 12. 2012.

*Agrocybe aegerita**, sin. *Agrocybe aegerita*, južnjačka jablanovača. Jestiva gljiva. Našao sam je u samom kraju vrta u Krajnima/Grohote 20. 4. 2010.

*Hygrocybe virginea**, sin. *Camarophyllus virgineus*, *Hygrophorus virgineus*, djevičanska sočnica. Jestiva gljiva. Našao sam je oko 1000 m od centra Grohota, južno na ledini, 10. 12. 2012.

*Tricholoma batschii**, sin. *Tricholoma subannulatum*, Batschijeva vitezovka. Nije jestiva zbog gorčine, a neki smatraju da je jestiva. Najnoviji podaci upozoravaju da je **otrovna gljiva**. Našao sam je na putu blizu crkvice s. Mihovila 18. 11. 2012.

*Leucopaxillus gentianeus** sin. *Leucoplaxillus amarus*, gorka debeljača. Nije jestiva gljiva. Grohote/Radovanje, ispod čempresa, 21. 11. 2012.

*Clitocybe alexandri**, sin. *Clitocybe griseotomentosa*, Aleksandrova grlašica. Jestiva gljiva. Na Šolti raste ispod borova. Našao sam je u borovoj šumici kod ambulante u Grohotama 3. 12. 2012.

*Collybia butyracea** sin. *Rhodocollxibia butyracea*- maslačna plosnatica. Jestiva gljiva.

*Suillus granulatus var. mediterraneus**, mediteranski sluzavac. Jestiva gljiva. Iako u literaturi nalazimo podatak da je ova gljiva simbiot primorskog bora (*Pinus halepensis*), našao sam je na više lokacija ispod brucijskog i alepskog bora.

Tricholoma batschii, Batschijeva vitezovka, otrovna gljiva.
Snimio: Dinko Sule, 18. 11. 2012.

*Gymnopus brassicolens**, sin. *Micromphale brassicolens*, *Marasmius brassicolens*, kupusni klinčac. Nije jestiva gljiva jer nema vrijednosti. Nalazište Bad/Rogač, ispod brucijskog bora desetak metara od mora, 16. 12. 2012.

Mycena seynii, Seynijeva šljemovka. Nije jestiva, nema vrijednosti. Nalazište ispod brucijskog bora, (rasla u šiški bora) oko 1000 m jugozapadno od uvale Banje, 17. 10. 2010.

*Suillus bellini**, Bellinijev sluzavac. Jestiva gljiva. Našao sam ga na više lokacija na Šolti.

*Bolbitius titubans**, sin. *Bolbitius vitellinus*, zlatni smetlištar. Gljiva nije jestiva. Našao sam je oko 300 m na ledini u piriki južno od općinske zgrade u Grohotama.

*Lycoperdon nigrescens**, sin. *Lycoperdon foetidum*, smeđebodlja puhara ili smrdljiva puhara. Nije jestiva.

*Phallus impudicus**, smrdljivi stršak. Jestiv je samo dok je u jajetu. Našao sam ga na ostacima ispiljene trule borovine, na čistini, oko 2000 m zapadno od uvale Maslinica/Nečujam 19. 12. 2012.

*Geastrum fimbriatum**, sin. *Geastrum sesille*, trepavičasta zvjezdača. Nije jestiva. Našao sam je u borovoj šumici kod ambulante u Grohotama 21. 12. 2012.

*Lactarius tesquorum**, ružičasta mliječnica. Nije jestiva. Našao sam je na lokacije Križić (KO Grohote) 9. 12. 2011. i oko 500 m istočno od Grohota 23. 11. 2010.

*Myriostoma coliforme**, sin. *Geastrum columnatum*, zvjezdasta cjediljka. Nije jestiva. Našao sam je u osušenome stanju na istočnom rubnom dijelu Grohota ispod stabla rogača 25. 3. 2010., te na istome mjestu 31. 1. 2013. Ova gljiva je rijetka vrsta, ovo je peti i šesti nalaz u Hrvatskoj.¹

*Calvatia excipuliformis**, sin. *Calvatia saccata*, vrećasta puhara. Jestiva dok je mlada.

*Tricholoma terreum**, mišja vitezovka (mišek). Jestiva gljiva.

*Schizophyllum commune**, usjekla lističavka. Nije jestiva. Raste tijekom cijele godine na mrtvim listopadnim stablima.

*Sarcosphaera coronaria*², sin. *Sarcosphaera crassa* i *Sarcosphaera eximia*, ljubičasta krunašica. Uvjetno jestiva gljiva. Sirova je otrovna. Našao sam je u Kašijunu ispod brucijskog bora, četiri metra od mora.

*Helvella leucomelaena*², sin. *Paxima leucomelas*, bijelo-crna rebrašica. Nije jestiva. Našao sam je na pješčanom terenu u Tatinji 22. 02. 2013.

*Polyporus arcularius*², sin. *Polyporus anisoporus*, uglati rupičar. Nije jestiva gljiva, nema kulinarskih vrijednosti. Ova gljiva koristi se u medicini jer posjeduje antibakterijske tvari. Našao sam je na lokaciji Zahoda, 23. 10. 2010. godine.

Inocybe sp.

Clitocibe sp.

Galerina sp.

Helvella sp.

Panaeolus sp.

Bovista sp.

Psathyrella sp.

Coprinus sp.

Cortinarius sp.

Dvadesetak vrsta gljiva nije determinirano sa 100%-tnom sigurnošću pa ih ovdje ne navodimo. Vjerujem da će se popis gljiva koje rastu na Šolti povećavati, a to ovisi samo o dobroj volji znanstvenika. Sreća je da takvi postoje. Ovom prilikom zahvaljujem gospodi dr. sc. Zdenku Tkalčec i dr. sc. Nevenu Matočec koji su determinirali gljive navedene u ovom popisu.

Phallus inudicus, smrdljivi stršak. Snimio Dinko Sule.

Lišajevi

Lišajevi su biološki jedinstveni organizmi sastavljeni od dva člana povezanih odnosom simbioze; tijela lišaja (talus) kojeg čine gljive i jednostanične zelene alge, odnosno cijanobakterije.

Grčki filozof prirode Teofrast 300. g. pr. Krista opisuje izrasline na kori stabla masline i naziva ih „leikin“ što znači mahovine na drvu. Francuski botaničar Joseph Pitton de Tournefort u 17. st. odvaja lišajeve od mahovina. Carl von

Linné u svom djelu *Species Plantarum* (1753.), među 7300 vrsta biljaka opisuje 80 vrsta lišajeva unutar jednog roda *Lichen*, kojeg ubraja u alge. Početkom 19. st. švedski lihenolog Eric Acharius opisuje preko 900 vrsta lišajeva koje razvrstava u 40 rodova, te je tako stvorio, prema građi plodišta, prvi racionalni sustav lišajeva, zbog čega je dobio ime „otac lihenologije“. Teoriju da su lišajevi građeni od alga i gljive prvi postavlja Simon Schwenderer, 1867. godine. Danas je ukupno u svijetu poznato 13 500 vrsta lišajeva.²¹

Bilježnje lihenoflore doprinosi poznavanju biološke raznolikosti otoka, a ti su nam podaci bitni da bismo znali štititi i zaštititi prirodu. Lihenoflora je u Hrvatskoj slabo istražena. Istraživali su je strani prirodoslovci još u 19. stoljeću. Većina podataka je prikupljena u prvoj polovici 20. stoljeća. Lihenoflora otoka Šolte do sada nije bila istraživana pa je navedeni popis početak inventarizacije lišaja koji su važni bioindikatori različitih uvjeta u našem okolišu. Popisa ne bi bilo da nije bilo stručne pomoći i dobre volje gospođe mr. sc. Anamarije Partl iz *Državnog zavoda za zaštitu prirode*, isto tako i gospodina doc. dr. sc. Siniše Ozimec s *Poljoprivrednog fakulteta* u Osijeku. Hvala im.

No, moram ispraviti pogrešku koja je objavljena u *Baščini* br. 19. U prilogu koji sam objavio pod naslovom *Zanimljivosti iz biljnog i životinjskog svijeta otoka Šolte II. dio*, spomenuo sam islandski lišaj, *Lichen islandicus*, koji ne raste na Šolti, nego se u Hrvatskoj pojavljuje samo na najvišim planinskim vrhovima. Upravo pogreška pri spominjanju islandskog lišaja potaknula me da se pozabavim šoltanskom lihenoflorom. Meni, amateru to bi bio vrlo težak zadatak bez stručne pomoći spomenutih znanstvenika. Determinirali su četrdesetak vrsta. Važno je napomenuti da među determiniranim vrstama ima i onih koji su zaštićeni Zakonom o zaštiti prirode. Vrsta *Teloschistes chrysophthalmus* – okati žutogrm, zaštićena je vrsta jer je u Hrvatskoj vrlo ugrožena. Ovaj je lišaj dosadašnjim praćenjima primijećen na Šolti na desetak lokacijama, uglavnom na zapuštenim terenima. Promatranja lišajeva obavljena su od početka siječnja do konca aprila 2013. godine.

Determinirani lišaji

<i>Anaptychia ciliaris</i> ³	cca 100 m zapadno od uvale Potkamenica, na zapuštenoj maslini
<i>Aspicilia calcarea</i> ⁴	Križice/Gornje Selo uz put prema groblju
<i>Caloplaca aurantia</i> ³	na putu od D. Sela zapadno prema vodi Studenac
<i>Caloplaca erythrocarpa</i> ⁴	kod groblja G.Selo, Donje Selo istočni dio

<i>Caloplaca ferruginea</i> ³	sela na putu za polje cca 300 m JI od istočnog rubnog dijela Grohota na čempresu
<i>Caloplaca flavovirescens</i> ⁴	kod groblja u Gornjem Selu
<i>Caloplaca saxicola</i> ⁴	Križice/Gornje Selo uz put prema groblju
<i>Cladonia convoluta</i> ³	često viđena vrsta na više lokacija duž cijelog otoka
<i>Cladonia furcata</i> ^{3 i 4}	često viđena vrsta na više lokacija duž cijelog otoka
<i>Cladonia coniocraea</i> ³	Skadar/Grohote na mahovini koja raste na ružmarinu
<i>Cladonia pyxidata</i> ³	često viđena vrsta na više lokacija duž cijelog otoka
<i>Collema cristatum</i> ⁴	cca 500 JZ od G. Sela, Grohote -istočni dio sela
<i>Evernia prunastri</i> ^{3 i 4}	na više lokacija
<i>Flavoparmelia caperata</i> ^{3 i 4}	cca 300 m zapadno od uvale Banje na stablu rogača
<i>Hypogymnia physodes</i> ³	dolac uvale Grabova na stablu brucijskog bora
<i>Lecanora chlarotera</i> ³	Suzanj/Rogač na alepskom boru
<i>Lecidella elaeochroma</i> ³	cca 400 m južno od Grohota na trnini
<i>Melanelia glabra</i> ³	na više lokacija po otoku, na stablima masline, badema i trnine
<i>Melanelia subaurifera</i> ⁴	Opatija/Grohote na stablu badema
<i>Parmelina quercina</i> ³	istočni rubni dio Srednjeg Sela na bademu
<i>Parmelia sulcata</i> ^{3 i 4}	cca 1500 m JI od Grohota na alepskom boru
<i>Parmotrema perlatum</i> ^{3 i 4}	cca 400 m južno od Grohota na suhoj grani trnine
<i>Pertusaria hemisphaerica</i> ⁴	cca 300 m zapadno od uvale Banje na stablu rogača
<i>Phycia adscendens</i> ³	cca 400 m južno od Grohota na čempresu

<i>Physcia leptalea</i> ³ⁱ⁴	cca 400 m južno od Grohota na suhoj grani trnine
<i>Physcia stellaris</i> ³	istočni rubni dio Grohota na smrdljiki
<i>Placolecis opaca</i> ³	cca 1000 m JI od centra Grohota
<i>Pseudevernia furfuracea</i> ³	cca 1500 m JI od Grohota (Borovik) na alepskom boru
<i>Punctelia subrudecta</i> ³	cca 400 m JI od Grohota na stablu česmине
<i>Ramalina canariensis</i> ³	cca 500 m južno od žala uvale Banje, na maslini
<i>Ramalina farinacea</i> ³	cca 1400 m istočno od centra Grohota na stablu česmине
<i>Ramalina calicaris</i> ³ⁱ⁴	na više lokacija na zapuštenim stablima maslina
<i>Ramalina fraxinea</i> ⁴	cca 400 m južno od Grohota – Straža, na stablu masline
<i>Ramalina lusitanica</i> ³	cca 150 m zapadno od žala uvale Potkamenica, na maslini
<i>Ramalina pusilla</i> ³	južno od Grohota cca 100 m, na zapuštenoj maslini
<i>Rhizocarpon umbilicatum</i> ⁴	cca 400 m zapadno od uvale Banje
<i>Squamarina cartilaginea</i> ³	duž cijelog otoka
<i>Teloschistes chrysophthalmus</i> ³	abilježen na više lokacija po otoku
<i>Tephromela atra</i> var. <i>calcareo</i> ⁴	zastupljena na više lokacija
<i>Usnea filipendula</i> ³	cca 500 m južno od žala uvale Banje, zapuštena maslina
<i>Usnea hirta</i> ³	cca 100 m zapadno od žala uvale Potkamenica, zapuštena maslina
<i>Verrucaria marmorea</i> ³	duž cijelog otoka
<i>Verrucaria nigrescens</i> ⁴	Gradina/uvale Rogač 2 m od mora
<i>Xanthoria calcicola</i> ⁴	na putu prema uvali Brnistrova, u Srednjem Selu i ...
<i>Xanthoria parietina</i> ³	česta vrsta duž cijelog otoka, na maslini i smrdljiki

Ovo je tek dio determiniranih lišajeva. Na Šolti ih ima zasigurno još ovoliko. Svakako bi bilo uputno na Šolti organizirati druženje znanstvenika koji bi inventarizirali šoltansku biološku raznolikost pa tako i lihenofloru.

Teloschistes chrysophthalmus, okati žutogrm. Snimio: D. Sule.

Lecidella elaeochroma. Uzorak snimljen na PMF-u Splitu.

* determinirao dr. sc. Zdenko Tkalčec

¹ podatak dao dr. sc. Zdenko Tkalčec

² determinirao dr. sc. Neven Matočec

^{2/1} podatke dao doc. dr. sc. Siniša Ozimec

³ determinirala mr. sc. Anamarija Partl

⁴ determinirao doc. dr. sc. Siniša Ozimec

NOVE VRSTE U ORNITOFAUNI OTOKA ŠOLTA:

patka pupčanica (*Anas querquedula*), kokošica (*Rallus aquaticus*) i poljski vrabac (*Passer montanus*)

Jasmina Mužinić¹, Dinko Sule², Gordan Lukač³, Jenő, J. Purger⁴

U novoj monografiji otoka Šolte (Radman 2012) na popisu zabilježenih ptica nalaze se ukupno 132 vrste i dvije podvrste (Mužinić i Purger 2012). Rezultati ornitoloških istraživanja određenog područja rijetko mogu prikazati konačan popis vrsta. To je potvrđeno i u slučaju ornitoloških istraživanja na otoku Šolta. Naime, nakon predaje rukopisa za monografiju, daljim istraživanjima zabilježene su četiri nove vrste (trčka *Perdix perdix*, kržulja *Anas crecca*, bukavac *Botaurus stellaris*, sova močvarica *Asio flammeus*) i jedna nova podvrsta (stepski škanjac *Buteo buteo vulpinus*). Time je dotadašnji popis i dopunjen na 136 vrsta i tri podvrste (Mužinić i sur. 2012). Pokazalo se da ni ovaj broj nije konačan.

Tri nove vrste

Prema naknadnim istraživanjima originalnih izvještaja prstenovanih ptica u *Arhivi o prstenovanju ptica Zavoda za ornitologiju HAZU*, zabilježena je nova vrsta koja do sada nije bila navedena u spomenutom popisu (Mužinić i Purger 2012.). Radi se o poljskom vrapcu *Passer montanus* čije je dvije mlade jedinke Marijan Gobec prstenovao u Stomorskoj 25. 6. 2000. godine. Poljski vrabac jedna je od rjeđih gnjezdarica obalnog područja, a tijekom zime zabilježen je na otocima Krku, Rabu i Dugom otoku (Rucner 1998). Ove dvije jedinke zabilježene u lipnju, upućuju na mogućnost gniježđenja ove vrste na otoku Šolti.

¹ Zavod za ornitologiju HAZU, Gundulićeva 24, Zagreb; jasmina@hazu.hr

² Put Podvelegomile 32, 21430 Grohote, otok Šolta; dsule9@gmail.com

³ Javna ustanova „Nacionalni park Paklenica“, dr. F. Tuđmana 14a, 23244 Starigrad-Paklenica; sluzba-zastite@paklenica.hr

⁴ Odjel za ekologiju životinja. Institut za biologiju, Sveučilište u Pečuhu, Ifúsag útja 6. H-7624 Pécs, Mađarska; purger@gamma.ttk.pte.hu

Tijekom terenskih istraživanja 2012. godine posebna je pozornost bila usmjerena na otočna vodena staništa s obzirom na to da ona privlače veći broj ptica. Tako su na Lokvi kod Grohota prvi puta zabilježene kokošica *Rallus aquaticus* 11. 6. 2012. i patka pupčanica *Anas querquedula* 08. 7. 2012. godine.

Kokošica je česta gnjezdarica močvarnih staništa i na kontinentu i na obali. Češća je u jesen i tijekom zime duž cijele obale uključujući i otoke (Rucner 1998). Nalaz kokošice na otoku Šolti u lipnju upućuje na mogućnost gniježdenja na vlažnim staništima ovoga otoka.

Patka pupčanica je redovita gnjezdarica močvarnih staništa obalnog područja. Kao gnjezdarica zabilježena je na Pagu te najvjerojatnije i na Krku (Rucner 1998). Za vrijeme jesenje selidbe na otocima se patke pupčanice okupljaju u većem broju već tijekom kolovoza, stoga nalaz ove ptice na otoku Šolti u srpnju upućuje na početak jesenske selidbe te na važnost vodenih staništa.

U odnosu na spomenuti popis ptica (Mužinić i Purger 2012) te dopune toga popisa (Mužinić i sur. 2012), poljski vrabac, kokošica i patka pupčanica tri su nove vrste u ornitofauni otoka Šolte. Tako dopunjen popis sada sadrži ukupno 139 vrsta.

Literatura

Mužinić, J., Purger, J. J. 2012. Ptičji svijet otoka Šolte, 307-312. U: Radman, Z. (ur.) Otok Šolta, Monografija. Općina Šolta, Grohote, 614 str.

Mužinić, J., Lukač, G., Sule, D., Purger, J. J. 2012. Četiri nove vrste i jedna nova podvrsta u ornitofauni otoka Šolte. Baščina 21: 13-25.

Radman, Z. (ur.) 2012. Otok Šolta, Monografija. Općina Šolta, Grohote, 614 str.

Rucner, D. 1998. Ptice hrvatske obale Jadrana. Hrvatski Prirodoslovni muzej i Ministarstvo razvitka i obnove. Zagreb, 311 str.

Summary

New species in the ornithofauna of the Šolta island: Garganey (*Anas querquedula*), Water Rail (*Rallus aquaticus*) and Eurasian Tree Sparrow (*Passer montanus*)

Three new bird species were recorded on the island of Šolta. Two individuals of *Passer montanus* were ringed in Stomorska on 25 June 2000. *Rallus aquaticus* on 11 June 2012 and *Anas querquedula* on 8 July 2012 were recorded on the water surface of Lokva near Grohote. Thus 139 species of birds have been recorded so far on the island of Šolta.

Dinko Sule

NOVE SPOZNAJE

Još jedno nalazište koštane breče

Gospodin, Paolo Bernardoni, Talijan, novi stanovnik otoka Šolte, pronašao je vjerojatno do sada nezabilježeno nalazište koštane breče. O nalazu smo obavijestili dr. sc. Jadranku Mauch Lenardić iz *Zavoda za paleontologiju i geologiju kvartara* HAZU-a. Nalaz će se pregledati, kosti izmjeriti, odredit će se kome kosti pripadaju i eventualno, njihova starost. Ovaj fosilni nalaz bit će unesen u hrvatsku bazu podataka za takva nalazišta. Ovakve nalaze svi smo dužni prijaviti i ne devastirati ih. Hvala gospodinu Paulu što nalaz nije zadržao za sebe, već ga je rado podijelio sa svima nama.

Koštana breča, snimio Paolo Bernardoni, veljača, 2013.

Vrijedan nalaz

Gospodin, Ante Ruić - Čičo prije tridesetak godina našao je ovaj kamen. Dugo ga je držao u svojoj kući. Srećom ga je predao nama kako bi s nalazom upoznali znanstvenike. Fotografiju kamena poslali smo gospođi dr. sc. Jadranki Mauch Lenardić iz već spomenutog Zavoda. Izvijestila nas je da se radi o zubima piknodontnih riba. Kamen će biti pregledan i svi podaci bit će zavedeni u bazu podataka o fosilnim nalazištima Hrvatske. Hvala gospodinu Anti što je dugo godina čuvao ovaj nalaz. Hvala mu što nam ga je predao kako bi ga „struka“ znanstveno obradila i opisala. Bilo bi uputno da svi oni koji imaju ovakve ili slične nalaze postupe isto.

Kamen sa zubima piknodontne ribe. Snimio: Dinko Sule

Šoltanske jame i špilje

Speleolog, Tonći Rađa iz splitskog speleološkog društva „Špiljar“ već dvije godine provodi faunistička istraživanja i promatranja u jamama i špiljama otoka Šolte. Njegova istraživanja i rezultati su nemjerljiv doprinos poznavanju šoltanske, odnosno faune Hrvatske. U dosadašnjim istraživanjima zabilježio je jednu vrstu lažištipavca ili pseudoškorpiona (*Pseudoscorpiones*), koja se prvi put bilježi u svijetu faune. Čim bude završen znanstveni opis pronađene vrste koja će nositi ime Šolte, opis će biti objavljen u svjetskim znanstvenim časopisima.

Tonći je boraveći u jamama fotoaparatom ovjekovječio njihovu ljepotu i tako nas upoznao s biserima ovog dijela naše Šolte. No nije nas upoznao samo s ljepotom, već nas je upozorio i na obvezu da čuvamo ovo naše malo blago. Ovaj kratki zapis je poziv svima onima koji znaju za bilo koju jamu, da nas izvijeste kako bi se pristupilo znanstvenom istraživanju iste.

Hvala Tonću što svoja znanstvena istraživanja provodi u šoltanskim jamama. Čestitamo mu na postignutom istraživačkom rezultatu. Hvala mu za ustupljene fotografije.

Za povjerovati je da će svi šoltanski relevantni čimbenici znati pravilno vrednovati ove naše bisere.

Detalj iz jame D(e)rjočica. Snimio: Tonći Rađa

OSVRT NA NOVU MONOGRAFIJU OTOKA ŠOLTE

Prošle godine Općina Šolta izdala je novu monografiju OTOK ŠOLTA (urednik dr. sc. Zoran Radman). Monografija predstavlja veliko djelo za otok Šoltu jer prezentira povijest i sadašnjost te bogatstvo svih struktura, otrgnuvši jednom zauvijek iz zaborava mnoge vrijednosti kojima se ponose otočani i svi kojima je Šolta na duši.¹

Kako nema knjige a da se u njoj ne nađe pokoja greška, tako je to i s ovom knjigom. Na neke ću se osvrnuti, a napisat ću i nenamjerno ispuštene podatke.

Radi istine i što točnijih podataka najprije ću se osvrnuti na nenamjerno propuštene greške i podatke u tekstu *Pomorstvo Šolte* autora Pere Vidana.

U tablici 2.: Brodovi šoltanskih obitelji, potkrale su se neke greške, a koje nisu otklonjene ni u monografiji OTOK ŠOLTA, urednika Mira Mihovilovića i suradnika.

Za brod „BOŽIDAR“ (6. po redu) stoji da su vlasnici bili braća Papićevi, što nije točno. Vlasnici su bili braća Cević – Vidoš zvani POPIĆEVI.

Brod „DUKA“ (10. po redu) nema podataka. Ovdje se zasigurno radi o brodu „Nada“ koji su Grohočani zvali „DULA“ vlasnika Marina Cevića Karuzića zvanog Mare. Prevezio je razne terete, a nosivost mu je bila 20 tona. Ovaj brod je ispušten i u tablici 3. : Popis brodova „Šoltanske flotile“ (podatak je bio ispušten i u ranije izdanoj monografiji).

Kada već pišem o brodu „NADA“, napisat ću i kratku priču kako je Mare kupio ovaj brod. Marin Cević Karuzić zv. Mare *naviga* je za jednoga dubrovačkog brodarara (kasnije je to bila Atlantska plovidba Dubrovnik) na brodu „BOR“, onda brodu na paru, u svojstvu *timunera*. Na samom početku II. svj. rata vlasnik broda osigurao je teret za Ameriku. Iako je brod „Bor“ bio manji nego ondašnji brodovi koji su plovili preko Atlantika, vlasnik je riskirao i brod i posadu. Ploveći prema Americi, u nevremenu su doživjeli havariju jer je počela je pucati oplata broda. U pomoć im je priskočio veći brod koji je plovio uz bok njihova broda štiteći ih tako od jakoga vjetrova. U Americi se dio posade razbježio. Mare i Šimun Markoč iz Grohota, koji je radio u *makinji*,

¹ Šimunović, Ivo: *Predgovor, OTOK ŠOLTA*, Općina Šolta, Grohote, 2012.

nisu napustili brod. Brod je u Americi na brzinu popravljen. S novim teretom i s manjkom posade zaplovio je prema matičnoj luci – Dubrovniku. Ratni stroj već se dobro zahuktao i ništa nije slutilo na dobro. Mare i Šimun znali su da ih je vlasnik broda ponovno žrtvovao. Ali mudre je otočane bilo teško nadmudriti. Zarađeni novac spremili su u sapun. Kada su sretno doplovili u Dubrovnik, posadu su opljačkali. Marina i Šimuna nisu iako su im pregledali prtljagu, ali novce nisu našli. Na upit gdje su im novci, odgovorili su: potrošili smo ih u Americi na noćni život. Marin je odmah nakon iskrcaja kupio u Dubrovniku braceru „Ljerica“ koju je krstio imenom „Nada“. Grohoćani su joj odmah nadjenuli ime „Dula“. U Rogaču je već tada bio jedan brod nadimkom „DULO“. Mare je bio ponudio Šimunu da kupe brod zajedno. Šimun nije htio. Za zarađeni novac koji je donio iz Amerike u sapunu, izgradio je cisternu za vodu i platio zavjetnu sliku koja još i danas visi na zidu u crkvi sv. Tereze na Rogaču.²

Za brod „DUPIN“ (11. po redu) piše da su vlasnici bili braća Brodarić. Vlasnici su bili braća Brodarić i Vicko Ruić zv. Šofer. Ovdje ću napomenuti kako je Vicko Ruić bio u Americi ili Argentini i kladeći se na konje, zaradio dobre novce te se potom vratio u Domovinu. Sagradio je veliku kuću i s braćom Brodarić kupio brod s motorom. Tada je Vicko dobio nadimak Šofer.

Za brod „ISTOK“ (22. po redu) piše da su vlasnici Kacijola i Luka Garbin. Vlasnici su bili Anton Blagaić zv. Kacola, Šimun Ruić, Luka Garbin i Luka Buktenica.

Za brod „LASTAVICA“ (26. po redu) piše da su vlasnici braća Pećar. Vlasnici su bili braća Prvinić nadimkom Pećarovi. Oni su brod na početku II. svj. ratu potopili u uvali Potkamenica kako bi ga spasili od ratnih razaranja, a nakon rata izvadili ga na površinu i prodali Šimunu Gvozdenuviću. Šimun Gvozdenuvić zv. Paron Šimun prodao ga je uglednom i plodnom piscu, pjesniku, pripovjedaču, romanopiscu, dramatičaru i književnom kritičaru Antunu Šoljanu.³

Za brod „Prešnica“ (ista tablica na str. 395., 2. po redu) piše da nema podataka. Ovaj brod dobilo je G. P. Šolta i odmah ga rasjeklo na dijelove jer je bio u derutnom stanju. Zasigurno se radilo o nacionaliziranom brodu koji je netko otpisao.

Za brod „VARDAR“ (ista tablica na str. 395., 31. po redu) trebalo je upisati podatke kao i za brod „BOŽIDAR“.

² Kazivač Ante Cecić Karuzić (rođ. 1942.)

³ Ivo, Bilankov.: Antun Šoljan i „Lastavica“, *Baščina* br. 8, gl. ur. Sule, D., Općina Šolta, Grohote, 2001.

Za brod „VELJKO“ (ista tablica na str. 395., 32. po redu) piše da su vlasnici Ivan Bile i družina. Radi se o Ivanu Ceciću nadimkom Bile i družini.

Na 36. mjestu upisan je brod „VRANAC“. Zapravo se radi o brodu „VRANJAK“.

Brodovi koji su u popisu nenamjerno ispušteni, a bili su u vlasništvu Šoltana:

„SV. NIKOLA“ (ovaj brod narod je zvao „Dulo“) , nosivost 35 tona, prevezio je vino i vapno. Vlasnik je bio Ivan Brodarić. Brod je nakon II. sv. rata potopljen u nacionaliziranome brodogradilištu Mandalina u Šibeniku.

„KLINICA“ , nosivost 60 tona, vlasnika Marina Parunova. Prevezio je vino.

„DRAGAN“, nosivost 12 tona, vlasnika Vicka Blagaića zv. Vapor. Prevezio je razne terete. Brod je prodan Miljenku Kalebiću. Novo ime mu je „VINKO“.

„BOŽIDAR II“, nosivost 30 tona, vlasnik mu je obitelj Fabijana Bezića zv. Bane. Prevezio je razne terete. Poslije su vlasnici bili Miljenko Bezić i Josip Cecić zv. Jozina. Brod je nakon II. sv. rata potopljen u nacionaliziranom brodogradilištu Mandalina u Šibeniku.

„DUPIN“ (PČ bivše vojske), prevezio je bolesnike do Splita i turiste. Vlasnici su Ruzario Cecić i Božidar Orepić.

Josip Gomoić zv. Lule i Josip Cecić zv. Jozina bili su vlasnici broda (nepoznatog imena i tonaže)

Dragana Đurić u tekstu *Razvoj školstva na Šolti* na str. 473. u posljednjem pasusu piše: *Za vrijeme Drugog svjetskog rata pučke škole na Šolti prestale su s radom. Talijanski fašisti su smjenjivali hrvatske učitelje pa su roditelji prestali slati djecu u školu.*

Podatak nije točan. Djeca su nastavila pohađati školu, ali na talijanskom jeziku.

Evo što o školstvu na Šolti za vrijeme talijanske okupacije pišu drugi autori:

Za II. Svjetskog rata, dolaskom talijanskih fašista na Šoltu prestao je rad pučkih škola. Talijani su smijenili narodne učitelje i doveli svoje iz Italije. To je najtužniji period školstva na otoku. Djeca poučena od roditelja neredovito idu u školu, jer tamo ništa ne uče, samo pjevaju fašističke pjesme, ne razumiju tuđi jezik, niti ga žele. Ta metoda odnarođivanja koju žele provesti fašisti nailazi na još veći prezir i žešći otpor Šoltana.⁴

U Drugom svjetskom ratu Šoltu su zauzeli Talijani. To je prvi put u povijesti šoltanskog školstva da se tuđi jezik službeno uvodi u škole⁵.

Dakle, škole za vrijeme fašističke okupacije nisu prestale s radom (formalno jesu jer su tada osnovane neke „nove“ škole). Školstvo se nastavlja s talijanskim učiteljima i talijanskim jezikom kao službenim jezikom.

U Grohotama je službovao talijanski učitelj Pietro Pagnioa (Petar Panjoka oženio je Šoltanku Nadu Garbin). Istina je da su djeca uglavnom učila fašističke pjesme (*Giovineza, giovineza, primavera di bellezza. E per Benito Musolini, eli, ela, ela, va.*) Učitelj bi učenike zatvorio u razred, zatvorio bi prozore i u mraku su učili pjesme. Tek kada bi naučili pjesme, otvarao je prozore kako bi pjesmu čuli seljani. Roditelji su najviše što su mogli bojkotirali nastavu na talijanskom jeziku pa djecu nisu redovito slali u školu. Bilo je djece koja su redovito pohađala nastavu, a bilo je onih koji su bili *balile*.⁶

⁴ Mihovilović, Ljubo: *Škola u prošlosti Šolte, Otok Šolta*, ur. Mihovilović M. i sur., vlastita naklada, Zagreb, 1990.

⁵ Cecić, Vlasta: *Proslava obilježavanja 140. Obljetnice prosvjetiteljstva i pučkog školstva na otoku Šolti*, *Baščina* br. 5, ur. Sule, D., Matica Hrvatska – ogranak Šolta, Grohote, 1998.

⁶ Kazivačica Filomena – File Cecić Venjir (rođ. 1928.)

U tekstu *Šolta nakon Drugog svjetskog rata*, autora Zorana Radmana i Miroslava Žic, na str. 75. piše da je Sedmoljetka – niža gimnazija započela s radom 1947. godine, što nije točno. Sedmoljetka je započela s radom 1946. godine. Na ovaj podatak valja upozoriti kako bi bio usklađen s podatkom u tekstu Dragane Đurić.

U tekstu *Pjesnici Šolte* autorice Sane Perić, na 286. stranici napisano je: Gabrijele Buktenica rođena je u Grohotama 1950. Trebalo je napisati: Gabrijele Ozretić rođ. Buktenica rođena je u Grohotama 1951.

U tekstu *Građa za bibliografiju o otoku Šolti* autorica Željke Alajbeg i Marine Blagaić potkrala se greška. Na početku 605. str. (lijevi stupac) umjesto Bezić, Cvjetko trebalo je napisati Bezić, Srećko.

U tekstu *Iz životinjskog svijeta otoka Šolte* autora Dinka Sule potkrala se greška. U podnaslovu *Kukci* umjesto velika smeđa bogomoljka *Archimantis latistyla* trebalo je stajati bogomoljka *Ameles spallanzania*.

Vjerojatno još ima koji netočan podatak, propust lektorice ili nešto „nespretno napisano“, za što vjerujem da ne umanjuje vrijednost ove monografije.

Na 31. susretu hrvatskih pisaca održanom u Križevcima 29. 09. 2012. godine sudjelovala je naša Gordana Burica. Povjerenstvo susreta je od pristiglih radova koje je poslalo 122 autora na tri jednako vrijedna narječja izabralo je 62 rada. Četvorica autora dobila su Plakete, a njih 20 Pohvalnice. Naša Gordana je dobila Pohvalnice za novelu „britvulin“. Gordani, iskrene čestitke.

Gordana Burica

KAD PROGONI ME JESEN

A htjedoh pobjeći
Toj zrelosti jeseni, lišća, vjetra.
Znanju što naslagalo se u meni
I ne da mi da budem naivna.

Žuta, crvena, smeđa
Plešu oko mene u obijesnom vrtlogu
Govoreć da ima nade, vremena.
Jer i oni su bili zeleni,
Ali sretniji su sada u svojoj punini.

Nikada toliko raznolikosti i razigranosti
Nisu dali vjetru, pogledu, prizoru.
Jer vjetar je htio ohrabriti jesen
I pokloniti joj sve boje, drhaje.

Još uvijek ona ga čeka
I uživa u jutarnjim izmaglicama
U oazama zimzelenog drveća.

MREŽA

Zapleli smo se u mrežu
Ne želeći znati da li ćemo se ikada osloboditi.
Dok smo zaranjali jedno za drugim
Prst nam je zapeo u očicu.
Ne mogavši se otpetljati
Zagrljeni smo tonuli u treptavu dubinu.
Otkrivši nove svijetove i prostranstva nepoznata
Naučili smo drhtati zajedno.

A onda jednog olujnog dana
Ponovno nas je iznenadila mreža.
Obgrlivši nas bezpovratno
Uz školjke, morske zvijezde i poneku ribu
Izvukla je samo tebe.

MLIČ

- NA PUNTI RAŽNJA VIDI SAN DANAS pustu oboritu ribu. Sutra nek
dica skupidu mlič, učinit ću tramatu!

Svakih nekoliko miseci otac bi nan da zadatak. Rješavali smo ga bez
prigovora. Kako je ko zna i umi. Muška i ženska dica, poštede ni bilo. Ako će
ko od nas povest prijateje, još boje, mliča će bit više.

Brat bi pove Lovru, Nevena, a mi ženske nikoga. Naše prijatejice nisu bile
lude ić s ribarskon dicon kupit mlič.

Rano jutron ustale bi se mi ženskice bez grintanja, a muški tek nakon
povuci-potegni.

I di ćemo poč nego puten od Vele Luke oli Tatinje. Do Skadra je bilo poje,
mliča ni bilo. Ono malo po Skadru brzo bi se pobralo.

Tek kad bi mlič doša u upotrebu, mi ženske bi shvatile zašto su se muški ohmah odvajali od nas.

Svi bi dobili po dvi-tri bočice od dekota, one kafene s bilin čepon i – ajde, kapaj! Nisi smi doć doma dok ih ne napuniš.

Kad danas rečedu da je mlič otrovan, ne mogu se načudit. Mi smo s njim baratali ka s najbojon zelenon salaton. Ča su grančice bile zelenije, debje, bile su sočnije. Pukli bi grančicu u onon zelenijen dilu i podmistili grkljan od bočice da bili sok ulize u nju. I tako satima. Kad bi nan sok pa na kožu, srbilo bi, a ruke su bile lipljive.

Prisritni bi bili kad bi začepili prvu, punu bočicu. Drugu i treću je bilo teže. Sunce se već diglo, ogladnili bi, ali nima doma dok bočice ne napuniš. Mliča je bilo sve manje, oko nas je ostajalo napuklo šiblje, a kraja posla ni na vidiku. Znale smo i podne čut kako zvoni. Doma se ni ni radi tega išlo.

Ostaci mliča već bi na prstima pocrnili i skorili se, a mi bi ka mali koman-dosi došli doma na kraju snaga.

Mater bi nas dočekala s čuđenjem; da di smo mi to, a muški su se vratili već prin dvi, tri ure s punin bočican.

Sutradan bi otac bočice začepi plutenin čepon kroz koji bi probi trajinu.

Sa škrap u vali znali smo gledat tu spektakularnu akciju...

Misto di je viđena riba zapasalo bi se mrižan. Bočice na konopčiću spustile u more, ispred škrap di se uvukla riba. A onda bi glavni ribar trzajen izvuka čep zavezan trajinon i naboden u bočicu. Mlič bi isteka, a riba oslipila od njegove biline i gustoće. Onako slipa uletila bi u mriže.

Mlič koji su ukapali muški ni bi iste gustoće ka naš. Za čas bi se razridi u moru. Otac bi poludi.

Opet su se popišali u bočice!

Bez obzira je li ulov bi dobar ili loš, muški bi platili po kostima, a dobili bi i koji bovan u glavu.

- Da se naučidu za drugi put!

Rog i Boj

Digod bi seoska dica dobila lipu robu za obuć. Veštidić oli vešticu, o Uskrsu nove postole i dokojenke.

Za prvu pričest muškići su uglavnon obučivali bile kratke gaće i košuju.

Toma je bi lip momčić iz Grohot, crnomanjast, s velikin crnin očima i ricaston koson. Mater, iako siromašna, obučivala ga je u čistu, šesnu i puno lipu robu za seoske prilike. Onako lipo stavjen, ka šljivica, bi je dite za okrenut se za njin.

Na prvog pričesti ni bi obučen ka vršnjaci. Ima je veštidić. Prvi u životu, od tankoga sivoga štofa koji je na njemu sta ka saliven.

Doduše, ni on puno bacila na to, ali sve isto, tribalo je pazit da se doma vrati čist, da mater ne poludi.

Ima je on tu namiru i kad je misa završila, jer ni red da se poslin pričesti odma gre u Đardin.

Kako mu je prijatej sta blizu Đardina, iša ga je otpratit priko Štaljareva dvora.

A tamo, iza zidine nikad dovršene kuće, odokle je reslo grmje sa smrdjivin lišćen, bilo je nakupjeno mesarskoga otpada. Na stoge. Seoski mesar baca ga je bez reda i pravila. Glave jančići (vajda one ča bi se usmrdile, jer friške su *kurile*), papke, još dlakave repe, lopatice, roge od vola, jarci. Sve je tod bilo ispromišano. Niko se ni previše približava.

Izgleda da je jedan rog od vola ipak bi izdvojen i pridodređen da posluži u ratničke svrhe.

A rat je izbi na ti sveti dan.

Dok je prolazi iz crikve s prijatejen, ču je kako mu se ženske rugadu: Toma u veštidu, ka stari čovik!

Zaleti se je prima njima, šakan obranit svoj dičji ponos, a ono *puf!*

Volovski rog ga je pogodi posrid glave. Marija Jerkina dobro je naciljala. Brž ga je tila samo pristrašit. Krv je šiknula. Po veštidu su se širile crvena mače, a njemu je došlo za afanat. Zacrnilo mu se isprid očiju. Prijatej ga je uvati šotobraco i dove doma.

Sad je mater skoro afanala. Ali kako je život ni mazi, dobro jon je došlo da je ostala pribrana.

Jer bi je to samo uvod Tominih nezgod na pametne datume.

Mater se cili dan mučila šivaćon makinjon zaoblit „tri roga“ na biloj pijonirskoj kapi za Tomino primanje u pijonire. Na 29. novembra ujutro je još rukon sašila crvenu zvizdu od robe. Kad ju je Toma stavi na glavu i pridruži se svome razredu u Sali, a mater, iako je ostala doma, bila je ponosna.

Poslin zakletve opet je junak iša priko Đardina opratit prijateja.

Da proslavu ti veliki događaj, tili su se bokun popet na Kaštilu odokle se vidi Split, Gornje Selo, more...

Do terace na vrhu krišon su lako došli. Skalavajući se doli, jer već je bila ura od obida, začuli su: Av, Av!

- A di ćemo sad?

Boj, pas vučjak likara Šime šta je sta u Kaštilu, stvori se je na skalinan ispred njih.

Iskezi je zube, a oni su znali da moraju u proboj. Pa nisu uzalud pijoniri! Tribaju bit hrabri i odlučni. Zaletili su se niza skale, a Boj za njima.

Izletivši iz općinskoga dvora s dušon u petan, Toma je svati da nima pijonirske kape.

Kako će sad doma? Ni mu dosta ča ga je Boj na smrt pristraši. Još će i ovancat.

Sad će mater za svaku akademiju i priredbu morat zajimat kapu od druge dice, a onu je jedva sašila.

Dinko Sule

IGRE IZ DITINJSTVA

Ni se baš lako hitnut unase toliko godin i sitit se sličic iz ditinjstva. Sve su te sličice nikud u glavi, ali kako ih istrest. Ma, jopet nike te sličice nisu baš u glavi sakrivene na tako skrovitome mistu. Nike te sličice su u „plovu“ pa ih je lako povatat, lako i' je notat. A zašto i' notat? Pa, vaja i' notat prin nego i one pojdu u zaborav, prin nego se i one sakriju u glavi na skrovitome mistu. Reć će te vi, ditinjstvo ka ditinjstvo, ča to triba sinjavat ? Vaja i' sinjat, ne da se ne zaudobu, nego da današnje generacije dice pokušaju svatit smisal ondašnjega živjenja. Brž izvuću koju pouku?

Zikve se ne spominjen, niti se spominjen pašice u koju me je mater povijala. Tega se spominjen po pričanju. Ne spominjen se ni vrimena kad san trka po banku, odalici onoga vrimena. Jema san prilike vidit drugu dicu zamotanu u pašicu, jema san prilike vidit dicu koja su *vozila* vamo-tamo u banku. Spominjen se vrimena kad san priresa zikvu, kad san leža na slami. Bilo je u našoj kući postej sa šustan i štrancima ali ni bilo mista za svih pa je i slamarica dobro došla. Kad bi uvečer na nju lega sva je bila lipo nagnjetena, a do jutra bi sva splasla. Prvo čega se sičan iz ditinjstva je zlamen križa; U ime Oca i Sina i Duha Svetoga ..., molitve *Oče naš*, koju san s materon redovito moli izjutra. Uvečer smo molili molitvicu; *Anđele čuvaru mili, svojon snagon me zakrili, prima Božjen obećanju, čuvaj mene noću danju ...* Mater mi je s ovin naukon dala do znanja da nima ništa brez Boga. Ti materin nauk je timbar postojanja, timbar iz ditinjstva, timbar moga živjenja.

Komin nan je bi centar svita. Na njemu je mater kužinala, zimi nan je bi svitlo i štuja. Za zimskih dan, kad je dan kratak, bili bi posidali uokolo njega po banciman, a kogo i u drvaricu. Za kominon su se pripovidale štorije i štorije. **Tovar gre, neka gre**, igra koju smo često igrali za kominon nezaboravna je (opisana je u jednom broju *Baščine*). Na kominu su se teplili matuni koje je mater nako teple zamatala u čiste krpe i stavjala nan i' u postej da nan bude toplije. Svakoga od nas sinja ditinjstvo, a ditinjstvo dobrin dilon činu igre. Pa ove sličice iz ditinjstva neka budu sličice naši igar.

Bila nan je draga igra na **bare**. Uglavnon smo je igrali mi muškići. Bili bi učinili dvi branke i podilili se u dvi ekipe. Svaka ekipa bi stala u svoju branku. Iz svake branke izlita bi po jedan oli dva igrača, a igrači iz suprotne branke bi ga vatali. Igrača koji bi bi uvačen stavjalo se je tri koraka ispid branke. Igrač

iz njegove ekipe mora ga je spasiti udarcen po ruci, a da pri tome ne bude i on uvaćen. Ukoliko bi bi uvaćen suigrač već uvaćenog igrača, njega bi stavjali još jedan korak daje. Smisal ove igre je bi da se uvijek spasi uvaćeni igrač, odnosno da igrač iz suprotne ekipe stavi nogu u prostor omeđene branke i pri tome zaviče, **bara**, a da pri tome ne bude uvaćen. U ovoj igri svakako je tribalo bit spretan i brz.

Igrali smo se na **kantune**. Koristili smo kantune kuć oli zidi. Jedan igrač je bi u sridi, a mi drugi trkali smo od kantuna do kantuna minjajući svoja mesta. Igrač iz sride mora je zauzest jedan od slobodnih kantuni prilikom naše izmjene. Koristili smo u igri uvijek jedan kantun manje nego li je bilo nas igračići. Cilj nan je bi uvijek ča više izludit igrača koji nima svoga kantuna, koji je u sridi, a u sridu bi doša obišno biranjem **par – dešpar** ili ono: *eci peci pec, ti si mali zec, a ja mala prepelica, eci peci pec* ili *kokice male Bogu su dale, Bog in je reka tu ruku sakrij*.

Lupeži i žandari, bila je to igra koja je mogla trajat dugo, sve je ovisilo o brzini i izdržljivosti igračići. Sami naziv igre govori da bi se bili podilili na dva tabora. Jedan je bi tabor lupeži, lupeže uvijek vaja vatat, pa su ih vatali oni iz tabora žandari.

Svi muškići u vrime mojega ditiinjstva kupili su sličice koje su bile na škatulan fulmini. Kako je to bilo vrime od komini i špaheri na drva, fulmini su se puno duperali. Odili bi od kuće do kuće pitat prazne škatule fulmini. Na tin škatulan bile su sličice s brodima, leptirima, pečurvan, tican, cvičen i ... Te skupjene sličice bile su naše male enciklopedije. Dica ka dica. Nismo bili zadovoljni ča smo jedan s drugin mogli minjat duple sličice, nego smo sa sličican kockali, igrali smo na **sličice**. Sličicu bi stavili na kažiprst i srednji prst live ruke, te bi frnjokon desne ruke udrili po sličici. Ona je morala tako udrivena doć ča bliže zidu. Igrač čigova bi sličica bila najviše udajena od zida, skupi bi sve sličice i stavi bi ih na šaku. Igrač čigova je sličica bila najbliža zidu, udri bi po dlanu igrača koji je sličice drža na šaci. Sličice bi odletile u ariju pa pale na pod. Sve sličice koje su slikom bile okrenute gore uzima je igrač koji je tuka. One sličice koje su slikom bile okrenute prema zemji ponovo je zanjig igrač stavja na šaku, a tuka bi igrač koji je po udaljenosti sličice od zida zauzimaio drugo misto. Igra se je nastavjala, a sve je ovisilo o broju igrača. Dakle, sličice koje su pri padu slikom bile okrenute gore pripadale su onome koji bi tuka, a one sa slikom doli onome koji i' slaže na šaku. Ukoliko bi pri padanju sličica, sličica pokrila sličicu, a to smo zvali *čiklop*, igrač koji je tuka gubi je pravo na sličice. Na kraju sličice koje su slikom okrenute prema zemlji pripadale su igraču koji je slagao sličice na šaku. Znalo se je dogodit da je ti igrač više puta ostao brez ijedne sličice.

Igrali smo dok smo bili manja dica na **gnjilo jaje**. Današnja dica igraju tu igru, neznan kako je zovu, ma znan da pivaju dok je igraju, „ide maca oko tebe, pazi da te ne ogrebe“. Mi nismo ništa pivali bar mi se tako čini.

Škatule batule, pritvorite se u lipe kipe. Igrajući ovu igru dolazile su do izražaja naše umitniške sposobnosti. Zauzimali bi razne poze i *pritvarali* se u kipe. Znali smo se takmičiti ko će izvest boju figuru. Ovu igru više su igrale curice.

Ženskice moje generacije, malo starije i malo mlaje, često su igrale na **došla majka s kolodvora**. Ova igra ni jemala niki naticatejski duh, bila je to igra u kojoj su ženskice izmišljale zanimanja, kojima bi se držda tile baviti u životu. Igra se tako da jedna ženskica izlazi prid grupu ženskih pa onda grupa ženskih prid ženskicu. Bile bi pivale:

Došla majka s kolodvora, dija, dija, de. Pivala bi jedna divojčica.

Ča će majka s kolodvora, dija, dija, de? - pivala je grupa ženskih.

Da potraži jednu čerku, dija, dija, de – pivanjen odgovarala bi ona ča je sama.

Kako da se zove, dija, dija, de? – pivajući pitala bi grupa ženskih.

Neka se zove (rekla bi ime jedne od igračica), dija, dija, de.

Ča će ona biti, dija, dija, de ? – pivajući pita grupa ženskih.

Neka bude učitejica, dija, dija, de - zapiva samica.

Ona oto neće, dija, dija, de - odgovori grupa.

U slučaju da se prozvanj po imenu igračici sviđi ponuđeno zanimanje ona prilazi na stranu igračice koja je bila sama, tako da sad one dvije počimju pivati: **došla majka s kolodvora**, i igra se nastavjala.

Redovito smo igrali na **vatala**. Odredili bi među sobom igrača koji će prvi početi vata, a mi svi drugi smo trkali da nas on ne uvati. Kad bi doša trčuć blizu jednoga od nas, ti je moga čučnut i reć „čućule pik“. Tako je bi zaštićen, ni ga moga uvatit. Smisal igre bi je u tome da brzo čušneš i rečeš *čućule pik*. Ukoliko si se od brzine sme, ne bi čušnu i izgovori magične riči *čućule pik*, mora si nastaviti ti loviti druge igrače. Na **graničare** igraju i današnje generacije pa je nepotrebno opisivati ovu igru.

Sve te naše igre jemale su ka niki svoj štajun, svoje vrime. Sve je to bilo tako tempirano kako nan igre ne bi dodijale. Igra na **franjule** bila je zahtjevna igra, jerbo da bi se igra na franjule, treba si najprini izdilati franjulu. Dilanje franjule bi je zahtivan posal. Najprini je tribalo nabaviti bile stine, onda je vajalo nač

okvir metka koji je bi na sanžeru. To ni bi baš problem jerbo toga je bilo koliko ti duša oće, ostalo Njemcima, koji su bili zapocesali Šoltu u II. sviskome ratu. Ritki su bili oni koji su jemali franjule od cakla, koje smo zvali *caklenke*, ili one od kauča - plastike, koje smo zvali *kaučarke*. Da bi igra mogla počēt, vajalo je iskopat jare – rupe. Obično smo ih kopali tako da smo se znali zavrtit na taku od postola. Znali smo iskopat i veće jare, te veće jare zvali smo mašur. Dobri igrač na franjule zna je dobro venjavat. Venjavanje, dil je igre kad igrač franjulu koja mu je položena između palca i kažiprsta, kažiprstom *katapultira* tako da uleti u jaru – iskopanu rupu, najbližu franjuli suigrača. Dobri igrač zna je dobro tuć, *katapultirajuć* udarat, suigračevu franjulu. Zna je na vrijeme izgovarat pravila igre koja je moga koristit, ka: *klamprst*, *visok* i *kastaš*. Klamprst je mira od pednja, a dužinu od pednja moga je koristit prilikom venjavanja ili tućenja, za dužinu od pednja moga se je približit jari ili suigračevoj franjuli. Ako bi izgovori na vrime *visok*, moga je tuć s kolina, a na vrime izgovoren *kastaš*, dava mu je za pravo da dobro očisti prostor od jare do jare kako bi ča boje venjava.

Kreda i stinje u rukan nas dice stvarale su igre na brzu ruku. Ženskice bi bržje boje nacrtale **zugarelu**, našle bi jednu pločicu od stine koju bi tiskale s jednon nogon po zugareli. I današnju dicu vidin da igraju tu igru, ma čini mi se da je zovu zoge. Naše ženskice znale su igrat na **manine**. One su uvijek pri ruci jemale pet stinčić. Stinjčice bi stavile na tleh, malo ih razdvojile i igra bi mogla započēt. Jednu stinčicu bi vazele i bacile je u ariju. Dok je stinčica još u ariji, vatale su u ruku jednu stinčicu s poda, onda s ton iston rukon tribale su uvatit stinčicu koja je još u ariji. Sad već znate, dvi stinčice u ariju, pa se vata treća, pa tri u ariju Ženskice naših generaciji bile su pravi žongleri.

Znali smo nacrtat **triju** i **devetriju**, nać svak svoje stinčice i igra bi započela. Triju i devetriju mogli su igrat samo dva igrača.

Da ne dodijen s ovin nabranjanjen igar, malo ću se odalečit. Sićan se kad san s materon bra raščicu za našu kobilu. Brzo je meni bilo dozlogrdilo to branje, brzo san se štufo. Poče san materi dodijavat, počē san govorit da san gladan, a i bi san ogladni. Domislila se je mater, na gomilu je mekla impijo jednu dugovastu malu stinu i rekla mi: „Sad ćemo se takmičit ko će prin pogodit ovu stinu, ali prin moraš ubrat jedan primitu raščice . Toliko ću ubrat i ja. Ako prvi pogodiš stinu, dobit ćeš moju uberenu raščicu, ako pogodin ja, ti ćeš meni dat tvoju.“ Zape ja ka sivonja brat raščicu ne bi li pobidi mater pogađajuć stinu. Mater je navrime slavila pobidu, više je nisan zanovjeta i bra san raščicu. Potla sam skuži kako me je mater nasamarila, nisan se jidi jerbo san nauči još jednu životnu lekciju. Mislin da smo ovu igru zvali na **ploke**.

Spritnost i kockanje s ulogon od raščice dolazila je do izražaja u igri koja se je zvala **krištula**. Igrači su bili malo veća dica koju su roditelji poslali brat raščicu. Ova igra otprilike je sličila igri na balote. Umisto buka bili bi koristili jednu malu stinu, a umisto balot koristili bi pločaste stine. Svaki igrač je baca svoju pločastu stinu prima onoj maloj postavljenoj na zemji. Oni čigova bi stina bila najbliža dobiva bi od svakoga igrača stavčicu raščice. (kazivač Tonči Bilankov iz Grohota)

Znali smo mi dica malo i kockat, i to ne samo igrajuć na **sličice**, nego nasprajvu, za pineze. Obišno smo znali kockat poza Novon godini. Za Novu godinu bili bi u jabuku prilikon čestitanja skupili malo kovanic. Matere naše to bi bile odma zaplinitile, ma mi smo isto znali navrimo čago stavit sa bande. Sa kovanican smo kockali tako da smo ih bacali prima zidu (igra se zvala **do zida**). Igrač koji je sa svojon kovanicon bi najbliži zidu, uzima je sve kovanice. Znali smo na zemlju nacrtat oveći istokrašni trokut i razdilit ga na tri dila. Na vrhu trokuta nacrtali bi malo kolo. Prvo najveće poje u trokutu označili bi brojen 10, drugo sa brojem 20, treće sa 30, u kolo bi upisali broj 40. Sa određene udajenosti igrač bi baca novčić vodeć računa da mu pade u poje sa ča većin brojen jer to je značilo da mu svaki suigrači mora dat toliko dinari.

Špalir ili špaleta bila je igra za pineze malo stariji generacij. Bili bi na zidu kuće našli jednu stinu s dosta ravne površine. Bočno bi se postavili prima toj stini i iz tega položaja su gađali kovanicu. Od te stine kovanica bi se odrebativala. Igraču čigova bi se kovanica najduže odrebatila, ostali igrači bili su dužni dati po jednu kovanicu. Ako ne bi našli prikladni kamen na zidu, znali su koristiti jednu ravnu ploču. Ploču bi držali u jednoj ruci i gađali su je s novčićem iz druge ruke. (kazivač Frane Bezić iz Grohota)

Neka tuče, učestala igra moje generacije. Jedan od igrača bi se, a ostali igrači bili bi okupjeni uz balun, prignuti, s jednon rukon ispruženon prima balunu. Svaki igrač u ovoj igri ima bi drugo ime koje bi reka igraču koji sidi. Ovi igrači koji je sida govori bi: „Neka tuče, neka tuče...“, svi ostali igrači stali bi u fermi kako bi ča prin zgrabili balun ili kako bi ča prin pobigli ča daje da ne budu pogođeni. Igrač koji je vodi igru nastavi bi: „Neka tuče, neka tuče, neka tuče, kome je vruće.“ Ako je „kome je vruće“ bilo drugo ime nikoga od igrači, ti bi igrač bržje boje vase balun i snjin gađa jednog od igrači. Igrač koji bi bi pogođen ispada je iz igre. Znalo se je dogodit da ne bude pogođen nijedan igrač. Igra bi trajala sve dok ne „izbaci“ pobidnika, a pobidnik bi bi igrač koji ni pogođen.

Mi smo igrali **na žmake**, današnje generacije to zovu **kukala**. Uglavnon pravila igre su jednaka. Mi smo govori kad bi se spašavali: „Pu, moj spas.“

Za igrat **na juriš** ili **na tr** obično bi se bili podilili u dvi ekipe. Jedna ekipa stala bi na jedan kraj kuće, druga na drugi. I jedna i druga zavikale bi: juriš, i svi bi se sakrili. Poanta igre je „ubivanje“. Kad se ugleda igrača iz suprotne ekipe, bzo si mu mora reč **tr** i **njegovo ime**. Svakako si mu mora reč **tr** prin nego je on to reka tebi, a to je značilo da si ga ubi, da on više ne igra.

Sad ćete mi reč „ma vidi ovoga ča nadožuntaje“. Znali smo igrat igru **kamena s ramena**, znali smo zaigrat na **mure**. Nisu ovo bile naše igre, ma smo ka dica gledali na Kavčini Vlaje koji su bili došli za junaka (kopat u vrime kopačije) u Milana Elezovića (Lampičina) i u Antona Ruića - Rude. Oni su svake nedije igrali kamena s ramena i na kananati bi bili bacili na mure; šije, šije, oto, kvatro, oto, moja,... Tako smo mi dica znali zaigrat baš ka i oni.

Igrali smo se **na Njemce i partizane**, a di nećemo kad smo bili zaluđeni sa borban iz drugoga sviskoga rata. Za ovu igru jemali smo zarđali pušak iz spomenutoga rata. Znali smo mi vodit prave borbe pucajuć jedan na drugoga iz **puškaric**. A puškarice smo činili-napravljali sami od bazgina ili smokvina driva. Bili bi odpilali komad grane dužine dvajstipet centimetri , promjera oko četiri centimetra. Sridinu odpilanoga komada bili bi provrtili užarenin ton-dinon. Za ovi probužani komad napravili bi klip s ruškon. Od komada krpe bili bi s malo loja učinili stupin. Ovi umetak bi je promjera ka i provrćena rupa, dužine ništo manje od jednoga centimetra. Umetak i klip morali su bit dugi koliko i provrćena rupa. Kad je to sve napravjeno, nabrali bi pelegrinki pune žepe i borba je mogla počēt. Plod pelegrinke bi bili nabili u jedan kraj provrćene rupe i dlanon bi udrili po ruški klipa. Pelegrinka bi izletila ispaljena ka iz topa. Igrali smo se mi i na **Indijance**, a di nećemo kad smo u naše kino gledali kaubojske filmove. Od lopočiike smo napravljali luk su malo špaga. Od tanjih šib napravljali smo strelice. Znali smo razarmat staru lumbrelu pa od žic učinit luk i strelicu.

Uvik smo se u ničemu takmičili pa jedno od ti naši takmičenji bilo je ko će više odit na jednu nogu. To smo zvali **tanjit**. Bili bi nabrali žejuda (plodove češmine) pa bi činili **vrtujke**. Pririzali bi žejud napola i u onu polovicu koja jema špic zabili bi pola fulmina kojega smo prin malo zadilali. S tako učinjenin vrtujkon takmičili smo se kome će se duže vrtit. Sićan se da smo igrali na **vrtujak** za pineze. Na vrtujku je pisalo: uzmi sve, uzmi jedan, uzmi dva, daj jedan, daj dva i daju svi.

Iz igre **na kaiše** ništo ka da mi se je sakrilo nikud u glavi. Uglavnon jedan igrač je drža kaiš (mislin da smo ga zvali *care govedare*, morebit da je tako jerbo izgovodat znači dobro istuč, a mi smo se u ovoj igri tukli), a mi svi ostali

igračci dolazili bi do njega. Pozdravili bi ga *dobro jutro care govedare*, on bi odgovori *dobro jutro, ništo ću vas pitat. Mi bi se uvatili za kaiš. On bi nan postavi pitanje i oni igrač koji je dobro i prvi odgovori vaze bi kaiš i sta tuć one ostale koji su se razbižali. Za to vrime car govedar stalno je govori: miriši, miriši, miriši (zapravo prin su govorili mariši, mariši, jerbo mariši znači tuci). Igrač s kajišen moga je tuć sve dok je car govedar govori *miriši, miriši, miriši*. Kad bi zavika *stojna*, igrač s kaišem više ni smi tuć. I tako bi bili jedan drugega iskaišali, a uvijek smo bili na milosti *cara govedara*. Ova igra bila bi progorčala igračima koji nisu bili frkasti i brzi.*

Igrali smo i na **pene**. Mislin da igru ni tribat opisivat jer se i danas igra. Ma za svaki slučaj, to van je ono, svaki igrač jema svoj tajni predmet kojega da za tu ulogu izabranome igraču. Jedan od igrača bude izabran za suca. Pa onda ide ono *gospodine suče ča ova pena zaslužuje*. Sad ostalo nadopunite sami... U ovoj igri znali su past naši dičji prvi pojupci. Kad već govorin o jubjenju, evo kako se je igralo na **končace**. Ovu igru igrala su malo starija dica, koliko muških toliko i ženskih. Ako je naprimjer bilo pet parovi, jedan od igrača uze bi među prste, palac i kažiprst, pet končića. Krajevi su slobodno visili. Svaka ženskica vazela bi po jedan kraj končića s jedne bande, a isto tako i muškići. Igrač koji bi drža konce mola bi prste tako da se vidi tko sa kin drži konac. Parovi su se morali pojubit.

Largat ću se malo od štorije o igran. Jednoga dana baš kad san se tiva poč malo igrat sa društvon, mater me zazove. Moga san se ne odazvat kako dane. Mater mi da jedan kotlić i reče mi: „Poj ga napuni govan od tovara pa kad se vratiš namazat ću ti masti na krv i posut ću ti cukron.“ Za fetu kruva namazanu sa mašču i posutu cukron ni bilo teško poč kupit govna od tovara. Ni to bi težak posal ako si nabasa na friško učinjeni tovarji posal. Zapravo vladala je nestašica tovarji govan jerbo je to kupi svak.

Moje generacije nisu igrale na **šišmiša**, bar se ja ne sićan, ma generacije prin mene jesu. Da bi igrali na šišmiša, vajalo je šišmiša najprin udilat. Šišmiš je izgledon bi sličan vretenu, po sridi debel otprilike dva do tri centimetra, a prima krajima konusno uži. Dug je bi dvanajest do petnajest centimetri. Za ovu igru još je vajalo napravit palicu, deboto ka palicu za bezbol, samo plosnatu, dužine jednu osandesetak centimetri. Šišmiš bi se polega na pod, igrač bi ga palicon zviznu po jednemu kraju. Od udarca šišmiš bi poskoči i dok bi bi u ariji, igrač ga je mora palicon zalopatit da mu odleti ča duše. Za ovu igru tribalo je bit višt. Naravno dica su se naticala čigov će šišmiš odletit ča duže. (kazivač Nikola Mateljan iz Rogača)

Vrtilo i tučin je bila igra za spritne. Za ovu igru vajalo je najprin malin brit(v)ulinon učinit rupu na mentuli (plodu u kori). Kroz tu rupu provuka bi se bi špak na kojemu je na jednome kraju bi unzal. Špag je bi obično dug jedan metar. Igrači bi na pod stavljali tri mendule pa navr nji još jednu. Vrteći mendulu na špagu igrač bi triba pogodit onu mendulu postavjenu na one tri. Spretnost u ovon igri mogli su notavat u puntima, mogli su igrat za pineze, a redovito su igrali za pogođenu mendulu. Niki ovu igru zovu samo vrtilo zbog vrtnje, a niki tučin zbog tučenja mendule.

Tučin je bila igra u kojon su igrači zalagali kovanice. Kovanice bi bili postivali jednu navr druge. S jednon stinon igrač bi s visoka tuka postavane kovanice. Ako bi pogodio, kovanice bi se bile razletile. Igrač koji je tukao mogao je uzeti one s brojem ili s glavon ovisno o dogovoru. Igrači su tukli dogovorenin redon. (kazivač Tonči Bilankov iz Grohota)

Nike naše igre nisu graničile s pameću. Igra **lomit kosti** bila je upravo to. A igrala se je ovako. Jedan igrač, po dogovoru ostalih, nasloni bi se u sagnuton položaju uza zid tako da bi dlanove prisloni na čelo. Ostali igrači bi u zaletu skakali na njega.

Zujalica je bila malo manje opasna igra. Jedan igrač zauze bi pozu tako da bi s jednon rukon pokri uho i zapriči vid. Jedan od ostalih igrača bi bi ga dobro zalopati po ruci, a svi ostali su ispuštali glasove zzzz zzzzzz. Igrač koji je prima udarce mora je pogodit koji ga je igrač udri. Sve dok ne bi pogodi, sluša bi zujanje i prima udarce.

Bilo je igar sa **laštikon**. Igrali smo igru **šegala-potegala**. Bila je to igra sa špagon spojeni krajevi. Jedan igrač ti špag bi bi izmota oko prstiju jedne i druge ruke. Drugi bi igrač tu učinjenu figuru od špaga primota na svoje ruke tako da isprepleteni špag poprimi novu formu. Slabo se sićan igre **papagalo ke ura že**. To je ništo, dva koraka naprid, jedan ili dva nase. Nezaboravna igra bila je okrićanje **obruča od bačve**. Vožnja s kareton na balinjere ni izostala iako smo jemali malo cimentani površin. Igra nije bila samo igra, igra je digod postajala borba za spizu. Spomenut ću lov na jedne male debele ptice koje smo zvali voliči, a lovili smo ih u štajunu branja smokav. Ali da bi moga poč u lov, mora si znat napraviti svila (naprava za lov), oli špruju (tako su tu napravu zvali Donjaci), oli silo (naziv naprave u Gornjemu i Sridnjemu Selu).

U kućan smo igrali na **čoviče ne jidi se**, onda znali smo zaigrat na **grad, država, rika, planina i ime**. U školi smo znali zaigrat na **gluhi telefon**. Kad već spominjen telefon napisat ću kako smo mi napravjali **telefon od škatul od patine**. Pa, eto ovi telefon bila je isto jedna od igar. Za napraviti telefon

vajalo je jemat dvi škatule od patine. Pokriva bi malo nabužali brokvon da naš telefon sličī na pravi makar po bužan koje su na slušalici. Našli bi ili bi kupili špaga petnaestak metri. Kraje špaga bi provukli kroz jednu od učinjenih rupic na pokrivu, obišno u sridini, onda bi s unutrašnje strane pokriva na špag vezali polovicu fulmina da nan špag ne ispade i zatvorili bi škatulu. Onda bi rastegli špag , jedan bi škatulu meka na uho, a drugi prid justa i počē bi govorit. Kroz nategnuti špag do uha onoga koji je sluša dolazile su nike zvušne vibracije pa nan je to činilo zadovoljstvo. Uostalom čuli bi jedan drugoga jer smo bili blizu. Bit će bilo još igar, ma ovo su igre mnogi generacij koje se nisu odgojile u obilanciji spize, koje su kad bi bacile zalogaj kruva, prin bacanja ti kruz morale pojubit. Igre su ovo generacij koje su nosile šijolat postole u postolara, a postolar bi in bi odma otpara šijolu i postole baci sa strane, tako je bi sigur ako navrime ne načini postole, da će te doć i odnit ih drugemu postolaru. Bile su to digoc igre brez granic, brez mire. Jedan taki primjer je kad bi mali čobani umuzli mlika iz svoji koz i ovac pa su sa malo mlića iz lista smokve činili sir. Ti sir zvali su **caparin**. Kad bi došli doma, matere in nisu jemale ča umust. Ovo su igre generacij koje su se odgojile u obilanciji svoji igar u obilanciji svoji mašt . Igre su ovo mnogi generacij koje su odile bose od Svetoga Ante do Svisveti. A sve ove generacije igrale su **briškulu, trešetu, na koncin**, u novije vrime **na crnega Peru, šetemezo, trentauno**, a dok su naučile ove spomenute igre na kartan Triestinkan, igrali su se na **ko veći broj**.

Bankuc je bila draga nan kockarska igra, pogotovo za novogodišnji praznikov kad smo jemali po koji dinar dobiven u jabuku prilikon čestitanja Nove godine. Ova igra je jednostavna: napravu se banci i na njih se paraje (stavlja) novac. Igrač koji drži karte i čini banke na svaki stavljeni iznos parava je isto toliko. Njegov banak ostava bi slobodan. Dobiva bi igrač s većom kartom na dnu banka. Ako bi igrač koji čini banke okrenuvsī svoj banak s donjon karton okrenu *Kraja*, tad bi pokupi šolde svi igrači. Igrač koji bi u igri dobi *Kraja* priuzima bi karte i on bi čini banke. Ukoliko nebi jema dosta pinez, jer je mora paravat na svaki banak, *Kraja* bi proda igraču koji ga želi kupit. Zanimjivo je bilo kako smo se snalazili. Karte ni jema svak. Oni koji je jema karte bi bi i' da u najam tako da mbi mu se isplaćiva dogovoreni iznos za svakoga *Kraja* koji bi izaša u igri.

I čaje život nego kocka. Stariji svit igra je na balote, a ako bi se bili mi dica dočepali balot, zaigrali bi i **na balote**. Balote smo znali zaminit običnin stinan. Igrali smo se na **mame i tate**, neka i to znate.

Znali smo zaigrat igru **ko prvi pisne, govno stisne**. Ovo je bila vrlo jednostavna igra. Svi igrači jednostavno nisu smili govorit, jer oni koji bi prvi

progovori mora je stisnut govno. Ma za reć svu istinu nismo išli tako daleko. Nismo stiskali govno, igra se je samo tako zvala.

Za kraj ću van napisat, igrali smo se na **stari dida di to greš**. A to van je bilo vako. Igralo bi nas po desetak, digo manje, digo više. Jedan od ostali igrači bi je stari dida. Jedan od ostali igrači ili svi ostali igrači uglas bi pitali staroga dida: „Stari dida, di to greš?“ „Gren se šetat!“ odgovori bi stari dida. „A moremo li i mi stobon? pita bi jedan igrač ili svi uglas. „Morete, morete, samo nemojte prdit!“ odgovori bi stari dida. „Nećemo, nećemo!“ odgovorili bi ostali. Započeli bi šetnju pa bi nakon nikoga vrimena ostali igrači opalili tiradu: „Prrr, prrr, prrr!“ Sad bi na red doša dida, a njegova je uloga bila da sa ščapon istuće ča više igrači. Naravno nastala bi trka, ma bi isto kogo dobi ščap priko škine.

U ovon malon štoriji pridružite mi se i vi; sitite se koje igre pa je notajte, **samo nemojte prdit.**

B U T I G E

Iz predaje mi je poznat dio čitulje, mislin da se čitala da dan biranja seoskoga kneza. Glasila je otprilike ovako : „U selu jema butiga brez butigira, u selu jema bikarija brez bikara...“⁴¹ Napisano samo za sebe govori: naši stari jemali su u selu butigu i bikariju, a govori i o poštenju među svitom i povjerenju butigira i bikara prima svojih kupcima.

Puno godin prin nego san se ja rodi, u mome mistu mnogi su se bavili trgovinom: *Mandela*, Nikola Bezić-Bakica, *Begina*, Josip Elezović zv. Mešetar, Ante Mateljan – Peronja i Uroš Vlak. Po priči znan da je u Srinjemu Selu bila butiga Lukanovih, butigu je jemalo i Gornje poje (trgovina mišovite robe koju je drža Ante Jakovčević). I u Stomorskoj je bilo butigi: butiga Andrijane Vidan, butiga mišovite robe u kući Frane Novakovića i butiga mišovite robe Pauline Novaković. Neka mi bude oprošćeno ča ne znan je li bilo butigi i u Maslinici i Donjemu Selu u vrimenu kad su bile ove butige koje spominjen. Nikor će reć, butige ka butige, ča je triba pisat oba tome. Ne radi se samo o butigi ka butigi, nego to govori kako su naši stari bili organizirani, kako su mislili... Ne sićan se inventara tih butigi, ali pripostavjan da su jemale maškadur, banke sa pokrivima i škafetinima i da je sve bilo na svome mistu. Postojala je konkurencija, tribalo je opstat *na nogan*. Butigir je sigurno jema lapiš za uhon ka i butigir butige iz mojega ditinstva i konte čini na škartucu od karte. Sićam se vrimena kad je svako misto u Šolti jemalo butigu. Sad živem u vrimenu kad na Šolti sa puno više svita (makar u litnje doba) svako misto nima butigu, živem u vrimenu kad repci letidu po butigan i sliču na tućene orisihe i mendule. Eto zašto pišen o butigan, od tih naši stari butigiri vajalo bi čago i naučit.

Jopet pišen po predaji, u mome mistu prin drugega sviskoga rata bilo je i tovirni, u Petre *Bančičeve* i u Bilankovih na Kavčini... Zanimjiva je priča kako su razmišjali judi koji su se bavili trgovaškin obrton. Govorili su da je Petra na vratima konobe sinjavala kredon dug (ča bi ko popi) i to znate, onako, učinila bi četiri crte, a peton prikrižila ove četiri, pa tako pod svako ime. Svaka učinjena crta sinjal je bi za jednu litru vina.

Jedanput šocija koja je redovito pila kod Petre dogovorila se je da jedno vrime neće zalaziti u Petrinu konobu, a kad je to dočuka meštar Jakov postolar poja je dreto u Petre. Čin ga je Petra ačodala sa baratule odma mu se požalila:

Kako ću Jakove ovako, niko mi ne dolazi, a jema i onih ča su mi dužni.

- Lako ćeš ti to rišit i eto ti nji jopet – reče jon meštar Jakov.

- Jakove, ma kako lako?

- Lipo, vazmi krpu i pomrči svima dug, ja ću in reč da si pomrčila dug i svi će ti jopet doć - onako u rukavican reče Petri meštar Jakov.²

Petra je poslušala meštra Jakova, morala se je borit s konkurencijon.

Bikarije su isto dil štorije o butigan. U vrime moga ditinstva bikariju je jema Marin Kuzmanić-Marineto, Vinko Mladinov, a sićan se da je u Stomorskoj bikar bi Visko Elezović-Pinčul. Ovi bikari prodavali su meso *ispod noža*, većinon bravetinu . Bikari bi bili doveli živega vola, obično za veće blagdane. Prin nego bi mu grčan bili tajali nožen, tukli bi ga macon po glavi dok nebi pokleka, dok ne bi kapitulira. Onda sićan se bikarije koju je držala Poljoprivredna zadruha Grohote. To su bila već lošija vrimena, meso je dolazilo u drvenin kašunima iznutra obloženin tankon pocinčanon laton. Među meson bile su velike fete leda. Danas nan meso dolazi u *autokašunima bez leda*. More u nas sve i svašta.

Lipo li je bilo puno toga u mome ditinjstvu. Sićan se slastičarnice i slastičarke. Mislin da smo slastičarku zvali teta Margi (?). Pašte lipo postavane u veltrinici, sladoled friško učinjen. Jemamo i danas za kupit pašte ma u našoj velikoj butigi stojidu u frižider veltrini sa suhomesnaton robon i raznin sirima.

Sićan se i brašnoga para Sinrajh koji je tišća buffet u Grotima. Bufet ka bufet, ali trgovac ni svak isti. U bufetu su se onda mogli kupovat španjuleti. Bufet je radi dvokratno, i ako ste ostali brez španjuleti, samo bi se išli javit barba Milanu. On bi doša, otvori bufet i da van cigarete. Pokaza je tako da je trgovac, pokaza je kako se bori s konkurencijon, jer ako van on ni proda ni ni zaradi, španjulete bi kašnje kupili u butigi.

Vrimena su bila prin onaka kaka su bila, pa su došla vrimena onakva kakva su bila, i sad su vrimena takva kakva su. Vrimere gre ne moreš ga feramat, i sve gre i puno tega ne more se prominuit, ne more se popravuit, ma kupac je zasluži zdravu konkurenciju.

Kazivač¹: Dobroslav Elezović

Kazivač²: Mateljan Nikola

Dinko Sule

RIČI ŠOLTANSKOG GOVORA

- a – odziv u smislu molim ili što; izraz boli, iznenađenja itd.
aaaaan – a tako to, tako dakle
a ke – ni govora, nikako
abain – otvor na stropu s poklopcem za ulazak na tavan
abak – tablica množenja
abindovat – kazniti
ablamirat – osramotiti
abren – siguran, žestok
abrum – usitnjeni kruh ili neka druga hrana koja se baca u more da se okupi riba
abrumavat – bacati *abrum*
acal – čelik
acera, jacera – ledenica (*studenno je ka u (j)aceri* – hladno je kao u hladnjaku)
acid – kiselina
ačoda(va)t – uočiti-vidjeti,uočavati, ugledati
adatan – uštiman, dobro namješten, prilagođen
adatat – uštimate
adet – običaji jednog naroda (*jo ga se selu brez adeta*)
adut – jaka karta
afan – nesvjestica
afanat – onesvjestiti se
afitano – iznajmljeno
afitat – iznajmiti
afitavat – iznajmljivati
agramp(av)at – zgrabiti na brzinu, grabiti na brzinu
agrar – agrarna reforma (*diga je zemju pod agrar*)
agvantat se – uhvatiti se prstima ili rukama
aj – idi (*aj doma* – idi kući)
ajme – jao (*ajme meni*)
ajmekat – zapomagati
ako-li-bi – ako bi
akuštavat – pristajanje broda uz obalu
ala – uzvik poticanja (ala to)
alamaka – besplatno

alamari – kopće na muškoj nošnji
alavija – dobro, bez zastoja (*iša in je posal alavija*)
alegrija – veselje
aliti – ili
alitivan – ili vam
aločo – otprilike, odoka
alogat – razboljeti se, zaleći od bolesti
altroke – a kamoli
a-moća – hajdemo, idemo
amo naprid – nastavimo
amorat, namorat – zaljubiti se
anđel – anđeo
anrapat – prisvojiti sebi
akomodat se – prilagoditi se
akuža – bodovi u kartaškoj igri „trešeta“ dobijeni odmah pri dijeljenju karata
akužat – dobiti bodove u igri pri djeljenju karata u trešeti
angriz – riža
amoroz – ljubavnik
anel – prsten na sidru za koji se veže konop
angirac – pastuh, pren. čovjek jake potencije
anguja – jegulja
ankora – sidro
ankoran – usidren
ankorat se – usidriti se
apaša – nestašno dijete
apelacijun – žalba
apošta, apošto – namjerno, s predumišljajem
arancin – ušecerena kora naranče
arci vrag – vrag nad vragovima
arčit – rasipati, biti rastrošan
arganel – konopčić
argola – drška kormila (drška timuna)
ar(i)ja – zrak
ajram bajram – razuzdanost, vika i galama
armat – pripremiti se
armonika, armorika – harmonika
armonikaš – harmonikaš
arlekin – klaun, čudno odjeveni čovjek i čudnog ponašanja

arlekinavat se – čudno se ponašati ili se čudno oblačiti
armiž – konopi za privezivanje broda
armižat – dobro privezati brodicu
arivat – stići
armadura – građevinska skela
artišta – umjetnik, dobri zanatlija
artur – posebno napravljena mješina s drvenim obručima koja je služila za vađenje bočate vode iz dubokih nalazišta
aska, eška, ješka – mamac
asti Mande – uzvik čuđenja
ašetit – posluživat
ašetan – točno namješten
ašetat – točno namjestiti
ašta – nastavak kolumbe na kraju prove ili krme broda; koplje za zastavu
atento – pažljivo
aventur – mušterija
avijon, reoplan – avion
aviz – obavjest
avizat – obavjestiti

ba – poljubac (*ajde, daj tati ba*)
baba – baka
babarin – salveta koja se objesi djetetu ispod vrata kako se ne bi uprljao dok jede
babica – primalja
babin češaj – stonoga *scutigera coleoptrata*
babine – posjeta roditelji i novorođenom djetetu (*vaja mi čago kupit za poč na babine*)
babilo – vabilo
bab(a)uko – izmišljeno biće s kojim se straše djeca
babun – veći kamen (*potega ga je babunon u glavu*)
bacilat – mariti, voditi brigu
bačići – kikiriki
badanj – velika otvorena bačva u koju se stavlja mošt
badat – bosti, bockati
badnut – ubosti
badnjak – drvo koje se zapali na Badnju večer te se polije vinom, uljem i posipa

pšenicom
badnjenica – isto što i badanj
badilo – vrsta zakrivljene lopate za mješanje gašenog vapna i zemlje crjenice
bafе – zalisci
bagaj(i) – prtljaga, prtljage
bagatela – jeftino
bagulin – štap
bahujača – kukmasta ševa *Galerida cristata*
baja – drvena posuda, polovina bačve
bajbot – brodić za spašavanje
bajbuk – zatvor
bajuneta – nož koji vojnik nosi za pasom a po potrebi ga nabija na pušku
baketina – drveni štapić premazan ljepilom koji se koristi za hvatanje ptica
bal – ples
balabra – drvena lopata za slaganje tijesta u peć i vađenje kruha iz peći
balanca – vaga
balarin, balerin – plesač, dobar plesač
balat – plesat
balatura, baratula – u dalmatinskoj arhitekturi balkon koji je obično povezan stepenicama
balauštra – dio kuće, ograda
baldakin – svod sa svilenom tkaninom, nebica
balit, izbalit – prljati, isprljati; svašta govoriti, ogovarati
balina – kuglica, najčešće olovna kuglica ispaljena iz lovačke puške
balinjera – kuglični ležaj
balkunada, balkonada – trijem, galerija
balonja – čovjek kojemu se ne vjeruje jer sve izbrblja
balotar – igrač balota
balote – drvene kugle, igra u Dalmaciji s drvenim kuglama
balsa – izravnani dio gomile na kojem su se sušile smokve
balun – lopta
balunjer – nogometaš
baljezgalo, balezgalo – onaj koji puno brblja
banak – drvena klupa; debela ravna gromada kamena; dječja hodalice (*stavi dite u banak pa neka trće i neka hlenca*)
bančić – mala drvena klupica
banda – strana
bandaj se – pomakni se u stranu

bandira – zastava
bandit se – odmetnuti se
bandunat – napustiti, odreći se
banica – stari austrijski kovani novac
banit, banut – doći, ući iznenada
banket – drvena klupa u čamcu
bankina – kameni mali zidić koji od nečega dijeli, može služiti za sjedenje,
bankina se u konobi koristi za postavljanje bačava
bankuc, bančić – kartaška igra samo za novce
banzadur – onaj koji vičući obavještava
banzat – vičući obavještavati (*ala judi, jema ribe u peškariji!*)
banj – kupatilo
banjamarija – lonac za kuhanje s dvostrukim dnom, obično ga koriste stolari za kuhanje stolarskog ljepila
banjat se – kupati se
baraban – prut kojim se udara po klupi ili podu i tako izaziva buka (običaj u Velikom tjednu)
barabani – izazivanje buke u crkvi kroz Veliki tjedan
barakokula – marelica
baraškada – nevjeme, šteta
baratat – upravljati, znati koristiti
barba – stariji čovjek, stric, ujak, kapetan broda
barbeta – konop za privezivanje broda
barbir – brijač
barbuc – brada, kozja, jarčeva brada
barenko, baren - makar
bar(i)jak – koplje s zastavom, suhim kolačem, cvijećem i jabukom (nosio se u svatovima i stajao na krovu mladoženjine kuće)
bar(i)jaktar – nositelj bar(i)jaka
baril – drvena bačvica za soljenje srdela
barilac – manji baril
barka – brodica
barufa – nered, tučnjava
barufant – smutljivac, izazivač nereda
basadura – nisko mjesto, nizak teren
bas – nizak
basetan – malog rasta, nizak
baso – nisko

baščina – baština
baščinik, baštinik - nasljednik
bašje – niže
baškotat – popeći kriške starog kruha
baškotin – dvopek
baštiniti – naslijediti
baštard – mješanac
baštone – boja karata na kartama Triestinkama
baštun – smjesa jedne vreće cementa s odgovarajućom količinom pjeska ili tucanika
baštun – dio jedrenjaka koji je izbačen na pramcu
bat – drveni štap na jednoj strani zadebljan koristio se za gnječenje grožđa i *potrepjivanje* – mješanje mošta
batajat – srušiti, napraviti nered (*grad koji ni batajan ni ni stiman*)
bataljun – vojna formacija s tri kopnene čete
batast – zdepast
batat – lupkati (*sveta Luce bata; na čigova će vrata?*)
batela – brodica ravnog dna i krme
batelina – manja batela
batikor – lupanje srca
batipan – pleteno pruće za isprešivanje madraca i tapeta
batisić – željezna naprava koja se veže konopom, a zakači se za *sić* s kojim se *kala* voda
batistera – batisterij, krstionica
batit – lupati, tući, udarati
batit more – ploviti (navigati)
batit – udariti po stolu pri igranju karata (trešete) i tako dati znak suigraču
batitera – u minerskom starom zanatu komad okrugla duga željeza s uzdužnim žlijebom koje je služilo za nabijanje mine
batuda – udarac, doskočica
batuda motora – odjek zvuka motora brodice preko uvale
baturica – batina
baza – jedan krug u igri karata; duhovita priča
bava – vrijeme (*koja će bava?* – koje će vrijeme)
bava – lagani povjetarac (*jema malo bave* – ima malo vjetra)
bavul – vrsta škrinje koju su obično donosili povratnici iseljenici iz Amerike
bazdit – smrdit po nečemu (*bazdiš po vinu* – osjeća ti se miris vina iz usta)
beba – lutka

bećar – neženja, veseljak sklon piću, veselju i ženama
bedevija, bendevija – kobila
begemit – odobravati, složiti se
b(e)rsata – kvasina (*išlo ti je vino na b(e)rsatu* – vino ti se uzljutilo, ukvasilo)
befel – poziv, dokument, naredba
begenat, begemit – davati za pravo, potvrđivati nečije navode
beka – ovca (kad bi se netko ošišao rugali bi mu se: *ista si šuška beka*)
bekit – zaklati
bela – karta koja nosi trećinu boda u igri trešete
belaj – nesreća
beleca, belica – ljepota
bena – ptica šljuka
bena – glupasta žena
benti – uzvik (*jebem ti!*)
benjamin – mezimac u obitelji
berekin – vragolan, prevarant
berekinada – lukavstvo, prijevara
berekinac – vragolančić
bereta – kapa
beričet – bogat prinos, korist (*sritno i beričetno!* – čestitka za Novu godinu)
berlav – budalast
besida – riječ
berta – dio šoltanske ženske nošnje
beštija – životinja
beštimadur – psovač
beštimat – psovati
beštimija – psovka
beteg – mana
betežan – invalidan, psihički poremećen
betula – primitivna gostionica
bevanda – piće od pola čaše vina i pola vode; posebno piće koje se radi kad se već otoči vino, na *drop* se ulije dosta vode pa se to pije da bi se štedjelo vino
bevandur, bevander – pijanac
beveraj – piće
bibit – piće (bibiti svake vrste)
bičva – čarapa
bićerin – mala čašica obično za ispijanje likera i rakije
bidan – jadan

bidun – poljevača
bigule – vrsta tjestenine, tanki špageti
bigunac – sud za gnječenje grožđa, stolitar (Donje Selo)
bija – komad drveta, cjepanica
bijac – debeli sukneni pokrivač za krevet
bilica – vrsta smokve
biloguza – ptica primorska bjeloguza
biljet – putna karta
biona – očna mrežica (*pala mu je biona na oči*)
bikar – mesar
bikarija – mesnica
biker, bičerin – čašica
bil – bijel
bilig – biljeg, znak
bimbin, bimbilin – muški dječji spolni organ
birac – rak
bistranka – sjekire kojoj jedna strana služi za zabijanje klinova
bisulfit – vinobran
biša – crvotočina
bišav – pun crvotočine
biškotin, baškotin, baškot – dvopek
bitun – beton
bižat – bježati
biži – grašak
biži – bježi
bižonja – noćni sud
bjankarija – donje rublje
bjanko – prazni papir (*potpisat na bjanko; bakalar na bjanko-bakalar na bijelo*)
bjonda – plavokosa
bjondast – plavokos
bjutav – neslan
blaca – mrlja
blak – katran
blakana gajeta – gajeta premazana katranom
blazinja – jastuk, dio čamca na koji se naslanja veslo
blesa – blesava žena
blezgarija – glupo, isprazno brbljanje
bogaremi – bogme

blid(unjav) – blijed
bliska – bljeskanje pred očima
blišči – blješti
bliščit – zablještit
bočatan – slankast (bočatna voda)
boboj – trava ledinjak
bobići – slastica koja se jede o Svisvetima
bobovina – izguljene stabljike boba
bobusina – biljka mišja grahorica
bocel – kolotura
bocun – trbušasta boca
bočina – bok, slabine
bofunjavat – zadirkivat
bog – pozdrav, doviđenja
bogatija – dobar prinos u poljoprivredi (za trajanja jematve trgači su stalno uzvikivali: *Je li bogatija?*)
bogatun – bogataš
bogavat – psovati Boga
boje – bolje
bok – malo udubljenje obale
bok japjenice – bok vapnenice (muški bok i ženski bok)
bokal – vrč
bokun – komad; malo
bokunić – komadić
boleščina – bolest koja je zahvatila neku kulturu u polju
boleživ – boležljiv, često bolestan
bome – bogme
Bonezaire, Bonozaire – Buenos Aires
bonkulović – gurman
borami – izraz koji se koristi umjesto *Boga mi*
boražina – trava poreč
bordura – ručno izrađen obrub ili porub stolnjaka ili plahte
borel – svrdlo
borša – torba
boršin – ženska torbica
bošket – grana ili otpiljeno stabalce koje se koristi pri lovu na ptice
bot – udarac-otkucaj sata (jedan bot, dva bota, tri bota, četiri ure)
botilija, botija, butija – staklena boca

botil(i)jun – obično dvolitrena staklene boca
botun – gumb, dugme
botunavat – nekoga *u rukavicama* „zafrkavati“, zadirkivati
botunić – malo dugme
bova – plutača; debela žena
bovan – veći kamen
božji bubak – vrsta kruha
božji bubak – uzrečica za debelo dijete (pok. Ivan Ruić – Pušilo iz Grohota uvijek je koristio ovu izreku za punačkiju djecu)
Božji dan – Tijelovo
božji drivac – drvenasta biljka kozja krvod koje se rade *cigaljere*
božji koko – ptica pupavac, najljepša ptica na Šolti
bracera – jedrenjaka s jednim jarborom
bracolet – narukvica
branče – škrge
branka – vratnica
brankanel, ražinjac – ribarska alatka (drveni štap koji na jednom završetku ima udice)
braska kuća – kuća bratovštine
braske zemlje – zemlje bratovštine
braska kasa, braski kasil – zajednički lijes za sve mještane (*ukopavalo se pod ploču*)
bratim – član bratovštine
brav – ovan
bravarica – ptica drozd
bravet, brevet – klasa, čin, položeni stručni ispit u pomorstvu
bravetina – meso od ovna
brbosit – trabunjati (*ne brbosi* – ne trabunjaj)
breecat, brecanje – zvoniti samo batom, klatnom u jednu stranu (breccalo se kad bi umrlo malo dijete, kad bi bila pozebica, znak za početak *fašine* – obvezne dnevnicke za potrebe sela, kad bi izbio požar, znak za početak *do(n)trine* – vjeronauka; breccalo je i kad bi bila nevera; isto tako, breccanjem se objavljivalo da su bratski *konti*- računi bratovštine)
brenza – kočnica
brevijar – časoslov
brez – bez
brguja – fešta
brico – brijač

briktaš – novčanik
brime – breme
brimence – malo breme, malo breme od nekih biljaka koje se je nosilo u crkvu za Tjelovo na blagoslov
briškula – kartaška igra
britvela – okov na prozoru ili vratima – šarka
britvica – vrsta džepnog nožića drvene drške bez opruge
brit(v)ulin – džepni nožić
briva – kretanjem silom inercije npr. broda; zamah
brivat – brzo ići (*koju si Gospu tako zabriva*)
brn(j)ica – suknja (*brnjica na falde* – suknja s izglačanim naborima)
brkašica – brkata žena
brkuja – brkata žena, fig. ženski spolni organ (*dojdi vamo pa me ti zajaši, moja te se brkuja ne straši*)
brodar – vlasnik trabakula ili bilo kojeg manjeg broda za prijevoz tereta u obalnoj plovidbi
brokva – čavao
brokva – vrč za vodu
brokvica – čavlić ili jedan komadić klinčića (začin – *Eugenia caryophyllata*)
brontulat – mrmljati
bronzin – lonac
bronzinac – lončić
bronzinić – lončić
broštulat – pržiti kavu
broštulin – pržionik za kavu
brsata – kvasina (*išlo ti je na brsatu vino – vino ti se je uzjutilo* – pokvarilo)
brujet – na poseban način spremljena riba
brujetada – isto što i brujet samo u većoj količini
brufat – izbaciti, npr. alergija (*brufalo mu je sve po licu*)
bruk – kila, bruh, hernija
brun(i) – čir, čirevi, akne
bruškin – četka
bruškinić – četkica
bruškit – način podjele (na sreću) ribarskih pošta – pozicija i imovine
bruškita – dijeliti nešto *bruškito*
brzdat – prebirati hranu u tanjuru (*ne brzđaj po pijatu* – ne prebiri, jedi s reda)
brž – možda
bržola – kare

bubak – oblik kruha
 bubat – udarati; nabubati nekoga – dobro ga izudarati
 bubetat – tući, udarati
 bubikok – ženska frizura
 bubotac – udarac (nabubetati – izudarati)
 bucal – otvor s filterom kroz koji ulazi voda u cisternu
 bucat – pljuscati po moru, udarati po površini mora i tako tjerati ribu u mrežu
 bučarda – klesarski čekić
 bufet – biffe
 buganac – ozeblina
 bugnut – udariti
 bujar – buhać
 bujol – drveni *sić* koji se koristi na brodu za poljevanje palube ili za gašenje požara
 buk – u igri *na balote* manja balota na koju se cilja
 bukalina – noćni sud
 bukara – drvena krigla, čaša
 bukaporta – poklopac za otvor na brodu (poklopac *stive*)
 bul – biljeg, taksena marka, marka
 bulentin – poruka u presavijenom papiru
 buleta – kazna (*platit buletu* – platiti kaznu; *dobit buletu* – dobiti batine)
 bulsavica – plod smokve nakon kiše kad se ukiseli ili ukiseljen od bolesti dok je na stablu
 bunja – poljska kućica
 bulin – u igri *na balote* najmanja kugla na koju se cilja
 bulsav – boležljiv, astmatičan
 bumbak – pamuk
 bumbardina – vrsta puhačkog instrumenta
 bumbeta – petrolejka (*nalit bumbetu* – fig. opiti se)
 bumbit – piti
 bumbižat – udarit jako, udarac s visoka u igri *na balote*
 bune i bunice – izraz za onoga tko je prošao sve i svašta (*prošla je ona bune i bunice*)
 buko – izmišljeno biće s kojim se straše djeca
 buratat će – nevrjeme će s gromom i tučom
 burdižat – jedriti uz vjetar, jedriti cik-cak
 busula – kompas (*izgubit busulu* – izgubit orijentaciju, skrenuti pameću)
 bušak – grmlje, makiija

bušīnac – biljka ljepljivi oman
bušta – omotnica, navlaka za naočale
buštin – pršnjak, mala potkošulja koja se sa stražnje strane *zapuceta*, prije su ga nosila mala djeca
buštra – kutija za naočale, platnena vrećica
buštran – bršljan
butarga – ikra
butargiv, butargan – pun ikre
butat – ubaciti
butiga – trgovina; šlic, rasporak
butigir – trgovac
buvel – zračnica, unutrašnja guma
buzdo – ludov
buža – rupa
bužat – bušiti
bužeta – opšivena rupa za puce
bužica – mala rupa
bužmila – vrsta bačvice u koju teče rakija pri pečenju

cablo – stablo
caklo – staklo
cangul – veliki smrad
carkovnih (stariji izraz)– crkvenih
carkva (stariji izraz)– crkva
carkvi (stariji izraz) – crkvi
cavate – kožne papuče
cecat se – klimati se
cerekat se – kesiti se, smijati se
cenat – centimetar
centimetar – krojački metar
cera – boja lica
cerašpanja – pečatni vosak
cerna – crna
cerniman – crnim
cibok, cibuk – tvrdi kruh
ciborij – kalež ili kalež s poklopcem kod katolika
cici-mici na špici – bombon lizalica

Cigan, Ciganka, Cigani – Rom, Romkinja, Romi
cigaret – cigareta
ciga(l)jera – cigaršpic
cil(i) – čitav
cilcat – cijeli
cilo vino – vino bez vode, nerazvodnjeno
cima – kraj konopa kojim se privezuje brod uz obalu (baci cimu)
cimigat – žmigati
cimigljera – svijetlo koje treperi
ciminjera – dimnjak na brodovima
cirki – ophodnja s molitvom okolo svećeva kipa na sredini crkve
cmij – smilje
cimpirita – izraz za sitno dijete
cine – cijene
cine – jeftino
cinkvantin – kukuruz kokičar
cinkvina – izvučenih pet brojeva u jednom redu (igra tombole)
cip – dva drvena štapa povezana konopcem, služe za mlačenje žita
cipanica – cjepanica
cipat – cjepati, padati (*kiša je cipala više od dvi ure*)
cipati – udarati *cipon*
cirit se – kesiti se
civ, civkast – cijev, cjevkast
civil – izbirljiv
cmokat se – ljubiti se
cone – kugle, kuglana
coket, cokul – podupirač
cokula – vojnička čizma
cotat – šepati
cotav – šepav
coto – šepavac
crikva – crkva
crkovinari – uprava župe (uz svećenika)
crjenkast – crvenkast
crkavica – mala plaća, mala mirovina
cmizdrit – plakati
cmizdrilo – plačljivo dijete
crnac – riba crnej

crnjavina – crnilo
cug – vrijeme trajanja ispijanja pića bez hvatanja zraka
cugit – piti
cukar – šećer
cukarin – bombon od šećera
cukarjera – posuda za držanje šećera
cukun – budala
cuf – pramen kose poviše čela
cura – djevojka
curetak – adolescentica
curikat – voziti unazad
cvarit – cvrčati na žaru (meso se cvari)
cvit – cvijet

ča – što
čagod – štogog, nešto
čaro – bistro
čehuja – dio grozda od nekoliko zrna
čejade – osoba, čovjek (*je si čejade – je si čovjek*)
čejad – ljudi
čela – pčela
česer – poljoprivredna alatka (sjekira)
češaj – češalj
čančarija – brbljanje glupost
čanpraga – kanđa
čeprs – čempres
čežaj – peteljka grožđa
čiča – sisa, dojka
čičat – sisati
čikavica, cikavica – ptica srndatica
čimatorij, šimatorij – prostor uz crkvu
čiravo lice – lice puno akni
čalabrnja – čunka
čijukat – viriti
činit fintu – pretvarati se
činit potribu – vršiti nuždu
činit strahu – izazivati strah (ne čini mi strahu)

čistilo – komad željeza obično od obruča bačve koji služi za čišćenje motike
čoka – najveći središnji luster (kandilo) u crkvi
čakat – zobati, gristi jesti
čriva – crijeva
črivo – crijevo
črvjiv – crvljiv
čunčit – previše piti
čunka – njuška
čuška – pest

ćakula – trać, brbljanje, razgovor
ćakulat - brbljati, razgovarati
ćale – otac
ćapat – uhvatiti
ćapat (se) – uhvatiti, uloviti (se)
ćapit – ugrabiti
ćaradura – bistrina (*odozđal se širi ćaradura*)
ćela – glava bez kose
ćer – kćerka
ćiba – krletka
ćibun – velika krletka
ćikara – šalica
ćiket – eksplozivno punjenje (*baci je ćiket u more*)
ćikarica – šalica za kavu
ćimula – izbojak koji naraste iz korijena kupusa
ćirit – virkati, provirivati, kradomice gledati
ćorav – slijep
ćoš – ugao
ćos – ptica kos
ćupica – tjeme glave
ćiverica – glava
ćučat – sisati
ćučin – duda
ćufran – šafran
ćuh – dašak (*nima ni ćuha vitra*)
ćuknut – luckast
ćurma – svjetina, družina

ćutit – osjetiti
ćuvita – sova (sivi ćuk *Athene noctua* = simbol Šolte i Šoltana)
ćuvitar – naziv za Šoltanina
ćuza – zatvor

daća – taksa, pristojba
debelguza – žena velike guzice
deboto - umalo
dale – tek malo
dalečina – daljina
dangubit – trošiti vrijeme uzalud
danguba – žena koja troši vrijeme uzalud, pokućara
darži – drži
dat ruku – pomoći nekome pri nekom poslu
dažd – kiša
daži – kiši
deboto – umalo, zamalo
debul – slab, slabunjav
debuleca – slabost
dec – decilitar
decimar – decimalna vaga
defora – s vanjske strane (*defora Šolte* – s vanjske strane Šolte)
deglo – peteljka
degušt – bez osobitog zadovoljstva, bez dobra okusa (*Agust more de-gušt*)
dek – dekagram
dekapoto – posve, u potpunosti
dekot – lijek u vidu sirupa
delamita – jedno punjenje dinamita
delegacijun – velika delegacija, izaslanstvo
deliberat – oslobodit se
delicija – užitak, delikatesno jelo
delikano – nježno, oprezno
demejana, demijana – demižana, pletenka
dentjera – zubna proteza
denjat se – udostojit se, uvažavati
denjož – dostojanstven, pristupačan
depju – dovoljno

deprova – ispred pramca broda
derič – vitlo
derle – deran, neodgovorno dijete
dernek – sajam
depozit – kućica na groblju za odlaganje alata ili mala mrtvačnica
d(e)ržat – držati
desna – zubno meso
destežo – rastegnuto
dešenj – nacrt, crtež
dešenjat – nacrtati, skicirati
deškargat – proprati robu prije otkuhavanja
deškarig – auspuh
dešperan, dišperan – tužan i žalostan, obično odan piću nakon neke tragedije
dešpet, dišpet – prkos, inat
dešpetož – prkosan, inatan
dešpetoža – žena sklona prkošenju
deštežo – polako, otegnuto
deštrigat – uništiti
dešvan – razbijen, rastavljen u dijelove
dešvat – iščašiti, ozljediti se (*dešva je nogu*)
devetnica – molitve koje se mole u crkvi devet dana prije kakvog blagdana
devetrija – vrsta dječje igre
dežbjego – skrenuti s pravog puta, biti na svoju ruku
di – gdje (*di greš* – kuda ideš)
dida – djed
dignut pozdrav – prestati nekoga pozdravljati
dikod, digoc – ponekad
dil – dio
dilat – obrađivati drvo nožem (*dilat svirale*)
dilat stine – klesat kamenje
dilo – djelo (*dilo te je bugnut* – trebalo te je udariti)
dimja – prepone
dinari – novci, valuta
dinja – lubenica
dinare – boja igračih karata u kartama Triestinkama
dištonavat – ne svirati ili pjevati po taktu
dištanca – odstojanje
divac, njufer – djevac, neženja

divica, njuferica – neudana žena, djevica
 divjaka – divlja podloga na koju se kalemi loza ili neka druga voćka
 divjaš – samonikle jestive trave, divljač
 diža – drvena posuda s ručkom koristi se za preljevanje i pretakanje vina
 dižgracija, dežgracija – nevolja
 dobit – doseći (*dobavi mi jabuku s ormeruna*)
 do-zida – igra s novčićima
 dobića – zarada
 bodrin dilon – većinom
 dočine – doci, dolovi
 doćukat – doćuti
 dodanci jedan – svi do jednog
 dodijati – dosaditi
 doditi – dotaknuti
 dognat – dovesti, prenijeti teret na magarcu ili konju (*dognat tovara – dovesti magarca*)
 dohoditi – dolaziti, posjećivati
 dojdi – doći
 dojti (stariji izraz) – doći
 doklen – dok
 dokurčiti – dosaditi, sjesti navrh glave (*dokurčilo mi ga je više slušati*)
 doli – dolje
 dolibiti se – došuljati se
 Dolivaška, Dovilaška – stanovnica Donjeg Sela na Šolti
 dontrina – vjeronauk
 Donjak – stanovnik Donjeg Sela na Šolti
 Donjaci – stanovnici Donjeg sela
 dolar(i) – dolar(i)
 doprit – dosegnuti
 doslipati – doći noću bez svijetla
 dospilo se – završilo je
 dospiti ću – doći ću na vrijeme
 dota – miraz
 dotarica – žena koja je primila bogati miraz, može i žena koja nosi dotu u kuću
 nevjeste, obično u pletenoj košari od finog pruća
 dotrina – vjeronauk
 dovidova – doviđenja
 doža – mjera

drčati – tresti se, drhtati
drčuni – jako drhtanje od studeni
dret – ravan
dretit – ispravljati, ravnati
dreto, drito – ravno
drican – izravnati
dricat – izravnati
dricavat – ispravljati
drimat – spavati
drle – dijete
drmat – tresti, vladati
drivo – drvo
drkalina – proizvod onaniranja, sperma
drkaroš – onaj koji manstrubira
drkat – manstrubirati
drobit – sitniti, usitnjavati
drobonja – čovjek velikog trbuha
dronjat – spavati
drop – komina
dropuja – rakija ispečena od grožđanog *dropa*
drpat se – maziti se, milovati se
drpit – ukrasti
drsta – vrsta kamena
drug – član ribolovne družine
držalica – držač pera
držalo – drška
držda – možda
drvarica – prostor blizu komina u kojem se slažu drva i *šuma* za potpalu
dvor – dvorište
dvor japjenice – prostor ispred vapnenice
dubat – kopati u dubinu
duga – dio bačve
duja, dujina, – dvojka
dumideca - vlaga
duperan – korišten
duperat – koristiti nešto, služiti se s nečim
duplac (*u dva dupla*) – dvostruko
durat – trajati (*ne mogu više durat* – ne mogu više izdržati npr. bol)

dušit se – gušiti se
dušnici – rupe, kanali u unutrašnjosti vapnenice kroz koje ulazi zrak radi lakšeg sagorijevanja
duzina – dvanaest istih komada (*duzina jaj*)
dvor – dvorište

đabe – *mukte*, besplatno
đardin, žardin – perivoj
đelat – sladoled
đelož – ljubomorani
đeložija – ljubomora
đeneracija – generacija
đentila – vitka
đentilast – vitak
đentilo – vitko
điga – lukobran
đilet – prsluk
điletin – prslučić
đipnit – na brzinu uzeti
đir – jedan krug, dionica u šetnji
điran – cvijeće, pelargonija
đerandul, đirandul – kolovrt za zatvaranje prozora ili vrata
đirat – šetati
điravati – šetati
đita – izlet, putovanje
đometar – geometar
đubar – gnoj

e – skraćena od *hej*
e – potvrдна čestica, jest, da
edukan – načitan, školovan
ekola – eto ga na, konačno
ela – pozdrav, oj
elektrika – elektrika
enti – jebem ti
erjav – rđav

ervacki, ervaski – hrvatski
eška – mamac najčešće za ribu
eto ti – uzmi
evala – pozdrav pri susretu, uzvik pohvale – bravo

fabricer – član uprave bratovštine
fabrikat – priređivati, praviti
faca – lice
facada – isklesani kamen za gradnju
faculet – maramica, rupčić
faganel – ptica pjevica juričica *Carduelis cannabina*
fagoti – prtljaga
fajda – korist
fajerica – upaljač za cigarete
fakin – nosač
fakinat – biti u službi nosača
fakman – stručnjak sposoban u svom poslu (*on ti je pravcati fakmen za ti posal*)
fanela, flanela – vunena tkanina
fal – greška, pogreška
fala – hvaljenje, hvala
falas – patvoren, neoriginalan, nepouzdan
falčina – hvalisavac
falda – pregib, nabor (*brnjica na falde*)
falimice – slučajno, zabunom
falinga – pogreška
falit – promašiti
falit – nedostojati, manjkati
falit se – hvaliti se
falivat – griješiti, promašivati
faliven – pogrešan, promašen
falsa – osoba od nepovjerenja; falša munita – falsificirani novac
falso – patvoreno
falsona – neiskrena osoba
falsun – neiskrena osoba
falšet – glas kad muškarac pjeva tanko poput soprana
faluša – osoba koja se puno hvali
famija – obitelj

fanag – blato, talog
fanat – igraća karta, dečko
fanela – lagana vunena tkanina
fangat – vaditi blato, vaditi talog
fangla – zdjela s ručkom koristi se pri žbukanju
far(a) – u žrvnju samljeveno žito
farabut – nevaljalko, pokvarenjak
farat – mljeti
faratat – brzo i nerazgovjetno govoriti
farina – brašno (*da jemamo farine ka ća nimamo terine*)
farinela – fino brašno
faša – povelj zavoj (*infašat* – zaviti)
fašina – obvezna dnevnicica koju je trebalo odraditi za potrebe sela
fatig – težak i naporan rad
fatigat – naporno raditi
fatura – posao (*pripokrij kućicu; je da je to velika fatura, ma ćeš jemati novi krov*)
fatureta – dopunski posao *na crno*
faturetaš – radnik koji uz svoj posao radi *na crno*
fažol – grah
fažolovica – mahuna graha
feca – vinski talog u bačvi
feder – opruga
federirat – vibrirati na opruzi
felbeber – čin u austrougarskoj vojsci
feler – greška, mana
feleštrun – veliki (poluokrugli) prozor na crkvi
feleštrina – manji prozorčić
feral – fenjer
feral – svijeća za noćno ribarenje
feram, fermativa – jača karta u kartanju
ferata – željeznica
ferija – praznik
fermakavel, frokadela – ukosnica
fermat, fremat – zaustaviti
fermaj – stani
fermentun(ica) – vrsta kruha od kukuruza i žita
ferše – ospice

fertik – gotovo
fetivi –pravi (*fetivi Šoltanin* – pravi, stari Šoltanin od davnine)
fešta – slavlje
feta – kriška (*feta kruva* – kriška kruha)
fibra – temperatura
fibrat – dulje vrijeme imati temperaturu
fibromjer – toplomjer
fideline – vrsta tjestenine
figurat – izgledati (*lipo figuraš*)
fila – red (judi u fili – ljudi u redu)
f(i)jok – vrpca, mašna
fjorin – vrsta novca, forinta
fjuba – kopča
fjumbin – zidarski visak, komad olova uz udicu pri udičarenju (*pliva ka fjumbin* – ne zna plivati)
fikat – uvući se, *podturiti* (*fikat se pod deku*)
filofof – čovjek koji pametuje
fjamengina – vrsta zdjele, uža pri dnu
fikat roge – zapeti roge
filat (*filat pršut*) – rezati na tanko
finamente, viramente – konačno
financ – financijski stražar
finčukast, prifrigan - snalažljiv, lukavo uslužan
fineca – ugladenost
finčukast – ugladen, fin
finit – završiti (*finili su Mare bali*)
finko – zeba *Fringilla coelebs*
finta – trik (*činit fintu* – pretvarati se)
fišć – zvižduk
fišćat, zafišćat – zviždati, zazviždati
fišćet – zviždaljka
fišo, infišo – pravo, ravno
fit – najam
fitubinac – ptica, jastreb
fjabula - doskočica
fjaka – tromost, klonulost zbog vrućine (*dalmatinska fjaka*)
fjumbat (se) – baciti se u more okomito
fjumbat – uplesti rajeve konopa da se ne *suće*

fločat – razmetati se hvalom, lagati
flok – pamčano trokutasto jedro
fogišta – ložadž na parobrodu
foj(i) – novina, novine, tisak
fonja, crna jama - septička jama
forca – snaga (*svorcat* – pojačati snagu)
forcat – pojačati
forketa – ukosnica
formon – vrsta nakita, broš
fortica – kula
fortunal – oluja, nevrijeme na moru
foša – kanal za odvod vode
foša – kanal koji nastaje pri krčenju i kopanju; prokop za ulazak mora i zaštitna luka za brodice; umjetno prokopani kanal uz cestu ili put za oborinske vode
fota – ljutnja
fotat – naljutiti
fraj – slobodan, slobodno
fraja – prijateljsko druženje uz jelo i piće
frajat – veseliti se (*pofrajat stanje, novce* – sve prolumpati)
frajona – žena koja nekontrolirano troši, rastrošnica
franak – slobodan
franca – zaraza, sifilis
francav – zaražen sifilisom
frankat – isprazniti
franko – slobodno, prazno
franza – resa kose ili kakve ukrasne tkanine
franzeta – prameni podrezane kose koji padaju na čelo
franja, franjula – špekula, kliker
fraška – posječena šuma za paljenje vapnenice
fraškarica – žena koja na glavi nosi (prenaša) velika bremena granja za potrebe paljenja vapnenice
fratun – sprava za žbukanje
fratunat – finalno obrađivati žbukani zid
fregat – ribati pod
fregula – komadić, mrvica
fregulica – deminutiv od *fregula*
frigat, pofrigat – pržiti, popržiti
friškac – hladni povjetarac (*zafriškalo je; meštral je poče friškat*)

friškaci – izraz koji se koristi za još još nedozrele usoljene incune ili srdele
friški – svježi
friškin(a) – miris svježe ribe
friško – svježe, hladno
fritula, pršurata – uštipak, tradicionalan u Dalmaciji
frzelin, frzulin – najmanja ptica pjevica iz porodice zebe; uzrečica za nekoga
tko je okretan, obično za djecu
friž – porezotina, ogrebotina
frižan – ogreban
frižat – napraviti friže, npr. šibom
frkast – brz, okretan
frknut – baciti
frnjok – udarac noktom srednjeg prsta u glavu
frontin – prednji dio kape koji štiti od sunca
frut – plod
fudra – postava
fudrat – postaviti postavu
fudrat se – fig. osigurati se drvima, namirnicama itd.
fuga – razmak između ugrađenog kamena ili cigle
fugat – ispuniti žbukom razmake između kamenja i cigli
fugera – pećnica na drva ili ugljen
fukara – propalica, lopov
fulmin – žigica
fumada – nalet vrućine u glavu (žene imaju *fumade* u klimakteriju)
fumar – dimnjak
fumat – pušiti
fumadur – pušač
fundač – talog kave
fundament – temelj
furbačona – lukavica
furbarija – lukavstvo
furbast – lukav (uzrečica: *ludi furbo*)
furešt – stranac
furešta – strankinja
fureštarija – strani gosti
furiya – naglost, žurba
fuštanj – platno flanel
fuzbal(er) – nogomet, nogometaš

gabina – kabina na brodu ili kabina kamiona
gaće – hlače
gaćica – pričica
gad – loš nekarakteran čovjek (*gade jedan ti ćeš meni govorit...*)
gadelina – gadne odvratna stvar
gagrica, grizica – moljac
gaja – zatvoreni dio mreže
gajeta – vrsta brodice
galetina – keks
galop(irat) - najbrže kretanje konja
gambet – škopac, karike za spajanje
gambuža – spremište hrane na brodu
gamela – limena posuda za uzimanje hrane u vojsci ili iz restorana
gamižit – sporo se kretati
gamoš – vrsta kože za obuću i odjeću
ganač – metalna kuka
gangat – zabavljati se
garbinada – olujni jugozapadni vjetar
garbo – kiselo (*spremit žigericu na dolće-garbo*, tj. slatko-kiselo)
garbun – ugljen
garbunada – soda bikarbona
garbunjera – brod koji prevozi ugljen
garbura – kalcijev karbid
garburaća – svjetiljka na garburu
garda – rikula, rikola
g(a)rdelin – češljugar
gargašat grlo – ispirati grlo
gargaše – četke za raščešljavanje vune
gariful – karanfil
garifulić – mirodija, klinčić
garitula – kolač u obliku pletenice koji se peče za Uskrs i Mali Uskrs
garza – gaza
gaša – petlja od konopa
gašo – ljenčina
gaštald – dvorjanin, funkcija u bratovštini
gavranuša, gravanuša – siva vrana *Corvus cornix*
gazeta – stari novac od bakra
gažijat – konačno završiti ušivanje dijela odjeće

gete – visoke cipele
gdi – gdje
gili – izraz koji se koristi kad se nekoga šaklje da se smije (*gili-gili*)
gingat – ljuljati (*gingala se barka na svetoga Marka puna nakrcana svile i bumbaka*)
giza – lijevano željezo
gladit(se) – milovati (se)
gladnuš – čovjek koji je uvijek gladan
glamjica – goruće drvo koje se uzme da bi se pripalila cigareta
glancpapir – brusni papir
glandula – zljezda
glavica – oniže brdo obično šumovito
glavica – glavić uda (*jesi li opući glavicu – jesi li odvojio kožicu s glavića uda*)
glavić – prednji dio *samara*
glavnjica – goruće drvo
glavurda – velika glava
glogoj – mjehur koji s javi prilikom vrenja vode (*voda na glogoj – kipuća voda*)
glogoće – vrije, glogoće more kad se sljeva niz kamenje i kad se povlači u žalu,
glogoću i prazna crijeva
gluhonja – posprdni naziv za osobu koja ne čuje
gluvaš – osoba koja nema sluha
gnjat – gležanj noge
gnjila – glina
gnjilo – pokvareno, trulo
gnjizdo – gnjezdo
gnjoj – gnoj, stajsko gnojivo
gnjoj – rupa u koju se obavljala nužda na otvorenom prostoru i u koju se izljevao noćni sud
gnjojar – onaj koji skuplja gnjoj – životinski izmet
gnjilo jaje – dječja igra *Ide maca oko tebe, pazi da te ne ogrebe*
gnjusa – žena koja ne drži do higijene
goba – grba
gobav – grbav
gobo – grbavac
godimenat – ugoda, užitak (*ma ko mi more platit moj godimenat*)
godizbina – stanje godine u vremenskim pojavama ili u prinosima plodova
golac – muškarac bez dlaka (*čuvaj se ženske runjavice i muškoga golca*)
golacat se, golacijat se – biti nedovoljno odjeven, slabo se pokriti u krevetu kad je zima

goldun – prezervativ
gologlav – bez kape
gologuz – sirotan bez imetka
goluz – lakom, proždrljivac, sklon jedenju slatkiša
goluzaća – žena sladokusac
goluzan – sladokusac
goma, guma – crijevo koje se koristi za pretakanje vina
gomila – suhozid, hrpa složenog kamenja koje se vadilo kad se krčila zemlja
gomitul – na kartonskom tuljku namotan konac za kukićanje
gonjač – za trajanja berbe grožđa osoba koja na magarcu prenosi mješine *masta*
u konobu
gonjat – goniti
gora – šuma (muž mi je iša *u goru*)
Goripojanin – stanovnik Gornjeg Sela na Šolti
Goripojka – stanovnica Gornjeg Sela na Šolti
gospavat – psovati Gospu
Gospe – Djevica Marija
gospe od Cukra – umišljena lijepa žena
gotun – pamučno platno
govnjar – osoba loša karaktera
grabunjat – gundati
gracija – milost, ljupkost, dražesnost
gracijož – dražestan, graciozan
grad – stupanj (*jema je četrdeset gradi fibre; rakija mu je ka špirit, gori mu
dvadest gradi*)
gradele – roštilj
grancav – pokvaren, posebnog mirisa (*panceta ti je grancava*)
grancigula – morski rak
granfa – ogrebotina, kanda (*ne igraj se sa maškon, ogranfat će te*)
graša – mast za podmazivanje
gratakaža – kuhinjska strugaliaca, ribež
gratanje – struganje
gratat – češati
grčan – grkljan
grčan – grlič boce
gravan – gavran, vrana
gre – ide
greb – grob

grebja – gređica u vrtu
gređu – idu
gre ti u favur (in favur) – ide ti u kotist, povoljno ti je
Grego – Grk
gregolevantara – istočni vjetar
gren – idem
grete – idete
grez – grub, prost, neprecizno izrađen
gricula – trnac, srs
grih, grij – grijeh
grijota – šteta, grijehota
grilja – prozorski kapak
grintanje – cmizdrenje, dosadno prigovaranje
grintat – iskazivati nezadovoljstvo
grintavac – cmizdravac, dosadnjaković
grišpav – smešuran
grizica – moljac
griža – proljev (*ne jij zelenemendule, uvatit će te griža*)
Groćanin, Groćani – stanovnik Grohota, stanovnici Grohota
grojka – stanovnica Grohota
grojski – grohoćanski
grop, unzal – uzao
gropinjav – pun čvorova
Grote, u Grotiman – Grohote, u Grohotama
grub – ružan (*grub je ka po noća*)
grubežina – ružna žena
grubo – ružno
gruja – držač ribarskog ferala
grundali, grondali – vijenac krova – kamenje koje se postavlja malo preko zida, a na njega se slažu ploče ili crijepovi
guba – osoba koja malo vrijedi; pokvarenjak
guc – vrsta čamca
gucaj – gutljaj
gucat – gutati
guća – donja majica
gućak – grlo
gućan – grkljan
guda – krmača

gudin – odojak
gudit – roktati
gujica – crvi u vodi, kojeg se uništavalo ubacivanjem živog vapna u cisternu
gulišnjak – debelo crijevo
gumaši – cipele od gume
gungula – strka
gurla – oluk
guslit – svirati na gusle, sisati
gušćeri – upala ramenih tetiva (*gušćere mi baba trla, nabrekli su ka konopi*)
gusta – košta (*gustati* – koštati)
gusti češaj – češalj za čišćenje gnjida iz kose
gustirna, gustrina – zdenac, iskopana i ozidana jama za prikupljanje kišnice
gustožast – ukusan – gust
gušt – tek, užitak
guštat – uživati u hrani ili bilo čemu
gušt – orgazam
guštancija – uživanje
guta – ispušćenje na licu ili nekom drugom dijelu tijela
gutav – čovjek s ispušćenjem na licu ili kojem drugom dijelu tijela
guzica, gujica – stražnjica
guzičar – sebičnjak
guzata žena – žena velike stražnjice
gvaca – jednjak kod peradi
gvacat – pohlepno gutati
gvančera – poslužavnik
gvante – rukavice
gvardija – smjena pri paljenju vapnenice ili smjena pomoraca
g(v)aštapan – žohar
gvida – nanos žbuke na zidu napravljen prema visku, a služi kao vodilica pri
žbukanju
g(v)ozd – željezo
gvoždarija, gvožđurija – bezvrijedni komadi željeza

hajati – brigati se
hajen – briga me
haštrit – kljaštrit (*haštrit takje* – kljaštriti taklje)
hib(ac) – kruh
himba – ljubomora
himben – ljubomorani
hitalica – pračka (Srednje Selo)
hitit – baciti
hitni – baci
hitnut – baciti
hlemuće – mučka (*hlemuće u drobu* – krče crijeva)
hlemučat – mučkati , promučkati
hlencat - plakati
hrištula, krištula – dječja igra
hrstat – drobiti zubima tvrde bombone ili slično
hiznut – udariti nogom, ritnuti
hrkotina – pljuvotina
hrknut – pljunuti
hrstac – dio samara
idarce – malo jedro
idrenje – jedrenje
idrit – jedriti
idro – jedro
igraška – igračka
ikor – itko (*je li ikor bi ovod*)
iluminacijun – svečana rasvjeta
imberlan – iskrivljen
imendat – koncem zakrpiti rupu
impakat - pakovati
impaltana – neriješena partija u kartaškoj igri *briškuli*
impijo – uspravno
in – zam. njima
inbarkan, imbarkan – teret ukrcan na brod ili ukrcan mornar
inbazz – prošitak
inbazzdan – prošiven
inberlan – nakrivljen, deformiran, neuravnotežen
inbotida, imbotida – poplun, pokrivač za krevet
inbragat – vezati viže stvari bragom, obujmicom radi dizanja

inbrokvat – pričvrstiti brokvama, čavlima
inadit se – inatiti se
inbazdat – prošiti
inbandat – nagnuti se na jednu stranu
inbratat – zamazati se, zaprljati (*Brate Jure donesi konop, pukla je mezomoralica, naša mila majka sva se je inbratala*)
inbruj – donji dio ribarske mreže
inbuj, imbuj – stara vreća ili krpa, higijenski uložak (*inbujat se – navući višak robe na sebe*)
incerada – nepromočiva kabanica
inčitat – pobodati (inčitale su girice – popodale su girice u oka mreže)
inčera – iznutrica
inćok – plava riba inćun
indiric – adresa
infašan – omotan zavojima
infašat – zaviti (*faša – zavoj, povoj*)
infetat – zaraziti
infišacijun – zaludženost, pretjerana zanesenost (*infiša je za non malon; infiša je u bolest*)
Inglez – Englez
infišat – umisliti se
infotan – ljut
infotat – naljutiti
ingančan – zahvaćen *gančem* – kukom
ingord – lakom , proždrljiv, pohlepan
ingordija – lakomost, proždrljivost, gramzljivost
ingropan – zauzlan, zavezan u čvor
ingropat – zavezati u čvor
inkanat – izgubiti sve, sve svoje stvari dati na dražbu
inkantat se – iznenaditi se
inkarat – žbuka
inkartat – žbukati
inkaštrat – zapeti, zaglaviti
inkrmat – nakrcati teret u brod više prema krmu
inkolan – zaljepljen, uštirkan
inkolat – štirhati; zaljepiti (*maranguni inkolaju – stolari ljepe*)
inkunjat – učvrstiti drvenim klinom
inkapelat – staviti kapu

inkapelat se – stajati uspravno i promatrati nekoga dok radi (*ča si se tod inkapela*)

inkomodat se – raskomoditi se

inpastar – ljekoviti flaster

inprovat – nakrcati teret u brod više prema pramcu

i(n)šempijan – smeten, zaluđen, zabezeknut, budalast

intanto – međutim

intavulan – uknjžen

intimela – jastučnica

intonak, intonat – boja na dnu brodova protiv algi

intonat – zapjevati započetu pjesmu

intrada – ljetina

intramina – iznutrice (*boli me sva intramina*)

intrigavat se – dirati se u koga, uznemirivati nekoga

intrat (se) – sresti (se)

intrigavat se – mješati se u tuđe poslove

intupat – naići, naglo ući

inženjat – smisliti, napraviti inovaciju

isfregat – četkom izribati

iscirit se – ismijati se

iscucan, isčićan – isisan

isčeprjat – izgrebati

iskat – tražiti

iskavat – izbaciti kamenje iz rupe koje je odvalila mina

iskendan – išiban vjetrom

isk(e)rcat – istovariti

iskesit se – istrošiti se

iskidat - pocijepati

iskrabit – otopiti (*iskrabi mast*)

ispeštat – zgnječiti; nekoga dobro natući

ispinit – ispjediti, izmučiti se

iskat – tražiti

isto – jednako

istrt – izmasirati

išći – traži

iskrenit – prosuti

iskrižat – narezati

iskotiti – biti bez mogućnosti daljnjeg okota (*iskotila se je koza*)

ispinit – pren. umoriti se
 ispidzit – nekoga uhvatiti *u đir*, učiniti ga budalom
 ispripomišćat - ispremještati
 ispurgat se – očistiti se
 isuk(e)rst – Isus
 isusove godine – pri izvlačenju brojeva tombole izraz za broj 33
 istrt - izmasirati
 išporkat – zaprljati
 išpjegat – rastumačiti, objasniti
 iša – digni (*stari je proveriĳ: u životi ti je uvijek tri puta iša kala* – u životu dižeš se i padaš tri puta)
 išat – dignut
 išekat – izbaciti vodu npr. iz čamca
 itanto – svakako
 itat – bacati
 ivica – trava iva
 izasebice – zaredom
 izasovat – izvrijeđati
 izbabilat – izvabiti, uloviti (*lovit obotnice babilom* – loviti hobotnice mamcem)
 izbarkat – iščaćkati (*izbarkati zube*)
 izbečit se – izplaziti jezik radi ruganja
 izbeštimat se – ispsovati se
 izbišano – puno crvotočine
 izbrunćen – zamućen, zamješšan (*ča si sve izbrunti u vino, ni mi po guštu*)
 izbužat – izbušiti, *probiti* rupu
 izbubat – iskopati veliku rupu, npr. za cisternu
 izdešota – s donje strane
 izgadit – pokuditi; uprljati (*sve ćeš nogan izgadit* – sve ćeš nogama uprljati)
 izglancan – kojem je poliranjem dat visoki sjaj
 izglancat – olaštiti do sjaja
 izgratat – strugati, nastrugati
 izliman – isturpijan, obrađen turpijom
 izlišan – izglađen tako da više nije hrapav
 izlemat – pretući, natući (*izlema san ga ka beštiju*)
 izmejan – zaprljan blatom (*tovar se je izmeja u kaški* – blatu)
 izneran – izronjen (*ovo sidro san iznera prin nego san kupi gajetu*)
 iznerat, iznĳorit – izroniti
 izrašpan – obrađen turpijom

izile – pojele
izist – pojesti
izidu – pojedu
izjustit – izgovoriti
izmantat – nekoga izluditi
izmazgat – nogama iznerediti npr. krevet (konji i magarci iznerede travu, iznerede okopanu zemlju)
izmendan, imendan – pokrpljenih rupica (*kapot ti je cili izmendan*)
izmendat, imendat – pokrpiti koncem male rupice na odjeći
izmoknut – pokisnuti
izod – kotilo u moru
izrigat – povratiti
izuvidat – izmišljati
izvardekat – dozivljući izvikati se
izventat – izmisliti
izvojit se – nauživati se: dobre ukusne hrane, sunca, mora...

jabuka – novogodišnja jabuka (*vaja dici kupit po jabuku da moru poč čestitat Mlado Lito*)

jacera – ledenica

jagla – igla

jagma – velika potražnja za nekim artiklom

jagode – plodovi kupine

jačerma, čermica – starinski prsluk

jajca od prajca – pri izvlačenju brojeva tombole izraz za broj 88

jaketa, jaketina, šaketina – sako

Jakove-Jakove – izraz koji se upotrebljava kad se želi prikazati stanje straha (*je li ti guzica činila Jakove-Jakove – je li te bilo strah*)

(j)anguja – jegulja

jama od japjenice – rupa u kojemu kasnije bude ložište vapnenice

jamit – *uzest*, ukrasti

janjetovo zevje – sivi dubačac *Teucrium polium*

japaneža – igra s novčićima u ruci

japjenica – vapnenica

japjeničar – osoba koja se bavi proizvodnjom vapna

japnar – brodar koji se bavi prijevozom vapna

japno – vapno

jaram – mjesto za veslo
jarbol, jarbor – stup na brodu za podizanje jedra
jarborat – stajati uspravno kao jarbol
jarboret – mali jarbol
jare – rupe koje se naprave pri igri klikerima, rupe za sadnju kupusa i ostalog povrća
jarpa – hrpa
(j)ašćerica – sitna izraslina koja povremeno izađe na jeziku
jatar – vrag
javal – vrag
javivat se – pozdravljati u prolazu
javor – lovor
jazik – jezik
je – jest, da
jebac, jebač – onaj koji rado jebe
jebačija – spolni akt (*počela je kopačija svršila je jebačija*)
jebavat, mamit se – spolno općiti
jebitova glavica – glavić penisa (izreka: *mali ti si iz jebitove glavice*)
jedva duhat – jedva diše, teško bolestan
jemat – imati
jematva – berba grožđa
jena – jedna
jeno – jedno
jerbo – jer
jerula – ograđena gredica za cvijeće
ježuvit – isusovac, jezuit
ji – jede (*eno ga tamo za stolon jušto ji*)
jid-jidit se – ljutnja, ljutit se
jidan - ljutit
jidro – jebro
jin – jedem
jist – jesti
jon – joj, njoj (*daj jon – daj joj*)
jok – plač
jokatanja – plač
jokat – plakati
jopet – opet
jubav – ljubav

jubavnik – ljubavnik
juda – broj 13 u igri tombole
jujev – pokvarenog želuca, bezvoljan
junac – june, govedo koje još nije za rasplod
jur – več (*jur si ariva* – već si došao)
juski – ljudski
jusna – usna
justa – usta
jušit se – dražiti se
juštat – točno namjestiti
jušto – baš, točno
jut – kiseo
jutica – višnja maraska
jutina – žgaravica
jutrenja – jutarnja molitva
južin – lagani južni vjetar
južina – toplo vrijeme puno vlage uz puhanje juga

ka – kada (*ka san tamo ariva jema san ća vidit*)
ka – vezn. kao (*on ni igra ka ti*)
kaca – drvena posuda
kacačol – probijač (obično za obruče)
kacavida – odvijlač
kacat – podušiti
kacijola – kutljača za zahvaćanje vode ili vađenje juhe
kadefera – čelično uže
kadar – sposoban
kadina – lanac
kadinica – zlatni lančić
kafa – kava
ka(j)in – lavor
kajinkat – plakati, glasati se kao pas kad ga se udari
kajiš – remen
kajiši – dječja igra
kaki – kakav (*kaki si ti čovik*)
kakit – vršiti nuždu (tako se govori djeci)
kakoko – kako tko

kakono – kao
kal – žulj na prstima noge
kal – blato
kala – ulica
kala – spusti
kalada – gusti oblaci koji najavljuju kišu
kalafat – čovjek koji popravlja brodove ili izrađuje manje
kalaj – spusti
kalat – spustiti
kalavat – spuštati
kaladura – kalavanje, spuštanje, mjesto za spuštanje
kalajsat – krpati lonce kositrom
kalamita – gromobran
kalaštar – komad daske ili grede koji se u građevinarstvu koristi kao podmetač
za izravnavanje
kalat – spustiti (*gren kalat gaće* – idem napraviti veliku nuždu)
kalat – vaditi, istezati, grabiti (*kalat vodu – sićem zagrabiti vodu*)
kaldaja – parni kotao
kaleg – galeb
kaligjer, kaliger – postolar
kalma bonaca – more bez imalo valova
kaluma – plutača na ribarskoj mreži
kalumela – kamilica
kalun – top; šuplji komad drva ili željeza koji bi žene stavile za pojas kad bi
plele na četiri igle
kambija – promjena (*kambija vrimena* – promjena vremena)
kambijat – promjenit
kamara – soba
kamarin – mala sobica
kamarata, karamata – prijatelj
kamenica – kamena posuda za ulje
ka mi šune – kad me bude volja, kad mi se prohtije
kamuf – ukras u vidu nabora na ženskom odijelu
kanalica, konalica – crijep karakterističan na Mediteranu
kanap – groblje
kanaštre , kaništre – drvena alka oko jarbora koji prati jedro
kanata – kraj, svršetak
kanava – kudelja

kanavaca – krpa za brisanje poda
kandalora – Svjećnica (*svijeća kandalora* – blagoslovljena svijeća na blagdan Svjećnice)
kandalora – noćni leptir za kojeg se je vjerovalo da najavljuje bolest ili dolazak pisma
kandela, kandilo – viseća svjetiljka u crkvi
kandilir – manja viseća svijeća u crkvi
kanela – pipa na bačvi
kanelada – cimet
kanit – kapnuti
kanižela – uski prolaz ograđen s obje strane
kankar – smarad, rak
kanpanel, kampanel – zvonik
kanpatik, kampatik – porez na prihod polja
kanp(i)jun – uzorak vina
kantadur – crkveni pjevač
kantinela – letva, letvica
kantir – kamen (četiri kamena na kojima stoju *taci* u vodoravnom položaju, a na koje se položi bačva
kantun – kut
kantunal – noćni ormarić
kanjuš – milodar od ribara
kanjušar – onaj koji često ide po *kanjuš*
kap – apopleksija
kapac – sposoban, jak
kapara – predujam u novčanom iznosu kod kupnje zemlje
kaparan – težački kaput s kukuljicom
kapatat – rezervirati, unaprijed dati predujam
kapelin – ženski šešir
kapit – razumjeti
kapitan – zapovjednik broda
kapitul – članak iz matrikule bratovštine
kapo – gazda, šef (*kapo o makinje*)
ka po sirovoj koži – doći kod nekoga posramljeno i nesigurna nastupa
kapot – kaput
kapotavat se, kujat – stanje prije gripe ili povišene temperature, pren. umirati
kapotin – kaputić
kapsa, kapsil – mrtvački sanduk

kapric – inat
kapricijozast – inatan
kapula – crveni luk
kapucin – pripadnik jednog reda franjevac
kar – zaprežna kola
kara – automobil (izraz su upotrebljavali povratnici iz Amerike)
karag – teret
karba – svađa, prepirka
kargat – odvaljivat, polugom iz uporišta nešto podignuti
kargat se – obaviti veliku nuždu
kargera – poluga (drvena ili željezna)
karanje – svađanje svađa
karatil – izdužena bačva
karatilač – mani *karatil*
karat se – svađati se
karet, karoca – kolica (*karoca na balinjere*)
karijola – ručna kolica
karitada – karitas
ka(r)nočal – dalekozor
karoca – dječja kolica na balinjere
karonja – lijenčina, propalica, ništarija, prevarant
karonjstvo – nevaljalstvo
karota – mrkva
karšćanin – kršćanin
karta – papir
karta kanta – izraz za: imam crno na bijelo, imam dokumente
karta žmarina, karta devera – brusni pair
kartela – srećka za igru tombole
kartelun – kartom na kojemu su svi brojevi tombole
kartina – cigaretni papirić
kartolina, kartulina – razglednica
kartun – karton
kasil – lijes
kastaš – izraz za zabranu, odnosno za dozvolu čišćenje terena u igri klikera
kašalun – drveni sanduk za gašenje vapna
kašeta – otvoreni drveni sanduk
kašetica – manja *kašeta*
kaštig – kazna (*kaštig Božji* – Božja kazna)

kaštil – kula, utvrda
kaštradina – suho bravlje meso
kašun – sanduk
katabuja – zatvor
katafalag – odar s ljesom bez pokojnika u crkvi za služenja mise za pokojne.
Više se ne koristi.
katanac – lokot
katrida – stolica
kaukari – posprdni naziv za stanovnike Maslinice
kauštika – natrijeva lužina
kava – kamenolom
kavada – izlika
kavadur – radnik u kamenolovu
kavalet – stalak; zidarski stalak
kavical – početak i kraj ribarske mreže za koji je vezan konopac
kavula – cvjetača
kazata – rod, prezimenjaci iz istog mjesta
kažela – kućice uz more koje su mornari koristili za raskuživanje
kažerma – kasarna
kažin – kupleraj
kenda – udara, puše
kenja – magarica
kenjac – magarac
kenjat – vršiti veliku nuždu
k(e)rcat – utovarivati
k(e)rcat – pun
kemika(t) – kemija, kemijat
kesat se – bogatiti se (*nakesa si se ovoga zemana prodajuć vrduru*)
kesit se – cerekati se
kic – uzvik s kojim se tjera koza (*kic tamo*)
kiće – zeleno granje ubrano za koze i ovce
kijavica – prehlada
kil – kilogram
kimenat – pukotina između dvije daske na brodu
kin – kime (*s kin se ti smucaš po noći*)
kini – klinovi
kinkin – kosa svezana u rep
kipaj – ekipa

kita – komad zelene grane
kjučanica – brava
kjuka – drvena kuka (vezivala se za konop koji se je koristio za vezivanje
bremena šume)
klamati – objavljivati, svećenik s oltara *klama*, daje obavjest o vjenčanju,
vjernici su dužni obavijestiti svećenika ukoliko postoji bilo kakva zapreka tom
vjenčanju)
klamprst, klanprst – mjera od pedlja u igri špekula
klarinet – usna harmonika
klanfa – komad željeza u obliku slova *u* sa zašiljenim krajevima koji se koristi
u građevinarstvu za spajanje greda
klapa – društvo
klapat – lupati (*ne klapaj mi doklen spin*)
klapačija – lupanje u stare lonce kad se oženi udovac – mladoženja je dužan
platiti *klapačiju* vinom
klempavac – onaj koji ima klempave uši
klepac – čekić za klepanje kose (*malo se upotrebljavao na Šolti*)
klepnit – udariti po ušima
klišča – klješta
klocat – padati glavom naprijed od sna
kluko – klupko
knjat – drijemati, kunjati
koćeta – starinska drvena postelja (drveni dio uz uzglavlje i drveni dio uz noge
(*podanak*), daske koje su to spajale zovu se *bande*)
kofa – košara
kogo – kuhar
kogoma, koguma – lončić za kuhanje kave
koi – koji
koi-bi-god – bilo koji
kokolat – maziti
kokošar – onaj koji krade kokoši
kola – ljepilo
kolafinta – pretvarati se, tobože
kolafjaka – polako, lagano
kolajna, kulajna – ogrlica
kolap – moždani udar
kolendar – kalendar
kolet – kragna

kolišni, kolisni – koliko malen (*kolišni si to sinko*)
kolika – grčevi, proljevi (*kolika te uvatila* – vrsta kletve)
kolomba, kolumba – temeljni dio broda, kobilica
kolombar – podočnjak
kolonija – kolonska voda
kolovaja – kanal za odvod vode, uzak prostor između dvije kuće
kolpić – lagani moždani udar
kolpomorto – težak predmet koji se potapa na morsko dno i služi za vezivanje plutače
koltrina, kontrina – zavjesa
kolur(a) – boja
Kombat se – prepirati se
kombinet - kombine
kome – kojem (*ovo je čovik kome san proda zemju*)
kome(n)god – bilo kome
komešura – pukotina
komin – otvoreno ognjište u prostoriji obično malo uzdignuto od poda
komisijun, komešijun – komisija
komod – udobnost
komodeca – komotnost, udobnost
komon, komun – ormar s ladicama
komoštre – verige, lanac na kojem visi lonac nad ognjištem
komu – kome
komukat – način dijeljena ribe kad bi ribari uhvatili malo ribe – kad bi ulov bio loš, slab. Napravili bi otprilike idealne dijelove. Jedan bi se ribar okrenuo, a jedan bi pitao: „Komu ovo?; komu ovo?“.
konat – račun, obračun
konca pjati – popravljaj tanjura, popravlja tanjure vezivanjem tanke žice
kincin(a) – kartaška igra
konča – začini
konča se – postao je otporan
končaci – igra s kincima
kondut, zahod – nužnik
konferit, kunferit – činiti zadovoljstvo (*on ti ne kunferi*)
konfidenca – povjerenje, sloboda u ophođenju
konfin – predjel
konfužijun – zbrka
konistra – pletena košara koja se nosi na glavi

konistrarica – žena koja u berbi grožđa nosi košaru
konkulan – iskrivljen
konkulat – zakriviti
konoba – podrum
konšerva – koncentrat rajčica
konšumat – potrošiti, pojesti (*skonšumat ćeš me* – uništiti ćeš me, dotući ćeš me)
kontat – računati
konte – plemička titula (*konte Alberti*)
kontra – protiv
kontraband(a) – krijumčarena roba
kontrada – ulica za šetanje
kontrapiz – protuuteg
kontreštat – prepirati se, suprostavit se
kopanja – drveni *sud* u kojemu se mijesi tijesto
koram – kožni đon
korba – rebro broda
korda – štapin
kordun – zlatni lančić u više nizova, to je bio dio nakita kojeg su naše bake nosile na blagdane kada bi obukle nošnju
kopat u stoge – pri kopanju zemlju motikom slagati u stogove koji se kasnije raskopaju
kopito – postolarski kalup; biljka bodljikavi žabljak
koprifogo, komprifogo, koprifoko – redarstveni sat
korenica – korijen kupusa
koridur – hodnik, prolaz
korniž – rubna uska daska na čamcu koja ga brani da ne udara o obalu; kameni ili betonski rub obale
korpet – prsluk
kortedant – udvarač
kortedavat – udvarati se
korut – crnina, žalost
kosa – bačvarska alatka za obrađivanje krivih komada drva
kosir – poljska alatka za sječu
kosmej – dlakavi morski rak
košet – but
koštavat – pristajati brodom uz obalu
koštret – kozja dlaka
kotac – svinjac

kotal – veliki lonac za kuhanje na otvorenom, mjesto gdje se kuha rakija
kotlenka – veliki bakreni lonac za kuhanje na otvorenom
kotlinč – posuda u koju se sakupljao gnjoj ili u kojoj se nosila hrana za svinje
kotoraka – otvor s poklopcem nad stepenicama, služi umjesto vrata
kotul – pretinac u škrinji
kotula – suknja
kozlica – žensko jare
kozlič – jare
krabit – topiti (*večeras ćemo krabit loj i slaninu*)
kragu(c) – k vragu, dovraga
kraj – kralj, igrača karta br. 13
kraj – obala
krakun – zasun
krampus(ina) – sotona
krava – puž smeđi hrapavac
kreat – pun
kreati – puniti, tovariti
krčana – komad drveta s ručkom koji se koristi pri sadnji kupusa
krčevina – krčenjem obrađena zemlja
kreće mi se zub – zub mi se klima
kredenca – kuhinjski ormar
krejan – uljudan
krejanca – uljudnost
krejano – uljudno
krepajica – pomor stoke, posprdno: bolest, slabost (*kujaš ka da te je uvatila krepajica*)
krepalina – crkotina
krepan – crknut
kresat – skidati grančice s grane kad se pravi kolac, pren. psovati
krest – krasti
krešit – poskupit, narasti (*kreša – dobit u pekarstvu*)
krešimenat – povećanje
kreška – krijesta u pijetla
kreška – za sadnju pripremljena kriška krumpira s pupom
krik – kočnica na vijak; sinonim za zdravo, krepko (*potega san žmul vina, sa san ka krik*); vrsta vage; vitlo
kripost – okrijepa
krivit se – plakati na sav glas

križi – leđa
Križi – blagdan Spasovo
krkaće – nositi nekoga na leđima
krma – stražnji dio broda
krnozub – bez zubi
krnjav – bez zubi
krnje – princ *krnjevala* kojemu se sudi
krnjeval – fašnik, pokladi
krnjolac – odrasli češljugar
krocula – štaka
krok – pojas oko pasa ribara pomoću kojeg isteže mrežu s kraja
krokanat – slastica od usitnjenih bajama poprženih u šećeru
kronut – uliti (*kroni mi malo vode vo ti je vino prijako*)
krosna – naprava za ručno tkanje, tkalački stan
kroštule, hroštule – šoltanske slastice
krožun – prslug seljački
krožunić – dječji prslučić
krpa – zakrpa
kršćajka, k(a)ršćajak – kamena posuda u crkvi s kršćenom vodom
krtol – košara od gruboga pruća
krtolina – veliki *krtol*
kruna – vijenac, otvor s poklopcem kroz koji se *iskalava* voda iz cisterne
krupa – tuča, grad
kruv – kruh
kuco – šuti (*čini kuco – ne govori*)
kućerin – žličica
kućani – ukućani
kudija – kudelj, preslica
kufer – putni kovčeg
kjukica, kukica – igla za kukičanje
kjuka – drvena kuka koja se je vezivala na konop (konop s kjukom koristio se je za vezivanje snopova; žita, makije ...
kukuj – kapuljača
kukumar – krastavac
kukurikavac – veliki kašalj
kukviža – sova
kulaf – otvoreno more, pučina
kular – svećenički ovratnik

kularina, šalpa, šjalpa – kravata
kulin(i) – crijevo,crijeva
kulmin – vrhunac
kuluk – vrsta poreza koji se plaćao osobnim radom
kumpar – kum
kumpanija – drštvo
kump(1)ir – krompir
kumpirovina – izguljene stabljike krumpira, kora očišćena krumpira
kundir – lonac (Srednje Selo – B. Mihovilović)
kunferit – osjećati zadovoljstvo, sviđati se (*ništa me ne kunferi* – ništa mi se ne sviđa)
kunfet – bombon, obično se baca djeci u svatovima
ku(n)pravenda – piljarica, obično zakupi pa preprodaje
kunj – klin
kunjad, konjad – svak, djever, šurjak, pašanac
kunjada, konjada – snaha, zaova, svastika, jetrva, šurjakinja
kvisit – uporno stajati nad nečim, uporno čekati na jednom mjestu
kvragu – dovraga
kunac – kunić
kuntentat, kuntentna – zadovoljan, zadovoljna
kunj – drveni klin
kunjat – drijemati
kupa – crijep
kupe – boja igračih karata (karte Trestinke)
kupjenice – pokupljene masline koje su same otpale
kurac – muško spolovilo
kuraj – hrabrost
kurat – župnik
kuratija – župa
kuražan – hrabar, neustrašiv
kurba, kurbetina – prostitutka
kurbin sin – fig. pokvarenjak, prevarant
kurcej – trp
kurčit se – praviti se važan
kurenat – promaja, strujanje mora
kurentada – veliki propuh, veliko strujanje mora
kurdila – vrpca
kurijoža – žena koja želi sve znat

kurijožast – znatiželjan
kurit – ići (*sat kuri*)
kus – komad
kusat – jesti
kušin – jastuk
kuška – ženka psa
kuverta – pokrivač za krevet; paluba broda; omotnica, pismo
kuvertur – ručno pleteni pokrivač za krevet
kužina – kuhinja
kužinat – kuhati
kužno – zarazno
kvadar – okvir, slike svetaca koje vise nad uzglavljem kreveta
kvadret – šećerna kocka
kvadrilja – ples
kvarat – četvrtina
kvarat – mjera (visina šake s ispruženim palcem) pri kopanju rupe za mine
kvasina – ocat
kvartežin – mali potić od kvarta
kvintija, kvintilija – kartaška igra

labrić – kradljivac
labrica – kradljivica
labrit – ukrasti
labrnja – gubica
lac – zamka (*nape je lace* – postavio je zamku)
lacet se – biti grabežljiv
lacnit – lagano udariti tankom šibom (*lacni ga malo po guzici*)
ladikat se – izložiti se propuhu, hladiti se
ladovat – uživati u hladovini
lagje – lakše, tiše
lagodit – milovati
lagum – eksplozija (*dignut u lagum* – srušiti eksplozivom, raznijeti)
lagumat – postaviti eksploziv
lajat – pretjerano govoriti (*slušaj je samo ča se je izlajala*)
lajavac – čovjek koji puno govori
lajbot – čamac za spašavanje
lajona – žena koja puno brblja, brbljavica

lakomica – veliki drveni lijevak za saljevanja vina u bačvu
lamarin – željezni lim
lambiga – jedro *lambiga* kad nije nategnuto, kad je labavo
lambik – kotao za pečenje rakije, propuh
lambikat – propuhivati
lamp – bljesak munje
lampat – sijevati
lampadina, lapandina – džepna svjetiljka, baterija
lampijun – velika lampa
lancana – debeli konop
lancun – plahta
landovina – skupno ime za nekoliko vrsta ribe: pas, mačka, golub i raža
landrat – lunjati, besciljno lutati
lani(k) – prošle godine
lanit – nehotice što izreći
lanterna – svjetionik
lanternista, lanterništa – radnik na svjetioniku
lantina – motka o koju je pričvršćeno jedro
lapac – pojačanje nekog platnenog dijela npr. jedra; zakrpa kakve drvene oplate
(*puka je samar vaja ga lapacat*)
lapiš – olovka
lard(o) – slanina, salo
largat se – stati sa strane, udaljiti se od nečega
largo stoj – budi malo udaljen, stoj malo po strani
larma – galama
larmat – galamiti (*ča ste se tode uzlarmali*)
lasica – snalažljiva, okretna i vješta žena ili djevojka
las(t)an – svjež, odmoran
lastavica – ukrasni komad crijepa na dvostranom krovu
lašapašare – slobodan prolaz, biti neodgovoran i bez osjećaja
laščit se – sjati se
laščaj – popusti (na primjer konop)
laškat – popustiti
laštik – gumirana rastezljiva traka, elastika
laštra – staklo na prozoru
lata – tanki lim
lateni pijat – tanjur od lima
laudi – crkveno pjevanje hvalospjeva ili psalma

lavadura – plitka široka drvena posuda
lavaman – umivaonik
lavap(i)jat – metalni široki lonac za pranje tanjura
lavativ – klistir (*poj zovi Palonkicu neka dojde prajcu dat lavativ*)
lavel – kameni ili betonski sudoper
lavur - rad
lavurat – raditi
laza – neugodno golicanje studeni (*zatvori vrata, laza me studen po nogan*);
otvor na gomili, ulaz
lazanja – široki rezanci
lazanjur – drveni valjak za valjanje tijesta
laznut – liznuti
lažina – morska trava
lecat se – teško hodati zbog bolesti, obično zbog bolova kralježnice
lecijun – životopis svetaca
lebić – jugozapadni vjetar
lebićada – jugozapadni vjetar olujne snage
ledenica – hladnjak
legrut – novak
le(j)andar – oleandar
lemat se – tući se
lemozina – milodar crkvi
lemurćat – potezati, vući u tegalj
lenta – leća za naočale
lenjam – daske, građa
lepušina – suho kukuruzno lišće koje se stavlja u slamaricu
leroj – sat
lešo – kuhano
letovat – lemiti
letrika – električna
leva – regrutacija
leva-leva – izraz za brzo npr. brzo napravljen posao
levanat – istočni vjetar
levantara – istočni vjetar
levantin – lagani istočni vjetar
levantinka – šoltanska sorta maslina, na Šoltu donesena s Levanta
levut – leut
libar – knjiga

liber – slobodan
liberan – oslobođen
liberat se – osloboditi se
libit se – tiho prilaziti, šuljati se,
libret – knjižica
librić – mala knjiga
librica – mera za težinu (oko 325 grama)
licencija – dozvola
ličit – liječiti
ličmina – konop upleten od trave što raste uz rijeku
ligadina – glazura
ligambe – držači ženskih čarapa, podvezice
ligat – lijegati
lik – lijek
likar – liječnik
likarija – lijek
lima – turpija
lingvet – ligament (pa mi je lingvet)
lipi kipi – dječja igra
listine – rezanci u obliku romba
liš – gladak
lišina – karta koja u igri ne nosi bodove
lišo – glatko
lišo – bez *punta* u kartanju briškule
lišpid – trulež, gnjilež
lišpidan – truo, pokvaren
litat – imati proljev, imati rijetku stolicu
litavac – vrsta korova
litavica – proljev
lito – dljeto
litrat, letrat – fotografija
litratat, letratat – fotografirati
liturin, leturin – stalak za note
livel – libela
livelat – izravnati
lizavica – slatkiš na štapiću
liziguz – osoba sklona podilaženju
lizol – rastvor za dezinfekciju

logišno – logično
lofer – kradljivac, prevarant
lojanica – svijeća od loja
lokadur – koji puno pije
lokat – puno piti
lopiža – glineni lonac
loščura – školjka periska
lot – igra na sreću
loza – vijak na tijesku
lozje – suhi mlazovi vinove loze ili suhi odrezani mlazovi loze
ludavica – napad bijesa (*uvatila ga je ludavica sve je po kući potaraca*)
ludovat – raspojasano se ponašati
lug – pepeo
lugarin – ptica pjevica
lulat – sisat (*lulat bombon, lulat prst*)
lumer – broj
lumenkrist – voštani križ kojega je remeta davao u zamjenu za dobivene milodare od župljana
lumbrela – kišobran
lumbrelin – suncobran
lumbul – slabina
lumin – dušica u čaši s vodom i uljem, obično se pali kad netko umre i o Mrtvom danu
luminarij, lumenarij – prozorčić na krovu s malim krovčićem
lupar – priljepak
lupeščina – krađa, najčešće voća (*mo ća večeras u lupeščinu*)
lupeži i žandari – dječje igre
lupi – udari
lupit – udariti
luš – raskoš
lušavat se – odijevati se raskošno
luščura, loščura – periska
lušavat – rastrošno uređivanje
lušija – voda s dodatkom pepela u kojoj se prokuhava rublje
lušijat – prati robu *lugom*
lužnjak – vrećica za pepeo prilikom pranja robe pepelom

ma – vezn. ali (*nisan te vidi, ma san te ću*)
ma – vokativ od majka
mac – svežanj (*ubra san mac sparog*)
maca – čekić minera (*minadura*)
maca – ubrana dva-tri grozda s prutom, rezanje loze *na rod*
macat – ostaviti više pupova na prutu pri rezanju loze
macel – klaonica
mac, maceta – snopić (*mac sparoga*)
mac – špil karata
maca, mačica – vrsta čekića (macom se udara po trapnju, a mačica je klesarski čekić)
macagarbun – škorpion
macarat – udariti, ozlijediti
macola – bat, batić za meso
macić – mitološko biće
macinjorgo – mitološko biće u liku magarca
maća – mrlja
maćan – umrljan
madir – dio kostura broda
madravidna – narezница za izradu vijka
maginja – plod planike
maha – materijal za ribarsku mrežu
majica – potkošulja
majinat – spustiti jedro
majkalo – manjkalo (*majkalo me poč – morao sam poči*)
majko – majka
majolika – pocakljena i ošarana glinena roba, pločice za zidove (*donesi mi onu čikaru od majolika*)
makakada – huncutarija
makako – vjetrobran dimjaka koji se okreće kako puše vjetar
makaruni – tjestenina peneti
ma ke – ma kakvi, nikako, ni govora
makiništa – strojar
makinja – stroj (npr. za šivanje); naprava za prskanje, za mljevenje mesa itd.
makinjar – radnik koji radi na postrojenju za preradu maslina
makinje – postrojenje za preradu maslina gdje se sve radilo ručno
mala snaga – slabost
malatija – bolest vinove loze

mali od kamare – pomočnik konobara na brodovima
mali od palube – pomočnik na palubi broda
mali od kužine – pomočnik kuhara
malicija – zloba, zloradost
malic(i)joz – zloban
malinkonija – sjeta
malmacuk – crveni pauk, crna udovica
malmenjan – boležljiv
mamit se – seksati se
mana – dar (*mana božja; ne fali mu ni mane božje*)
manaval, manoval – pomoćni radnik uz majstora
manavela – greda na staroj presi za preradu maslina koja je služila za stiskanje
manća – napojnica, bakšiš
manda – ženski spolni organ
mandrač – mala lućica, prostor u luci za vezivanje brodica
mandrilo – naziv za Spliciáne
manica – ručka za paljenje brodskog motora
maniga – gumeno ili platneno crijevo
manine – dječja igra s kamenčićima
manistra – tjestenina
manit – lud
manovrat – upravljati, obično brodom
mantel-buvel – nogometna lopta
mantenjuta – prilježnica
manjamukte – jesti na račun drugoga
manjarola – posuda za hranu za ptice
manjat – jesti
manjativa – hrana
manjuš – više komada različite male ribe
maona – teglenica
marač – ožujak
marafun – čvor, splet čvorova na mreži
marangun – stolar, drvodjelac
marangunija – drvodjeljska radionica
maravan – bolest vina (*išlo ti je vino na maravan* – vino ti se ukiselilo)
maravele – hemoroidi
mareta – valovi koji nastaju iza broda, valovi od vjetra koji udaraju u obalu
marčapijat – krasti, varati

margarus – smilje
marenda – prijepodnevi obrok, doručak
marendin – marendica ili mala marenda
mareta – morski val
marina – mornarica
marinada – mješavina octa, ulja i začina za aromatiziranje ili konzerviranje ribe i mesa
mariner – mornar
marinerski – mornarski
marjoneta – pokretna lutka
marot – iznemogao, bolestan
martelina – klesarski čekić
m(a)rtvaški zvon - zvonjava kao obavijest da je netko umro
m(a)rtvomu – mrtvom
marun – kesten
minela – baždarena posuda kojom se mjerilo ulje za porez (*ušur*)
mast – mošt
mašć – narezno svrdlo
maška – mačka
maškadur – drveni sanduk s mrežom za pohranjivanje hrane
maškarada – krinka
mašk(l)in – kramp
maškula, maškul – mali top
maštil – vjedro (*maštil za vodu, maštil za prat robu, maštil od konobe*)
maštilac – malo vjedro (*odnesi maštilac nase u konobu*)
mašur – drvena ili limena posuda za nošenje zemlje, kamenja itd.
matadur – jaka karta
matat – mamiti
mater – mama
matraga – batina
matrikula – moreplovnic; pravilnik bratovštine
matrimonij – brak (*postaja o matrimonija* – bračni krevet)
matrun – bolest trbuha, spuštene želudac
matun – opeka; pren. glupan tikvan
Matuzel, Matusel – Matuzalem, biblijski čovjek koji je živio preko 950 godina; stara osoba (*živit ćeš ka Matusel*)
mažinat – mljeti
mažinin – mlinac

mečit – gnječit (*mečit grozje*)
mečar – u *jematvi* onaj koji gnječi grožđe
mečat – stavljati
mečat se – ugravati se gdje ti nije mjesto
medić – bolest na smokvi
medo – rovac koji žive pod zemljom i hrani se korijenjem
medikament – lijek
mejaš – međa (*sve mi moreš ticat, ma mejaš ne tići*)
mejat se – valjati se,
mek – mekan
meka – stavi
meknut, mekmit – staviti
mekotit – uplitko kopati
melo – prostor na kojemu se miješa vapno, obično s crljenicom
mencovan – spominjati nekoga
meneđita – meningitis
mendula – bajama
mendulat, mandulat – slatkiš od mendula, obično se je jeo o Božiću
menon – mnome
merlo – čipka
meškinjast – slabašan, slabe tjelesne građe
m(e)rlin – kamen međašnik
meštar – učitelj, majstor
metradura – roba koja se prodaje na metre
meštralun – vrlo jaki maestral
meu – među
mezalin – mala okrugla bačva koristi se za prenošenje vode i otopine modre galice
mezarola – mala plosnata drvena bača koristi se za prenošenje vode i otopine modre galice
mezomariner, parač – drvena motka s kukom na brodovima s kojom bi se brod privukao obali, odgurnuo od obale ili bi se s njim prihvatio konop kojim je brod vezan (špring ili muring)
mezoštajun – međusezona
migat – namigivati, davati znak očima
mih – kovački mijeh, mješina za nošenje mošta
mihur – mjehur
milo – žao

milord – lord, bogatun (u Gornjem Selu Bavčevići – Milordovi)
milostiv – osjećajan
mina puše, mina gori – povici kad se pale mine
minadur – miner, radnik koji kopa mine i puca ih
mirakul – čudo
mir – zid (teren na kojemu su zidovi iz Teutina doba; zove se mir)
mirina – zidina, razvalina, ostaci stare građevine
miritat – zavrijediti
misečina – mjesečna zarada
mišanca – mješavina jestivih trava
mišanca – hrana za ptice pjevice (mješano zrnje)
mišina – mijeh
miš pitopir – šišmiš
mitit – podmićivati
miza – odar
mižeran – jadan, bijedan
mižer(i)ja – bijeda, siromaštvo
mlada – vjerenica
mlado lito – Nova godina
mlajarija, mlađarija – mladost
mlat – čekić
mlatac – mali čekić
mlatit se, pomlatit se – tući se, potući se (*mlatit mendule* – brati bajame)
mobilija – namještaj
moj – crvić (*pun ti je pršut moji*)
mokrina – vlaga
mokul – osušena slina, komadićak voštane svijeće
mola – pusti
mol(av)at – puštati, puštati (vapor svira i cim u molaje)
molete – hvataljke za žar
molbenica – zamolba
mona – budala, ženski spolni organ
monade, pizdarije – gluposti
montun – prostak, budala
montura – uniforma
mora, morina – vještica koja napada u snu
morast – crnomanjast
morbin – obijest, ludost

morbinj(av)at – ludovati za ženama
more – može
morša – škripac
moša – gesta
mot – znak
mot – kretanja, način hodanja (*na daleko san te pozna po motu*)
motavat – davati nekome znak
motovilo – drvo ili pluto za motanje ribarske krene – najlona
movit se – žuriti, kretati se (*ajde movi se malo, okasnit ćemo*)
možjani – mozak
možoduro – bezvoljno, bez srdačnosti
mr(a)čina – mrak
mrave, mrave kućice – dječja igra (dva igrača bi spojili svoje ruke a treći bi na njih sjeo grleći s jednom rukom jednog igrača, s drugom drugog)
mrdav – namrgođen
mrta - mirta
mrtac – mrtvac
mrt(v)aška – znak zvona za sve mrtve poslije Zdravomarije
mrt(v)aški kolar – mrtvaška boja
mucigot – podmukla osoba
mudante – gaćice
mudantine – kupaće gaćice
muja – glava hobotnice
mujaća – drvena posuda za soljenje srdela manja od barila
muka – brašno
mul – gat, pristan
mulac, mulo – nezakonito dijete, naziv za derana
mulam – pozicija mesa (rebra bez kosti i potrbušica)
mularija – mlađarija
mulelin – vitlo za potezanje mreža
mulingin – tanki pregradni zid
mulo – pri izvlačenju brojeva na tomboli izraz za broj jedan
mumat – napadno micati ustima prilikom jela
munita – sitan novac
muntanja – planina
munjen – lud
mura – želudac
mura – igra na prste

murada – bok brodice
mural – deblja letva
murga – talog ulja u kamenici
muskavac – muzgavac
muslija – onaj koji je uvijek namrgođen, sklon mrgođenju (jedan moj prijatelj imao je nadimak *Muslija*)
mušć – miomiris
muškardin – kicoš, fini momak
mušno – mučno, tegobno
muštra – uzorak
mušula – vrsta školjke (Šoltani zovu mušulama dagnje)
muštrat – dresirati nekoga, naučiti nekoga nečemu
materina – maternica
muta – mutava žena ili žena koja nije od velikih riječi
mutrija – nesimpatična osoba ružne glave
muvat se – vrpeljiti se
muzina – štedna kasica
muzuvir – prefriganac, varalica
mužika – glazba općenito
mužikant – svirač u limenoj glazbi

na – zamjenica ona
na – evo ti, uzmi
na bare – dječja igra
nabasat – iznenada naići
nabadat – nabijati
nabadat se – bosti se na kamenje pri hodaњу bez cipela
naber – količina nabranih plodova, količina uroda (*jema li nabera* – poznata uzrečica za vrijeme berbe maslina)
nabivat – jako i naglo udarati napr. loptu, utjerati kišu kroz zatvorena vrata zbog jakog vjetra
naboj – gnojni žulj na nozi, obično od hodaња bez cipela
nabotit – nabreknuti,
nabriškulat se – naigrati se *briškule*
nabubat – natući; naučiti napamet
nabumboren – nabrekao od vlage
nabumbit se – opiti se

naburdižat se – najedriti se
nabužat se – izbušiti puno rupa
načokat – najesti se, nazobati se (obično bobičastog voća)
nadit – nataknuti, napuniti (*nadit kuline* – napuniti crijeva)
nadodat – nadomjestiti
nadotat – dati veliki miraz
nadožuntat – produžiti dodavanjem (*nadožuntaj konop, jerbo nećeš moć zakalat vode*)
nadronjat se – naspavati se
nafrkat – nastradati, loše proći
nagal – hirovit naprasiti (*nagal je on čovik, triba s njim znat*)
nagarit – silovito navaliti (*nagarili su na spizu ka da se nisu okusili misec dan*)
nagnjest – napuniti, nabiti, npr. napuniti vreću suhom travom
nagnjetena – nabijena npr. vreća slamom
nagnjest se – previše pojesti
nagratat – naribati
nagrišpan – naboran
nagrotat – složiti kamenje na volat vapnenice
naguštat se – nauživati se
naguzit – prevariti nekoga
najdi – nađi
najidit se – naljuti se
najprin, najprvo – prije
najušit se – uzbuditi se, uspaliti se od strasti
nakargat se, nasrati se – učiniti stolicu količinski mnogo, učiniti veliku nuždu u gaće
nakesat se – napuniti se s novcem
nakitit – ukrasiti (*nakitit se* – fig. opiti se)
nahnjat se – naspavati se (*puklo ti je za uhon, dobro si se nahnja*)
nako – onako
nakostrušen – napet, postavljen u pozu za tuču
nakostrušit se – napeti se, naježiti se od ljutnje ili straha
nakov, naki – onakav
nakotit se – okotiti u velikom broju, razmnožiti se
nakurbat se – isprostituirati se (*dok je bila mlada nakurbala se*)
nalemat – nekoga natučiti, namlatiti
namajela – nesreća
namašnan – kojemu su načinjeni navoji

namatat – primamiti
namamit – mamcem privući
namatat – namamiti, primamiti
namirit se – zateći se
namišćen – zaposlen
namon, s namon – mnom, sa mnom
namrđen – namrgođen
namrditi se – namrgoditi se
namušćan – namirisan
namušćat – namirisati
nanara – morski pužić
nanit – spavati (od milja djetetu)
nanjuhat – naslutiti, predosjetiti
naodit se – nahodati se
napa – svod nad kominom kroz koji izlazi dim
naparićat se – nakuhati se, pripremiti dosta hrane
napatinat – namazati cipele kremom
naperit – postaviti, namjestiti (naperit trapulu)
naperit vršu – staviti zelenilo na ulaz vrše
nap(e)rletan , napirletan – nakićen nakitom
nap(e)rletat, napirletat – okititi se
nap(e)rtit – natovariti magarca
napulitana – as, dvojka i trica iste boje u trešeti koji su dobiveni dijeljenjem karata, nose tri *punta*
naplov – površina koja služi za skupljanje kišnice
napo(na)se – posebno, izdvojeno
napovid – najava vjenčanja u crkvi
na pravu-biti na pravu – biti pomalo naivan i sporog shvaćanja
naprtit – matovariti konja ili magarca
napušćen – napušten
naredit se – dogovoriti se
narest – narasti
narešit – ukrasiti (*narešit* božićni bor)
napodanog – na dnu nečega (leći *napodanog* – leći u krevet s glavom na položaj gdje su inače noge)
nase – natrag
naspravju – zapravo
naspugat se – fig. opiti se

naspugat – namočiti se, (naspugat krpu i otklanjati vodu), umoriti se *spugajući*
 krpom vodu
 nastivan – naslagan
 nastivat - naslagati
 nasupat se – namočiti se (*nasupat se* suhoga kolača u prošek)
 našegat se – umoriti se pileći ručnom pilom
 natantat – nagovoriti nekoga da napravi kakvu glupost ili zlo
 naučitelj – dužnosnik bratovštine, vodeći među gaštaldima (dvoranima)
 nauditi – naškoditi
 naušan – naviknut (*ni naušna krava orat* – nenaviknut na posao, lijenčina)
 nauznak – na leđa (*ne leži uvijek nauznak, okrići se malo*)
 naverat – prstenovati granu radi uroda ili bor da prije uvene
 navigat – ploviti
 navr – navrh
 nav(e)rčat – kalemiti
 nav(e)rtak – kalem
 Navijork – New York
 naza, nase – prije, pred; natrag (*vratiti se nase*)
 nazdravit – reći zdravicu u svatovima
 nazdravjat – govoriti (na)zdravice u svatovima (*proletila žuta tica da nan je
 nazdravo naša gospodarica..... gurnimo svi vrata i nazdravimo barbu Ivana
 krivoga vrata.....*)
 ne jilice ne pilice ošta su ti te guzice (ne jedeš ne piješ, a imaš debele guzice) –
 izreka kad netko odbija ponuđenu hranu s izgovorom da inače ne jede mnogo
 nedenjat se – ne uvažavati; sramiti se nekoga
 neduperan – neupotrebljen, nov
 nenadinja – zlo, nesreća
 ne obadavat – ne mariti
 neotec – nehotice
 nepratik – bez iskustva, nesnalažljiv
 neproštijen – nepročitan (*neproštijen libar* – nepročitana knjiga)
 neput(a) – nećak, nećakinja
 nerat, njerat - roniti
 nervožast – nervozan
 nervožitad(a) – nervoza
 nesriknjak – nesretnik
 nešestan – nelijep; ružan
 nešmoli – a kamoli

nevera – veliko nevjeme s kišom vjetrom i grmljavinom
nevoja – nevolja
nevoja – siromaštvo
nevojni – jadni, siromašni
ni – nije
nidra – njedra
ničigov – ničiji
niki – neki
nikud – nigdje
nima – nema
ništo – nešto
nočar – onaj koji se zabavlja noću
nočina – noć
noćnjak – ulje koje ispliva iz tijesta samljevenih maslina prije nego ide pod presu
nod(e) – ondje
nono – djeda (tako zovu Stomorčani)
nono – pri izvlačenju brojeva tombole izraz za broj 90
nona – baka (tako zovu Stomorčani)
noga – željezna postolarska alatka
noštromo – vođa palube
notat – zabilježiti
notiš – notes
novena – devetnica, molitva krunice kroz deseti mjesec
novitad(a) – novost, vijes, glas
nozdrve – nos (*dat ću ti po nozdrvan* – udarit ću te po nosu)
nožice – škare; janjeće ili kozleće nogice koje se spremaju s tripicama i krvi
nutrije – više prema unutra

njanke, njanci – niti
njaukat – mjaukati
njok – udarac noktom kažiprsta po glavi
njokada – valjušci s dobro pripremljenim umakom
njoki – valjušci
njorak – ptica gnjurac
njuf(er) – djevičnjak, jungfer
njuferica – djevica, jungferica
njunkat – govoriti kroz nos radi nekog poremećaja
njurgalo – osoba koja nezadovoljno mrmlja, zanovijetalo

o – uzvik koji se upotrebljava prilikom dozivanja i odzivanja
o – od (*o čega si udila tu sviralu*)
oba – o (*buga je glavon oba korniž*)
obać – posjetiti (*gremo poza podne obać svojtu*), kušati (*ajde obajdi brujet*)
obad(av)at – (po)slušati, uvažavati mišljenje
obahodit – obilaziti
obajdivat – isprobavati hranu
obamirit – površno prijeći pogledom u svrhu procjenjivanja, udariti o što
obašit – opšiti
obavrtit – na brzinu skuhati u vodi
obidvat, obidvavat – ručati
obišjat – vješati
obišneme – običnom
oblaznit, oblaznut – liznuti, polizati
obličat – oblijetati
oblig – obveza
obligacijun – velika obveza
obligajemo se – obvezujemo se
obligan – obvezan
obligancija – obveza
oblokat se – opiti se
oborita riba – kvalitetnija riba
obrunivat – skidati višak izdanaka na lozi
obujen – zamazan uljem
obulit se – zamazati se uljem (*je si li se obuli* – Je si li dobio dosta ulja pri preradi maslina)
ocotat, ocotavit – ošepaviti
očada – kratki potajni pogled (*baci si jon dvi tri očade*)
očak, očaćina – mužjak hobotnice
očeprjat – ogrepsti (*ne ucaj se u mašku, jerbo ćete očeprjat*)
očeta – metalna spona, šarka na prozoru ili vratima
očitovat – prokazati
očitovat se – izjasniti se (nemoj me očitovat – nemoj me prokazat)
očor(av)it – oslijepiti
odadnit – skinuti bačvi dno
odalečivat se – udaljiti se
odalibat – potrošiti, prodati, smanjiti količinu nečega (*odalibali smo dosta uja, vajalo bi počet šćedit*)

odana – udana (*ne okrići glavu za njon, ona je odana žena*)
odanit – odahnuti
odapet – otkaçiti
odbašit – odbiti, prestati dolaziti
odbotunan – otkopčan
odat se – udati se
odebulit – smršaviti
odenje – hodanje
odgovorit – odgovorit na bačenu kartu svoga suigraća u trešeti
odilijen – odlazim (*evo ti se odilijen iz prilipa dvora tvoga*)
odista – zaista
odit – hodati, ići
odlibit se – prikrasti se
odmolat – pustiti, odpustiti, odvezati
odogribat – odgrnut zemlju od loze prije oranja
odonamo – odande
odotod – odatle
odrebata – odbijen od čega
odrebatit se – odbiti se (*molin te odrebatit od mene, ča daje to boje*)
odrećenica – pismena izjava s kojom su se udane žene odricale svog dijela imanja u korist braće, ukoliko nisu bile pismene stavljale su znak križa (*ne oziri se na dil, stavila si križ*)
odrišit – odvezati
odrit – oguliti, oderati
odušit – smanjiti pritisak; predahnuti u napornom poslu
odužit se – izdužiti se; dugo trajati; vratiti dug ili neku uslugu
oganj – vatra
oglancat – ulaštiti
ogledača – pogled, svjetlo (N.K. iz Donjeg Sela uvijek je govorio da najviše voli činit *one stvari* na ogledaču)
oglobit – odrediti kaznu
ofendit se – uvrijediti se
ofirat – udvarati
ofrancavit se – zaraziti se sifilisom
ofregat – oribati
ogranfat – ogrepsti (*ne diraj mašku, ogranfat će te*)
ogrist – dobiti batine, biti kažnjen
ogrizat – zubima otkidati, dobivati batine

ogrizine – ostatak kupusa ili cvjetače nakon čišćenja
ogoloručiti – ogoliti ruke, obući se u odjeću kratkih rukava
ohlebuti – pao
ohlebutit – pasti (*ne veri se po zidu, ohlebutit ćeš*)
okalepit – udariti
okanjivat – oklijevati
okinut – otkinuti
okle – odakle
okočenut se – ukočiti se od hladnoće, straha ili smrti
okrakunat – otvoriti, povući zasun, otključati
ol(i) – ili, zar
olovo – olovnica na ribarskoj mreži
oltana – uzvišeno mjesto
omar – odmah
onondit se – pretvarati se, seksati se
opčina – opak čovjek, opako dijete
opochinut – odmoriti
oplito – dosta vina u mastu
oprudit – upaliti kožu (*ne odi tamo, oprudit će te kopriva*)
ordenji – ordeni
orit – rušiti
ormerun, ormarun – ormar
orzo – oljušteni ječam
oseknut – popiti tekućinu kako da u posudi nastane *oseka* (*More je oseknulo*)
Osib – Josip
oskorušica – vrsta korova
osić – odsjeći
osik – prostor s kućicom za svinju
osmudit – zapaliti dlake (osmudi si brke)
osin – osim
osinac – osa
osoran – surov, goropadan, grub
osovje – sjena (*molaj ga, on ti se boji svoga osovja*), za mršave osobe se zna reći: *živo je osovje*
osto – kvasina
osto o tarmena – u *kvasini* namočeni cvjetovi levande (protiv nesvjestic)
ostrić – ošišati
osuč – suha stabljika trave na koji su djeca nizala plodove kupina
oš – hoćeš li

ošašinat – potrošiti
ošervat se – osvrnuti se
ošit – pregradni zid
ošpidal – bolnica
oštar – gostioničar (*ne čini konte bez oštara – načini račun bez krčmara*)
oštarija – gostionica
oštika – hostija
oštropat – odštopati npr. sudoper
ošebad – trava osljebod
ota – ta
otangat – obojati tkaninu
otek – oteklina (*muža jon je ugriža osinac za nu stvar pa je likaru rekla da mu da nekiju da mu projde bol, ma neka mu ostane otek*)
otel – hotel
ot(e)rt – obrisati
oti – taj
otičit – zaraziti, inficirati
otilo mi se – htjelo mi se
otimišno – hotimično
oto – to
otolić – maloprije
otrobusit – nabiti na rogove, udariti rogovima (*otrobusit će te koza – udrut će te koza rogovima*)
otrt – obrisati
oturnjat – stijestiti mošt (*turanj – tijesak*)
ovancat – dobiti batine
ovancirat – napredovati u službi
ovoko – ovaliko
ozdal, odozdal – odozdo
ozgar – odozgo
ozirat se – osvrtať se, nadati se
ozledit – ozljediti
ožgrib – klip *puškarice* ili *piščavice* (dječja igračka) (izraz kojeg koriste u Srednjem Selu, B. Mihovilović)
pa – pao
paca – izjednačiti se kad se kome vrati milo za drago (*sad smo paca*)
pacenca, pacencja – smirenost
pacenac – strpljenje
pačat se – petljati se, dirati se

paćifik – miran, smiren
paćifiko – smireno, mirno
padela – tava
padelina – tavica
padnut – ne biti svjež (*ove girice su padnute*)
paf – onomatopeja za iznenadni udarac; *ostati paf* – ostati iznenađen
paga – plaća, plaća za odrađenu dnevnicu
pagadebit , cibib – stolno grožđe
pajer – okrugla sprta za ribu
pajet – bokobran broda
pajol – daska koja se slaže na dno broda
pak – paket
paka – oštećenje na emajliranom posuđu ili nekoj glatkoj površiti
pakal – pakao
pal – električni drveni stup
pala – drvena lopata koja se koristi pri vršidbi za *vijat* žito
palac – palača
palac – mjera za dužinu (u moje doba, mi dica palcima smo mirili dužinu uda)
paletina – kovano željezo koje se koristi pri montaži vrata i prozora (više se ne koristi)
palike – ostaci plodova nakon berbe
palikovat – brati ostatke plodova nakon berbe
paližat – slagati vapno u *stivi* broda
paližadur – slagač vapna u utrobi broda
paljač japjenice – onaj koji gura *šumu* vilama u vapnenicu
palonkica – izraz za debeljuckastu curicu (u Grohotama su jednu ženu zvali Palonkica)
pan – sukno
pandul – konop koji se baca na rivu, a za kojeg je vezana *cima* broda
panibrod – suhi kolač pomoćen u juhu
pantagana – štakor
panula – komadić drva, klin koji se podmeće da bi se nešto izravnalo
panulat – način lovjenja ribe udicom u vožnji
papagalo – papiga
papica – dječja hrana
papit, papat – jesti
parangal – više udica zavezano na konopčiću
parapet – gornji dio vapnenice

paraj – stavi novac na banak u kartaškoj igri *bankuc*
 parat – staviti novac na jedan banak u kartaškoj igri *bankuc*
 parat se – odgurnuti brod od obale (*paraj se veslon od kraja*)
 paravat – stavljati novac na banke u kartaškoj igri *bankuc*
 parić – mješavina jestivih trava
 parića(va)t – pripremiti hranu
 paron – gospodar, obično gospodar – vlasnik broda
 parit – činiti se (*pari mi se – čini mi se*)
 partenca – odlazak
 particela – parcela
 partit – otputovati, otići
 parvo – prvo
 pasana – prošla (*pasana vrimenta*)
 pasali – prošli
 pasat – proći
 pasavat – prolaziti
 pastrav – pjegav
 paš – pašanac
 paš – mjera za dužinu (udaljenost između potpuno raširenih ruku)
 pašabroda – cjedilka
 pašajica – željezna šipka s jedne ili s obje strane s navojima i maticom ili iskrivljeno željezo u obliku slova L za povezivanje dasaka – šalunga u zidarstvu
 pašaman – rukohvat na stepenicama
 pašara – čamac
 pašaport – putovnica
 pašćice – ostaci prerađenih maslina
 pašica – zavoj, povoj za malu djecu
 pašijun – grančica masline koja se nosi u crkvu na Cvjetnicu
 pašta – kolač, slastica
 pašticerija – slastičarnica
 paštroć – mješavina svega i svačega (*dojdi skuva san niki paštroć; ča si ovo ispaštroća u vinu*)
 paštun, baštun – zamješana količina vapna i pjeska
 pat – ugovor, dogovor, pogodba (*ajde s nan kopat na pat*)
 patakun – austrijski novčić; veći kamen (*udri ga je patakunon u glavu*)
 patimenat – patnja, trud
 patina – pasta za cipele
 patinati – mazati cipele pastom (*lustrati cipele – laštiti cipele*)

patule – velike boginje
patulav – boginjav
paver – fitilj, stijenj
pećugarije – sitnice
pećurva (Srednje Selo, pećurba) – gljiva
pećurva – gljiva za krpanje čarapa
pegula – nepravilna, nesreća
pegulan – nesretan
pekja – petlja
pela – čela
pelica – krzneni ovratnik
pena – zalog svakog igrača u igri penova (*amo ća igrat na pene, moja pena je fulmin*)
pensat – misliti, razmišljati
pepav – koji zahtijeva i određenu vještinu (*pepav posal* – zahtjevan posao koji iziskuje veliku pažnju)
penšijun – mirovina
pepela – cipela (tepajući djetetu) (*reri, reri ćale gre, nosi malon pepele*; u Donjem selu: *pleskum, pleskum ćale gre, nosi malon pepepele*)
p(e)rdecat se – joguniti se, poskakivati (*tovar se je usp(e)rdeca*)
pergul – balkon
perfin – napokon, čak
perikul – opasnost, nevolja
perikuloz – pretplaćen na nevolje, opasan, koji se boji opasnosti
perla – biser
perlafinta – činiti fintu, glumiti kao da se nešto želi
peršona – osoba
perun – viljuška
perunat – kopati viljuškom – štijaćom – štijati
pesekat – mucati
peškafond(o) – udice na umjetnoj ribi, a služe za lov liganja
peškaj – gaz broda
peškarija – ribarnica
peškaruša – žena koja prodaje ribu ili žena prostakuša
peškāt – predignuti kartu u kartanju, imati određeni stupanj inteligencije, uhvatiti ribu, imati gaz (brod)
pešt – smjesa sitno isjeckane slanine, luka i peršina
peštāt se – tući se

pet(av)at – prišivat (*ne petaji meni krivicu*)
pet(av)at – pokazivati rukom roge
petica – izbočena oštrica na kosiru
petrala – kamenolom
petroj – petrolej
petrovača – smokva petrovka
petrusimul – peršin
pever – kamena kaldrma
peverat – postaviti kamenu kaldrmu, okomito postavljenim kamenom
popločavati dvorište ili ulicu
picajizla – stidna uš
picat – zapaliti
pićona – maleni lončić s ručkom
pijandora – alkoholičarka
pijankaštar – veliki, deblji pločasti kamen
pijat – tanjur
p(i)jatanca – obrok, jelo
p(i)jeta – pregib na odjeći; uža porubljeni komad platna s monogramom koji se je stavljao na krevet pri blagoslovu kuća za Tri kralja
p(i)jumin – pokrivač
pikirat – ciljati (*to ća je reka, to je pikira na mene*), ciljati na nešto kako bi se dobilo ili preuzelo za sebe
pikun – klesarski čekić
pilac – klatno zvona (izraz koriste Donjaci i Srinjaci)
pimperlin – kicoš
pimpilin – muški ud u dječjoj komunikaciji
pimplat – otezati posao, sporo nezainteresirano raditi
pina - pjena
pinka – malo čega, sitnica
pinel – kist
pinezi – novci
pinit – puštati mjehuriće zraka
pinjol – pinija
pipita – kokošja bolest
pipita – kockasto otkano, obično crno bijelo
piplica – fig. mlada djevojka
pir – svadba
piripi – tjestenina oblika malih jezika, fig. novci

pirija – lijevak
pirnjak, prnjak – svat
pirula – tableta
pišarola, pisoar - javni zahod
pišćavica, svirala – zviždaljka, obično ručne izrade
pišćavica – igračka (izraz kojeg se koristi u S. Selu)
pišikanat – morski pas
piška – ženski spolni organ
piškić – sitan novac
pišota – mokraća
pišotina – mokraća
pištula – poslanica
pišulin – dječji ud u dječjoj komunikaciji
pitar – lončić za cvijeće
pitur – bojadisar, slikar, ličilac
pitura – boja
piturat – obojiti, ličiti
piz – teret, uteg
pizat – težiti, imati određeni stepen inteligencije
pizda – ženski spolni organ
pizdun – fig. budala, mlakonja, ništarija; neupućen u teme razgovora (*pizdunu, ča ti znaš*)
pižulet – zaspati dvadesetak minuta, kratko se odmoriti
planja – blanja
pjatin – tanjurić
pjover – drvena letva na donjem dijelu vrata koja spriječava da u prostoriju ulazi kiša kad pada s vjetrom
pjumbin, fjumbin – visak
pjumbo – potonuti kao olovo
pjunut – pljunuti
pjnuti – isti (*sin je pjnuti otac – sin je isti otac*)
pjuska – pljuska
pjuskalo, na pjuskalo – način lovljenja lignja
pjuvačina, pjuvača – pljuvačka
plaćat se – biti isplativo, imati dobit (*masline se slabo plaćaju*)
plakat – plače loza kad se kasno reže (*sićanj siće, po vejače loza plače, o po marča pupak vanka*)
plakat se – moćiti se u vodi, ispirati se (*izajdite više iz mora, pristanite se više*)

plakat)

plandovat – bezbrižno uživati

planta – stabljika karanfila

plaskat se – uživati u kupanju, pljuskati se vodom

platul – daska na koju se slažu neispečene *štruce* kruha, daska na kojoj se *šuri* prasac

pla(v)urita – vodena upala pluća

plazalo-lazalo – domaći rezanaci (*Milost Božja – brujet, nikad ti ne ulizla u kuću, a lazalo-plazalo uvik ti po kući skakalo*). Ovo su riječi Vlaja kojemu je gospodar jednu večer ponudio Milost Božju – brujet, a drugu večer plazalo-lazalo – lazanje. S brujeton ni bi zadovoljan.)

plenka – grančica koja se kalemi na izabranu podlogu, kalem

pleskat – pljeskati

plet – veliki pleteni vuneni šal

pletenin – češalj

pličadura – pličak

plisirana kotula – suknja na nabore

plit – pljeviti

ploka – kamena zamka

pluzavica – kosina u gustirni – cisterni (*sve je manje vode, vidi se pluzavica*)

po – pola

pobegemat – složiti se, potvrditi

pobitunirat – betonirati

pobrškati – olovkom ispreprtati ili išarati nekakav tekst ili sliku

pobuh – naprava za udaranje po površini mora koju koriste ribari da bi uplašili ribu

pobuhnud – nateći u licu

počelo – Nova godina (*na dobro van došlo počelo*)

počućat – posisat

poćofat se – pohvatati se za kosu, potući se

pod – kat

podmotavat, svoltavat – motati oko žice pruće vinove loze

poces – pravo na posjed ili vlasnost

podan – podno (*podan skal* – ispod stepenica)

podanje – drugi naziv za Maslinicu

podavač – osoba koja stavlja *šumu* na vrata vapnenice kako bi je *paljač* gurnuo u vapnicu

podrep – remen na sedlu koji se stavlja ispod repa životinje

podrep – čovjek koji je došao živjeti na ženino imanje
pofaliti – pohvaliti
pofrajat – uludo potrošiti
pofranketat – potrošiti
pofrig – zaprška
pofrigat – popržiti
pogobavit se – nepravilno držati tijelo, pognuti se
pogrda – zločest čovjek, žena ili dijete, preneseno muški spolni organ (*kupa se nesriknjak gol, a da prostite ono mu se pogrde obisilo*)
pogrubit – poružniti
pogucat - progutati
pohulast – pogobljen
poj, pojdi - pođi
pojat – skrenuti niz vjetar pa pristati brodom na sigurno
pojpicat – zapaliti (izraz iz Donjeg Sela)
pokalafat – izvršiti posao kalafata
poklen – poslije
poklizija – moždani udar (*poklizija ti pala*)
poko – malo
pokriv, pokrivo – poklopac
pokućara – žena koja skita od kuće do kuće
pokunjit se – prignuti glavu nadolje radi srama, posramiti se
pola(v)udavat - podilaziti
poligat – od bolesti s vremena na vrijeme pileći
polivačija – vrijeme prskanja vinove loze
polivat lozu – prskati lozu
poliz – kosina uz more, kosa škrapa
polpeta – kosani odrezak pržen ili spremljen u umaku
poltrona – fotelja s naslonom
polušijat – oprati rublje kuhanjem u vodi s pepelom
poma – rajčica
pome i kapule – obrok pripremljen od crvenog luka i rajčica
pomnja – pažnja
pom(n)jivo – pažljivo
ponara, porana (izraz koji se koristi u Srednjem Selu) – udubina u zidu u kojoj se drže razne stvari
ponaresa si – narastao si
ponistra – prozor

popara – vrsta jela i pića s izmrvljenim kruhom
popast – spopasti
popazuh(aj) – pod pazuh, količina *šume* koja stane pod pazuh
popečak – žarač
popeštat se – potući se
popić – ministrant
popišat se, pišat – pomokriti se, mokriti
popiznut – probati koliko teži
popizdit – izgubiti strpljenje
poplat – đon cipele ili taban noge
popovnice, poponice – ribarske mreže
popuzit – okliznuti se
popražen - popržen
poprug – remen na sedlu koji se vezuje ispod trbuha
porat – luka
poronzat – promrmljati
porosit – sasvim malo okisnuti; alkoholizirat se u manjoj mjeri
portada – veliki ovalni pladanj
portantin – nosila
portik – hodnik
portun – kućna vrata
posri – po sredini, na sredini (*udrilo ga je auto posri ceste*)
posteja – krevet
posteja o matrimonija – bračni krevet
postivat – poredati, posložiti
postoli – cipele
postramjenica – dio samara, sedla
posupat – pokupiti umak kruhom
pošada – nož koji se koristi pri jelu
pošapjat – pošapnuti
pošemp(i)jat – izgubiti razum
poščer – poštar, pismošaha
pošemp(i)jat – poludjeti
poškopit – izvršiti posao kidanja vrhova stabljike boba
poškurit – zatamniti
pošta – ribarska pozicija
poštamente - namjerno
poštrapat – poprskati

pošustit se – pritajiti se
pošuškati, postrgat – plitko kopati
pot – znoj
pot – manji metalni sud s drškom za tekućine
potajat se – pritajiti se
potakjat – poduprijeti takljom, potakljati vinovu lozu
potan – znojan
potarak – štap na koji se veže malo zelenila kako bi se pomeo pepeo u peći
potegnut – povući, odlučiti se za koga, dati kome za pravo
poteplit – pogrijati (*potepli san za marendu kupusa ča je ostalo od večere*)
potić – manji pot
potizati, potezati – vući, navijati za koga u kakvoj raspravi
poteštati – načelnik
potiti se – znojiti se
potla – poslije
potleušica – prizemnica
potratiti – potrošiti
potrepat, potrepjati – izgaziti (*potrepat drop – nogama okrenuti drop koji vrije*)
potrgati – pobrati grožđe
potruniti – malo posoliti
povajenica – mlaz loze koji se zakopa u zemlju kako bi se nadoknadio trs koji nedostaje u redu
povalivati se – rvati se
povazdan – po cijeli dan
poverh – naviše, nad
povest – udariti (*povest ću te po glavi*)
povodanj – poplava
poza – poslije
poždro – osoba koja može puno pojesti
poždrit - poždrijeti
pradele – stepenice do prezbiterija i do glavnog oltara (*tukli smo barabane po pradelan*)
prag – nadvratnik
prah – barut
praće – konopi zavezani za sedlo na koje se slaže teret
prama – prema
pramaliće, primaliće – proljeće
praska – breskva

prašćaluk, prasaluk – svinjarija
prašćevina – svinjetina
prašašk – nekulturan, neodgojen
prašaški – nekulturno, neodgojeno
pratika – praksa
pratik – iskusan, vješt
pravcati – pravi
prč – jarac
prčeguz, prčiguz – mrav crvenog zatka
prčevina – jarčev miris, jarčevo meso
prčevit – nagle naravi
prčice – kokošinjac
preja – pređa
prdec – dio biljke koji raste da bi biljka stvorila sjeme
prdej – zlatar
predat – strepiti
predika – propovijed
predikat – propovijedati
preja – vuneni konac
prenut se – naglo se probuditi zbog lošeg sna, trgnuti se
prepela – propeler, brodski vijak
presesjun, procesijun – procesija, crkvena ophodnja
prešident – predsjednik
preveć – previše
prez, brez – bez
prezbiterij – prostor gdje se nalazi oltar
preženca – osoba lijepa izgleda
prežun, peržun – zatvor
pribit – zabit; pretući nekoga
pribit se – izudarati se prilikom pada
pribrat se – doći u stanje razumjevanja nakon nekog šoka
pribrodit – proći kakvu nevolju
pričinjat se – pretvarati se, umišljati se
pričinjat se – prikazivati se u boljem svijetlu, biti pun hvale, oholiti se
pridor – kila, hernija
pridrit se – dobiti kilu, okilaviti se (*ne diži sam te bovane, pridrit ćeš se*)
prifrigan – prepržen, prepreden
prigatorij – čistilište

prigledavat se – pregledavati se kod lječnika, pogledavati se, *bacati očade*
 jedan drugome (momak djevojci)
 prigodišćit – trajati više od godine dana (*prošek je boji ka prigodišći*)
 prigrišit – prekršiti zabranu (*naresa mi je jopet cukar, malo san prigriši*)
 prihusat – pesekati
 prifarat – premljeti
 prijat – primiti
 prijatno , uslast – dobar tek
 prikrižit – pocdrtati, precrtati; udariti
 prikrižit ću te po škini – udarit ću te po leđima
 primišćat – premještati
 primišćat se – seliti se
 primodernat – modernizirati
 principeša – princeza
 priošićen – pregrađen zidom
 priošitit – pregraditi zidom
 prikusat – mucati
 prilanpat – osloboditi ulje od taloga (izvaditi ulje iz kamenice, odvojiti talog i oprati kamenicu)
 priminu – umro
 prin – prije
 pripomistit - premjestiti
 pripozito – posebno
 pripričit – zapriječiti (*pripričit put* – običaj da se svatovima konopom zapriječi put, u tom slučaju kumovi plaćaju da se konop ukloni)
 priprstan – osoba koja grabi sa stola bez obzira jesu li uzeli drugi, osoba sklona krađi
 prisumitit – presaviti
 priša – žurba
 prišlaci – osobe koje dolaze kod vapneničara kako bi nešto popili i pojeli ili koje bi znale doći u neku kuću za vrijeme ručka
 prišvarak – nadimak
 pritajat – prerezati nožem
 pritresat – ogovarati
 pritrest – pretresti
 privrćat – prevrtati
 privridit – zavrijediti, napraviti dosta posla (*ma jesi ga privridi*)
 privukač – osoba koja privlači *šumu* i baca je u dvor vapnenice

prizentat se – doći nepozvan
prizlovojan, zlovojan – jako neraspoložen, loše volje, nezadovoljan
prkno – stražnjica
probužan – probijen
probužat – iskopati rupu
procip – procjep, pukotina
proćakulat – porazgovarati
profum – parfem, dezinfekcija (*učinit profum broda* – napraviti dezinfekciju broda)
profundat – propasti (*pod će ti se profundat*)
progažijat – prošiti
progorčat – naškoditi
promina – odjeća za presvlačenje, preobuka (*iša je na vijaz, vaze je prominu*)
prominut – promijenjen
pronoštikat – proučiti, pročitati, procjeniti, predvidjeti
propelo – raspelo
propju – zapravo, odista
prosak – ranac
proštit – pročitati
prova – pramac broda
proverij – priča, mudrost
provišta – nabava hrane
pogodit japjenicu – dogovor o prodaji vapna između brodara i *japjeničara* prije početka paljenja vapnenice
pogucat – progutati
prokurator – dužnosnik bratovštine
pro(h)lemučat – mućkanjem izmiješati
propju - baš
prosak - ruksak
prosest se – propasti, obično se kaže za krov i pod
protapanat – promočiti
pro(va)vat – kušati
provučivat se – provlačiti se
prožuknut – pokvaren, ukiseljen
prsi japjenice – dio vapnenice na kojem su vrata vapnenice
prsten – komad koromača koji se umetne u *bošket* i u koji se lagano umetne *baketina* pri lovu na ptice
prstulović – vrsta ptice

pršura – tava
pršurate – vrsta kolača, uštipci
prten – koji nije od vune (prtene *bičve* – končane lanene pletene čarape)
prtit – tovariti životinje (konja, magarca, mulu i mazgu)
prvidan, prvidnev – ponedjeljak
pu – zvuk pri pljuvanju
pu – prema
pucalica – plod svježe smokve kojemu je kora ispucala
pucalinka – cvijet maka
pugori – prema gore
puj – prema (Donje Selo)
pujati se – otklanjati uši (nametnika)
pukline – ispucana koža na petama ili na prstima ruke
pulac – bilo
pulastar – pile
pulentac – pura
pulentac – jugozapadni lagani vjetar
pulentada – jugozapadni vjetar velike jačine
pulicijot, policijot – redar, policajac
pulić – mladunče magarca
pulitika – politika
pulitikant – političar
pulpik – propovjedaonica
pumparice – ženske debele gaće dužih nogavica
pumpat – crpsti; upuhavati zrak pumpom; *pren.* nekoga nagovarati na što
pumpeta – mala štrcaljka
punat – bod u nekoj igri
puncat – pun
punta – rt
punta – letva koja se uvuče u metalne okvire na prozorskim oknima (u Donjem Selu zovu puntapela)
puntapet – sigurnosna igla
puntarol – šiljasto dljeto za obrađivanje kamena
puntina – čavlič široke glave; svrdlo
puntižel – daska dužine 4 metra i debljine 5 centimetara
pupa – lutka
pupast – debeljkast
purčina – čovjek bez živosti

purgat se – čistiti se (*da mi se je ispurgat* – da mi je sve reći što mi je na duši)
purtela – mali otvor s vratašcima na pramcu čamca
pušcat – puštati
pustit – ostaviti
puškarica – igračka iz koje su djeca ispaljivala zrnje *koštele*
putana – prostitutka
puzdre, puzdro – blesavo derište

rabota – rad, posao
rabotat – raditi
raca – pasmina, vrsta, rod
radovanje – čestitanje kakva radosna događaja (*ja van se radujen ča van se je rodi unuk*)
rafa – šporkica (*operi se, vidi rafe po tebi*)
rajna – koja pripada rajju (za malu dicu kad umru reče se da su *rajna*, a ne *pokojna*)
rakateža – ribež
ram – bakar
ramada – žičana mreža na vratima i prozorima protiv muha i komaraca
ramina – poljevača, stari limeni *sud*
ranpin – mesarska kuka na koju vješa meso
raporat – izvješće
rasad – *gredica* na kojoj je posijano sjeme čije sadnice se presađuju
rasćarat se, razćarat se – bistriti se, razvedriti
Rrasćemujan – raščupan
rasfriškat – osvježiti
raskomodat se – raskomoditi se
raskrabit – otopiti
raskužit – dezinficirati
raspalović – osoba koja je odjevena u poderanu odjeću
raspašoj – raspojasanost, nered
rasplatit – rasjeći na dva jednaka dijela, prepоловити
rasukat – rasplesti nešto što je bilo upleteno
rasušan – rasušen, koji *pušta* vodu, tekućinu, iz kojega curi voda, tekućina (*bačva, drveni čamac*)
rasvantat se – osvijestiti se nakon kraće nesvjesticе
rasvanut – osvanuti
rastranpat – razvodniti vino (*rastrampaj mi malo vino jerbo je oživno*)

raspe moj – uzv. Isuse moj
raspuće – raskrižje
rašćica –trava
raškat – čačkati po nekoj rupi
rašketa – strugalica za ostrugati *kopanju*, staru *pituru*, grane maslina
rašpa – turpija
rašpat – strugati
razabran – svjestan, pri svijesti
razaznat – prepoznati
razborit – priseban
raščarat se, raščarat se – bistriti se, vedriti se, razvedriti
razmirak – višak robe koji ostane trgovcu pri vaganju, a može biti i manjak
razrešit – raspremiti, npr. božićni bor
razvicijan – razmažen
razvodnit – uliti vodu u vino
razvrć – prekinuti kakvu vezi (*svi su izgledi da će razvrć zaruke*)
ražešćit – razjariti se, *raspaliti se*
ražinjac – štap s udicama na jednom kraju
ražma – nogostup na brodicu
rebac – vrabac
rebanbit, rebambit – podjetinjiti, skrenuti pameću
rebat – ponovljeni udarac zvona pri otkucaju sata
rebatine – zakovice
rebatajica – odbijanje valova od hridi ili obale, odbijanje od bilo čega
rebatit – odbiti se (*odrebat* – odbij)
rebot – stražnji dio cipele
rebumbavat – odzvanjat, grmit
rečam, ričam – ptica koja pjeva pod bošketom kako bi primamila drugu
rečina – naušnica
redina – mrežica u plinskoj svjetiljci
ređipet, ridipet – ženski grudnjak
refat – odužiti se, nadoknaditi (*refat makinju* – malo pritisnuti pa još malo napuniti presu)
reful – udar, nalet vjeta
refužo, rifuzo – bez pakovanja, rasuto
regula – pravilo
reja – pojas koji određuje koliko se smije krcati u brod (*bi je pun do reje*)
rekuperat se – oporaviti se
remeta – zvonar, sakristan

rebac – vrabac
re(j)oplan – avion
reloj – sat
removit – obnoviti, produžiti trajanje isprava
rendit – izletjeti (*rendila je gomila*)
rendit se – kočoperiti se
reparat – dnadopuniti baril s ribom nakon što se je ona u barilu već slegla
repetaš – osoba koja drugi put dolazi po hranu
repete – ponovno, opet
rest – rasti
rešenje – kičenje
rešit – ukrašavati
rešpetat, rišpetat – poštovati
rešt – crveni ili bijeli luk upleteni u pletenicu
reštela – rešetka
ret – poklonjena pažnja; *dat nekome reta* – mariti za nekoga
režentat – isprati poslije glavnog pranja
režendatura – voda poslije ispiranja robe nakon glavnog pranja
ribarščina – ribolov, ribarenje
rica – uvojak
riceta – recept
receuda – priznanica, primka
rico – ricav, kovrčave kose
ricast – kovrčav
ridikul, redikul – čudak, smješšan i neobičan čovjek
riga – crta
rirgat – povraćati
rigatanja – povraćanje
rigeta – traka pocinčanog lima
rigotina – sadržaj koji se izbacuje povraćanjem
rigvard – poštovanje, strahopoštovanje, distanca, uvažavanje
rikaman – izvezen
rikama(va)t – vesti
rekuperat se – oporaviti se
rišč – rizik, hrabrost
riščat se – riskirati, usuditi se
rišpet, rešpet – poštovanje, obzir
riva – obala

rizit – biti rezak, soda rizi i *bevanda*
rižipija – bolest crveni vjetar
roba – odjeća
roda – kormilo, kolo postrojenja stare uljare
rode – rođak
rodul, rotul – valjak, oblica za pomicanje velikih tereta, valjak za bojadisanje
rogacijuni – blagoslov polja, ophodnja s molitvom preko polja prije Spasova
rogoška – smokva (vrsta)
romandela – kalauz, otpirač, provalnički alat
romanija – loza ispred kuće
rojstvo, rostvo – rodbina
rokel – drveni ili kartonski tuljak na koji je smotan konac
ronda – seoska policija koju je imenovao seoski knez
rondar – pripadnik ronde
ronjat – gundati, mrmljati
rota – pravac
roza – ružičast, ružičasto, ružičasta
rožolij – vrsta pića od rakije i latica ruža
rožulin – biljka vlasnasti bušin
rosada – velika rosa
rpa, jarpa – hrpa
rudast – onaj koji ima kovrčavu kosu
rufijan – izdajica, prokazivač
ruinat, rujnat – pokvariti, srušiti, uništiti
rumban – provaljen
rumbat – provaliti (*rumbat vrata*)
runjav – dlakav
runjavica – maljavica (*pica runjavica*)
rusula – ruža
rusvaj – skandal, gužva, nered
rušat – oštetiti, na glatkoj površini napraviti trag
ruta – trava rutvica
rutat – podrignuti
ruzarij – moljenje krunice (otajstva slavna, žalosna i radosna)
ruzina, ružina – rđa
ruzinav, ružinav – zahrđao
sa – sad
sać – sići, spustiti se

sabis – izraz za veliko nevjere
sad – nasad
sadrít – oderati (*sadrít kozlića*)
saguma – mjera, kalup za izradu čega
sagumat – izmjeriti, uništiti (*splitski sagumari*)
saje – garež
saket – platnena ili papirnata vrećica
saketić – mala vrećica
sakreštija – sakristija
sakrit – skriti
samar – sedlo
salamun – mudrijaš, mudar čovjek
salamura – rasol
salbun, sarbun – morski pijesak
salbunada – pješčana površina na plaži ili pod morem
salbunjer – brod za prijevoz pjeska
saliž – kamene ploče poslagane po kuhinji, dvorištu ili ulici
saližat – slagati kamene ploče
sakreto, usakreto – skriveno, tajno (*usakreto je kersti sina*)
samar – sedlo
samari – veće girice
samarica – završni crijep koji se stavlja na vrh krova
samaštrat – pojesti, samljeti ili izgnječiti grožđe
santina – prostor ispod podnice broda
sapa – riba salpa
sapet – vezan, nesiguran (*dite moje, ća si tako sapet?*)
sarčit – sve potrošiti
sarti – pripona, pripona jarbola
sarun – riba šnjur
satrat – pregaziti, uništiti, potamaniti, uništiti sve redom
savur – marinada
savura – tucanik
se – sjeo
sedmica – tjedan
sedmine – običaj da rodbina priprema nekoliko dana hranu za obitelj u kojoj je netko umro (ovaj običaj se ugasio, rodbina pripremi jednu večeru)
selen – celer
sedi, sidi – sjedi

sest, sist – sjesti
sfaldan – na kojem su napravljeni nabori
sfaldat – napraviti pregibe, nabore
sforcat, svorcat – pritegnuti, stegnuti, pritisnuti, pojačati (*odriši cimu, moća ća prin nego jugo sforca*)
sid – sjed
sić – vjedro (*sić za kalat vodu*)
sigurica – ziherica
sika – podvodni greben uz obalu
siknjica – od finog pruća upleteno sito, koje zapravo više služi kao cjedilo
silo, svilo, špruja – naprava od žice i *špaga* koja se koristi za lov ptica (volića) u doba berbe smokava
siliti se – praviti se važan, kočoperiti se
sime – sjeme
simo – ovamo
singerica – šivaći stroj marke Singer
sinjadur – šiljasti predmet s kojim se obilježava po limu
sinjadura – trag koji ostaje poslije obilježavanja
sinjal – oznaka, znak, biljeg (*japjenica je bacila sinjal* – znak da je vapno uskoro ispečeno)
sinjavat – bilježiti
sirišće – suho kiselo mljeko kao kvasac za pravljenje sira
sirnica – tradicionalni kolač koji se peće za Uskrs
sirota – tekućina koja ostane kada se mljeko skuha i sir stisne
skala, skalina – stepenica
skala, skalada – daska preko koje se *ukrcava* na brod
skalat se – skinuti se
skaline – stepenice
skalso, skarso – nedostaje do prave mjere
skancija – polica
skandajicac – smutitelj, izazivač svađe
skončat – dokrajčiti, umrijeti
skons – jaki trzaj
skonsat – jako trznuti
skonšumat – uništiti, sve pojesti, dokrajčiti
skoćenjen – otvrdnut, ukočen, smrznut
skoren – koji je osušen tako da je dobio koru
skos – nagla kratkotrajna kiša

skotna – oplodena životinja
skula – škola, bratovština
skular – učenik
skuža – izgovor
skužaj – oprosti
skužit – razumjeti, dokučiti
sla(j)ko – slatko
slakarinac – vrsta grožđa
slakarija – slatkiši, slatko
slamarica – krevet sa slamom – slamom ispunjena navlaka koja služi za ležaj
slamjica – platnena vreća s otvorima u koju se stavlja slama
slavit – na poseban način zvoniti (klatnom zvona ručno udarati u jednu stranu zvona)
sličice – dječja igra sa sličicama s kutija šibica
slikat – pokazati kome stražnjicu ili gaćice na sebi
smanta – nesvjestica
smantan – smeten, omamljen
smečit – zgnječiti, pregaziti
smij, smih – smjeh
smišnica – simpatična djevojka ili žena
smok – mrsno jelo (*ča jema za smok* – što ima za smočiti kruh)
smokovina – suho lišće smokve, drvo smokve
smrdej – drvo smrdiljka
smug, smugo – drvene saonice za ručnu vuču velikih tereta, npr. kamenice
smušan – obrađen tako da su mu oštri bridovi obrađeni
smušen – koji nije pri pameti, onaj koji je izgubio prisustvo duha
smutit se – rastužiti se
sneverat – iznenada će nevrjeme
soldačija – vojska
soldat – vojnik
sol(i)jera – solnica
somić – trokutasti dio zida kuće koja je pokrivena s dvije strane (*učelak* je izraz u Donjem Selu)
sorbul, u sorbulu – jaje meko kuhano
sorit – porušiti, srušiti
sošica, šošica – deblji prut služio je pri tovarenju magarca
sovati – psovati, huditi
spaće – osoba koja je sve rasprodala i „rasula“

spara – kolut od tkanine napunjen vunom, žene su ga držale na glavi kad bi nosile bilo kakav teret
spašaj – dokumenti i novac za putovanje
spašel – bačvarski čekić
spat – spavati
speštan – spljošten, zgnječčen
speštat – zgnječčiti
spicjalija – lijek
spirine – ostaci hrane
spiza – hrana, kupovanje hrane
spizdit – napraviti od sebe ili nekoga drugoga budalu
spjaž – vjetrometina (*ne odi brat masline na Gravišća; tamo si na spjažu*)
spletan – počešljan
spuga – spužva
spugat – upijati kao *spuga*, krpom upijati vodu; piti (*je ga moreš spugat – koliko to možeš popiti*)
sputan – šestan, lijep
sralo – osoba bez karaktera
sramovat se – stidjeti se
srbiguzica – biljka šipurak
srdovaška – stanovnica Srednjeg Sela na Šolti
sridica – unutrašnji dio glavice kupusa
Srinjaci – stanovnici Srednjeg Sela
srida – srijeda
Srinjak – stanovnik Srednjeg Sela na Šolti
spuznut – kliznuti
stala mu je voda – ne može mokriti
stamnica, staonica – velika svijeća bratovštine koja se nosi u ophodnji za blagdane i za Veliki petak
stanj – kalaj
stanje – imanje
stanjada – bakreni veliki kotao za otkuhavanje robe
stanjadur – lemilo
stanjavat – lemiti, zatapati – namakati npr. bačvu
stanje – imanje, imovina
starežina – nešto što je propalo od starosti ili dugog stajanja (*vi kumpiri nevajaju; vonjaju po starežini*)
starina – zemja koja se dugo ne obrađuje; kuća i imanje koje dugo pripadaju

nekoj obitelji
stat – zaustaviti se
stat – stanovati
staviti se – natjecati se (*ne možeš se ti sa njim staviti*)
stavjen- biti dobro stavjen – biti ishranjen, lijepo izgledati
staza, stazun – velika letva od 4 m koja služi za niveliranje
stegno – butina
steralo – sušilište za ribarske mreže
steplit se – zagrijati se
stimadur – onaj koji vrši procjenu
stiman – ugledan, pristojan
stimat – procijeniti
stina – kamen
stinčica – kamenčić
stiva – prostor u brodu za tereta; red posoljenih srdela u barilu
stiva(va)t – slagati, složiti
stoglasa, stoglasina – trava (vrsta)
stopru, stopren – tek
storija, štorija – priča
straguša – lovačka puška
strahiv – plašljiv
stranski – strani
strašina – mala ribarska mreža potegaća
strašiti – plašiti
stratit – istrošiti, potrošiti
strgača – alatka za struganje
strijač – slamnati šešir
striljat – streljati
striljavica – pračka
strišavat – dati znak suigraču u trešeti da znaš koju jaku boju karata ima
strojit – sijati, prosijavati
strombulat se – nemilo pasti, otkotrljati se
stumik – trbuh, želudac (*vidi ča ti je naresa stumik*)
stuć se – razbiti se
stuć novce – potrošiti sav novac
su – sa
sučija – tuberkuloza
sučijav – tuberkulozan

sud – posuda
sukanac – sukneni pokrivač
suknene bičve – vunene čarape
sumporača – bacač sumpora za sumporenje loze
sumporada – sumporna traka
supat – umakati (*supat kolač u prošek*)
superab – ohol, onaj koji se drži visoko
superbo – oholo, repotentno
susida – susjeda
sušica – tuberkuloza
sušica – sasušena otpala maslina
sušilo – mjesto gdje se suši roba
suvica – zrno osušenog grožđa
suviše – suviše, osim toga
svadanji – svagdašnji
svaža – okvir
svažat – poravnati oštre rubove
sveza – konopčić za vezivanje vreće
svića – svijeća za lov ribe noću
svičar – osoba koja je zadužena za paljenje svijeće i koja upravlja lovom
svičarica – ribarski brod opremljen sa svijećom za lov ribe
svit – savjet
svitnjak – krijesnica
svojta – rodbina
svoltat – izgraditi volat
svratrat – pasti (*ne penji se, svratrat ćeš*)
svrj, svrh – povrh
svrsavat – pjevati poput češljugara (*češljugar vrsa*)
svučivat – svlačiti
svukud, svudir – svugdje, posvuda
svurgat se – usidriti se

šabula – metalna lopatica koju su prije koristili trgovci
šaketina – haljetak
šalad – čvrsto spojen – učvršćen, siguran
šalavrda – prevrtljivat
šalavrdat – biti prevrtljiv
šalčina – šaljivac

šaldadur – lemilo
šaldan – zalemljen
šalpa – šal
šalša – umak od rajčica
šaltur – krojač
šempija – glupavo čeljade
šamplete – ludov
šantoća – bogomoljka
šapjat – šaptati
šarast – šaren
šašav – glup
šavat – slati
šemprevid – cvijeće svetolin
ščap – štap
ščapadur – klesarsko dlijeto
ščapo – nespretnjaković
ščavet – misal, liturgijska knjiga za pjevanje
ščavjak – trava štavljak, štavelj
ščenac – vrsta kvake; zaponac, mali zasun na vratima
ščeta – šteta
ščeto – direktno, iskreno (*ščeto-dreto* – otvoreno, bez uvijanja)
ščiga – nemirno more uz obalu
ščigat – zapljuskivati obalu
ščipavica – hvataljka za rublje na sušilu; uholaža
ščipjat – štipati
ščira – grupa (obično bi se *fraškarice* podijelile u dvije ščire)
ščirenica – trava šćir
ščucac – štucati
ščupic – biljka rusomača
ščula – štaka
šegac – ručna pila
šegun – velika šumska pila
šekat – izbacivati vodu (*gre išekat kaić*)
šekondo – drugi
šekundat – pratiti nekoga u polu, odobravati
šekundavat – odobravati, udovoljavati
šemetavat – spašavati, tražiti *trkmarom* vršu
šemuline – ostaci mljevene pšenice kad se prosije brašno

šenica – pšenica
šep(i)jast, šempija(st) – glupan, priglup, glup
šenut – poremećen, skrenuti s pameću
šentada – klupa na javnom mjestu (u Maslinicu kažu *šenitada*)
šentimenat – osjećaj
šenzacijun, senzacijun – senzacija
šenjadur – svirač, npr. na harmonici
šeperan – dobro zatvoren, izoliran
šeperat – zatvoriti (*jesi li šeperala škure, navera se sprema*)
šerat – zatvoriti (izreka: *šera la porto vrata*)
šer(i)jast – neozbiljan
šervicij – služba, dvorba
šervit – služiti nekome
šesnica – skladno građena i lijepa djevojka
šesno – skladno, lijepo
šestan – skladan, lijep
šesti – spojene daske u koje se nalijeva beton
šesti – ismijavanje, gluposti (*ne čini šeste – ne glupiraj se*)
šešula – drvena lopatica za grabljenje tekućine – *išekavanje*
šetemana, šetimana – tjedan
ševar – smeće
šicboden – brodski pod
šifun – vrsta tanjeg, gusto tvornički tkanog platna
šijat – veslati u pravcu suprotnom od kretanja broda
šijatika – išijas
šijavac – ribar koji u švicarici vozi s dva vesla na krmi broda
šijavat – veslati u pravcu suprotnom od kretanja broda
š(i)jola – đon
šijolat – promjeniti cipelama đon
šijun – gumeno crijevo koje se koristi za pretakanje
šijun – jak udar vjetra
šijunada – žestoki udari vjetra
šim(i)ja – majmun (*ne čini šimiju od sebe – ne čini sebe majmunom*)
šinjorina – gospođica
šjalpa, šalpa, kularina – kravata
šjor – gospodin
šjora – gospođa
škaf – natkriveni dio pramca brodice

škafet – ladica
škafetin – ladica
škaja – tanko pločasto kamenje
škaldin, kaškalet – bakrena posuda za žar s kojom se grije krevet
škandal, skandal – svađa, svađa uz galamu
škapular, škopular – dvije platnene slike svetaca spojene vrpcom, a nose se okolo vrata
škapul(av)at – spasiti , spašavati
škaram – drveni štap na brodu za koji se zakači veslo
škarpelein – vrsta dlijeta, kamenoklesar
škartat – odbaciti kao neispravno, isključiti
škartuc – škartoc
škatula – kutija
šk(e)rbat se – ustručavati se
škerac – iznenadni brz i neočekivani potez ili udarac, iznenadna promjena ponašanja ili bolesti
škican – zguzvan, neopeglan
škina, škinja – leđa
škinjal – životinjska leđa
škivat – izbjeći
škoda – šteta
škodit – utjerati dug; riješiti se nepoželjnoga (*škodili smo staru kobilu*)
škoj – otok
škojar – otočanin
škontradura – iznenadni udar, iznenadno nevrjeme
škopit – kastrirati, skidati vrhove mlade stabljike boba
škorcan – kojemu je udarcem oštećen emajl
škorovaž – nametnik na vinovoj lozi
škovacera – lopatica za smeće
škovacin – smetlar
škrapa – stijena u kršu ili uz more
škrbat se – ustezati se, nevoljko uzeti
škrikat – plačući derati se
škrinja – sanduk za pospremu hrane ili odjeće
škrip – pukotina u kamenu
škripac – biljka pušina
škrletina – šarlah
škrobutina – biljka pavitina

škrokat – izjaloviti se
škroknut – opaliti iz pištolja ili puške
škrunčupast – lakom, gramzljiv
škrokat – zatajiti pri ispaljivanju, zatajiti u radu kad se očekuje ujednačenost
škropac – lagana kratkotrajna kiša
škrovada – posuda za pečenje u pećnici
škufija – pletena kapa
škur - taman, mračan (*škuri krv*)
škura – prozorski kapak
škureta – jedna daska na škuri
škurica – tama, tamnica
škuro – tamno
škvadrat – staviti pod pravi kut
škvara – kutomjer od 90 stupnjeva
škver – brodogradilište
šmugnut – pobjeći, izaći na vrijeme
šocija – društvo
šocijat se – udružiti se
šofadin – krevet za jednu osobu
šoldi – novci
šoferine – šibice
šošica – drveni štap na gornjem kraju s rašljama (koristio se je prilikom tovarjenja magarca)
šotana – podsuknja
šotić – šoltanski ples
šoto – ispod
šotobandjera – prevrtljiva osoba koja lako mijenja svoje stavove
šotobrac – ruku pod ruku
šotokuco – podmukla osoba
šototajer – ronilac
špacakamin – dimnjačar
špade – boja igračih karata na kartama *Trijestinkama*
špaker, špaher – štednjak
špaleta – lopatica, plečka
špalina – naramenica (*majica na špaline*)
špalmat – raspametiti
špincerat – šetati, besposličariti
špančera – građanski šešir od filca

španjulet – cigareta
šparat – štedjeti
šparit – nestati, izmaknuti (*šparit će ti dekumenti* – proći će ti vrijeme valjanosti osobnih isprava)
špedit – otpraviti, otpremiti, poslati, odreći se (*špedit ću voga tovara*)
špićoke, špicarice – cipele oštrog vrha
špija – otvor na krovu poljske kućice; prokazivač
špijat – prokazati
špijun – prokazivač (mi djeca prokazivačima smo govorili: *špijun govno na perun*)
špigete – vezice za cipele
špina – slavina
špinel – *čep* na *kaneli*
špirit – alkohol
špjeg(av)at – govoriti strani jezik, tumačiti, protumačiti
šplanja – blanja
šplanjat, planjat – blanjati
šplenta – osigurač na osovini ili matici vijka
šponga – usisna cijev pumpe
šporak – prljav
šporkica – prljavština
šporkaćona – prljavica, neuredna žena
šporkaćun – prljavac
šporko – prljavo
šporkuja – neuredna žena, prljavica
športa – sprta u (na) koju se stavlja tijesto samljevenih maslina
špoža, spoža – mladenka
šprajc – komadić drveta koji se podmeće pod nešto radi izravnjanja ili ravnoteže
špring – najdeblji konop na pramcu broda
špurtil – ribarska sprava
špuž, spuž – puž
štacija – postaja
štajun – sezona, godišnje doba
štapadur – tiskar
štanat – ograda (obično željezna) uz stepenice
štararac – jarbol za zastavu
šanpat – otisnuti, tiskati
šterika – kratka voštana svijeća

štit – čitati
štraca – krpa, prnja
štramac – madrac
štrambast – zvrckav, neuravnotežen
štrumenat – instrument
šticatse, sticat se – biti uvrijeđen (*štica-guzica* – osoba koja se brzo vrijeđa)
štrc-brc – površno, brzo
štrcat(i) – prskati
štrgočat – izazivati buku čegrtaljkom (običaj kroz Veliki tjedan)
štok – dovratnik
štrika – komad letve, crta, željeznička pruga
štopat – zaustaviti, npr. loptu
štroligat – mudrovati, umovati, kombinirati (*kiša je, koje je na moru naviga, koje na kraju štroliga*)
štroloć – razrok
štringa – vještica
štrop – konopac na veslu
štruca – kruh duguljasta oblika
štruk(av)at – tiještiti, gnječiti (*štrukavat čire; štrukat limun*)
štrumba – račić; dimnjak na brodu
štrumbat stumik – pokvariti želudac
štucigavat – zadirkivati
štuf – sit svega, onaj kojemu je nešto dojadilo
štufat se – zasititi se
štufajica – onaj kojemu je uvijek dosadno
štuja – grijalica
štuk – kit za izravnavanje
štuketa – letva
štupida – luda
šturum – galama, pren. veselica; navala, nalet juriš
šubijoti – makaroni
šuc – udarac
šudar – ženska marama; džepni rupčić
šufigat – dinstati
šufit – tavan
šufištik – sitničav, čangrizav
šug – umak
šugaman – ručnik

šujat se – prikradati se
šukalac – klin kojim se podupire bačva
šukalcavat – podupirati
šukalcavat – fig. nekoga zajebljavati *u zdrav mozak*
šuma – granje za potpalu
šumpreš – pegla
šumprešavat – peglati
šundrat – iščašiti
šuperab, superab – ohol, ponosan
šupijača – velika (više ravna) žlica s rupicama; posprdni naziv za nekoga
šuprakuperta, šoprakuperta – omotnica za pismo
šušiti – sušiti
šušan, šušna – suh, suha
šušanj – suho lišće ispod stabla
šušta, šusta – madrac s oprugama, opruga u satu, opruga u kemijskoj olovci
šuština, šustina – metalne kopče; učvrstnica; drucker
šušur – buka, galama
šušurat – galamiti
švera – kazaljka
švog – opuštanje, davanje oduška
švogat se – opustiti se, iskaliti se
švora – časna sestra

tabak – duhan
tabak(j)era – kutija za duhan ili cigarete
tabela – ploča na kojoj je neko upozorenje, oglasna ploča, školska ploča
tabernakul – svetohranište
tablica – ploča koju je imao svaki učenik umjesto zadaćnice
tajat – prerezati nožem (*vode tajaj ti konopac*)
tajenta – zidarski čekić (*talenta* – zidarski čekić u Donjem i Srednjem Selu)
tak – potpetica; komad grede na koji se stavlja bačva
takajica – zarazna bolest
takat – zapaliti; dodirnuti; pristati (*velika je bura; danas će vapor takat u Maslinicu*)
tak(av)at – pristati uz rivu, pristajati; zapaliti vatru, paliti vatru
taki – takav
takja – taklja, komad ravne grane s rogovima na jednom kraju; koristi se u vinogradu

takjat – zabadati *takje*
takujin – novčanik
talaferna – za otočane obalni dio nekog kraja
taman – upravo
tamburin – vrsta stolice bez naslona
tanac – ples
tancat – plesati
tanga – boja za tkaninu
tantabela – lutka ispečena od tijesta (moja baka pekla je nama djeci *tantabele*)
tantacijun – napast
tantat – uporno i nasilno nagovarati
tanto – ipak
tapina – deblo
tapun – veći čep na gornjem dijelu bačve
taraca – terasa
tarantela – macaklin (u Šolti izraz za kućnog i zidnog macaklina)
tarokat – huditi
tarma – levanda
tastamenat, testamenat – opruka
tašel – zakrpa
tašelat – zakrpiti
tavajaja – stolnjak
tavajjol – ubrus
taveli – pločice
tavulin – sobni stolić (moja bi baka na *tavulinu* poslužila kavu svatovima kad bi im *pripričila* put, usput bi im bila nazdravila – *Unuk mi se zove Dinko, da mi je nazdravo Anđelka i Vinko*)
teća – zdjela za kuhanje
tela – nepromočivo platno
teler – okvir za prozorsko staklo
tenda – nepromočivo platno kojim se pokrivala *stiva* broda
temen – tome
temperin(ić) – džepni nožić
tenpla, templa – sljepoočnica
tepal – topao
teplit – topliti
teplo – toplo
terina – okrugla zdjela

tesla – bradva
tešta – glava
tešta i tešta – igranje karata u dvojicu ili u parove tako da se svaka partija plaća
obično litrom vina
teza – kućica za kokoši ili za gospodarske potrebe, pokrivena jednostranim
krovom
težak – zemljoradnik
tikva – osušena tikva koja služi za nošenja pića
tikvan – šupljoglavac
tikvice – osušene tikve koje koriste neplivači
timbar, tinbar – pečat
timbr(av)at – pečatiti, pečatirati
timun – kormilo
timunjer – kormilar
tingulet – jelo od peradi
tinel – primaća soba
tiramola – povuci-popusti (*tiraj-molaj*), konop za sušenje robe
tirada – potez
tirake – naramenice (gaće na tirake)
tirat – povući
tiradura – vučenje
tisto – tijesto
tiščat – držat
tišći – drži
tit, tivat – htjeti
tiva(t) – htio, htjeti
tleh, tlej – pod
toć – okrugli kamen koji je služio za mljevenje maslina
tod(e) – tu
tola – stol
tolišni – koliko mali
tolitar – stolitar, baždirata drvena kaca od 100 litara
toki – toliki
tomen – tom
tondin – maleni valjkasti spremnik na šipki u koji se stavlja barut kako bi se
pucalo u božićnoj i novogodišnjoj noći
torac – velika svijeća koju su *bratimi* nosili u procesijama
toribul, kadilo – kadionik

tot(e) – tu
tovar – magarac
tovarnjak – raštika
tovirna, taverna – vinotočnica, gostionica
tra – otirao, brisao
trabakul – jedrenjak s dva jarbola
trabakulant – vlasnik ili voditelj trabakula
trabunjat – buncat
trcana – groznica, stanje drhtanja od zime (kletva: *trcana te uvatila*)
tradit – iznevjeriti
trajina – konopčić
tramak – nanipulacija teretom, zamoran posao
tramakat – manipulirati teretom, zamarati se u poslu
tramata – vrsta ribarske mreže
trapanj – veliko dlijeto (alat minera)
trastan – dio ribarskog broda
trat – brisati, otirati
traversa, traveršina – pregača
trafeštiti se – preobući se, obući *svetašnju robu*
trapula – zamka, mišolovka
trcana – vrsta groznice, malarija
trentajun – kartaška igra tridesetijedan
tresat se – maknuti se ustranu
treso – ustranu
trešč – Trst
trefit, trevit – sresti
tresavat se – micati se, izmicati u stranu
trešeta – vrsta kartaške igre s kartama Triestinkama
trgačina, trgačija – berba grožđa
tri(j)a – vrsta dječje igre
tri(j)angul – trostrana zašiljena turpija
trinoge – tronožac
triska – pest
tri(j)unf – vrsta kartaške igre
trkmar – četverokraka željezna kuka služi za vađenje vrša i *sića* iz cisterne
trko – trpko
tropo – previše, *tropo-lušo* – previše otmjeno
trs – čokot

trumba – dimnjak na parobrodu
trus – potres
trščica – trstika, trska
trt – masirati
trtajun – komad drveta na koji se namota konopac kojim se vežu mješine
trudan – umoran
trumbita – truba
trumbitat – trubiti
trupica – panj u mesnici; panj na kojemu se cijepaju drva
truskalina – drvolika pucalina *Colutea arbonens*
tub – dio petrolejke
tučin – igra s kamenom i kovanim novcem
tudeški – strani, strani jezik
tuji – nesrodan, tuđi
tujina – tuđina
tukac – pren. glupan
tuknut se – udariti se čašama, nazdraviti
tul – gaza
tulusan – malen
tumer – gornji dio cipele
tumbat – ubaciti (tumbaj to u bačvu)
tunbula – tombola
tunbul – preokret
tunbulat se, pretumbat – okretati se, preokrenuti
tunbat – uvaliti
tunja – najlonska nit (*krena*) na koju s veže udica i *fijumbin* namotani na drvo
turanj – tijesak
turnjaščina, turnjačija – tiješćenje mošta
turnjaščina – vino iz turnja
turski gariful - cvijeće šeboj
turta – torta, bijeli kruh
tusto – masno
tustilo – masnoća, loj na mesu
tutle – budala

u – opetovano uuuuu, uzvik u značenju mnogo, puno
ubotnica, obotnica – hobotnica
ubit oko – malo odpavati (*gren malo ubit oko*)
ublidit – probljediti
ucat – zadirkivati, dirati
učitat – vjerovati
udilat – isklesat, nožem nešto izrezbariti – napraviti (*ajde udilat ću ti sviralu od rašeke*)
udit (udit u jaglu) – udjenuti
udren – psihički neuravnotežen
udren – udaren
udrobit – usitnjeni kruh ubaciti u mljeko ili juhu
udunit, udunut – ugasiti
udunjen – ugašen
ufanje – nada
ugnat – ugurati, utjerati
ufalo – nehoteć
uanje – nadanje, nada
ugota, kenja – magarica
ujamit – ugrabiti, oteti
uje – ulje
ujenica – svijeća na ulje
ujidan – koji ugriza (*obuci se dobro vitar je ujidan*)
ukapit – razumjeti
ukarat – izgrditi, kazniti
ukazat – pokazati
ukaživat – pokazivati
ulist – ući
ulizat – ulaziti
ultima – kraj, na kraju
ukrest – ukrasti
umest – uništiti
umest se – umoriti se
umet – pošast (*on je umet motike*)
umidan – vlažan
umideca – vlaga
uncut, huncut – nestašan
uncutarija – huncutarija

unkat – govoriti kroz nos
unjul(o) – jednostruk(o)
uparat – ubrati nožem (*uparala je punu traversu žutinine*)
uperdec – izrasti u visinu, prerasti iz glave: kupus, salata (*kupus je iša uperdec*)
upotit se – oznojiti se
urlabe – praznici, dopust
urtat – obatrnuti koga, započeti nešto raditi (*urta je u novi posal; urtalo ga je malo auto, dobro je proša*)
usahnut – uvesti
useknut se – obrisati nos
ushlencat se – usplakati se
usidilica – usedjelica
uspenć – uspeti, popeti
uspenga se – popeo se
uspijantat – uspraviti
usprdit se – opetavano puštati vjetrove
usri – usred
ustišći se – uzdrži se
usupat – umakati npr. kolač u vino
ušćap – pun Mjesec
ušćinut – štipnuti
ušjer – poreznik
uškopit – kastrirati
uštekat – uključiti (*uštekaj radio*)
ušur, ujam – količina, npr. žita koja se daje gazdi za korištenje guvna
utirat – utjerati, ugurati
uviri(t) – uvjerio, uvjeriti
uza – konop, konop za vezivanje mijeha
uzal, unzal – uzao
u zanju – na kraju
u-zavitno – u zavjetrini
uzbeštimat se – upsovati se
uzdrijat – sazriti
uzgor – prema gore, uzbrdo
uzjahat – zajašiti
uzjokat se – usplakati se
uzmnažati – umnažati
užanca – običaj

užat – imati običaj, naviku (*uža on svaki dan popit po litre*)

užežin – uoči

užgat – upaliti

užuntan – produljen dodavanjem

v – ova

vagun – mjera za težinu

vajal – valjan, čestit

vajalo – valjano, mjesto na kojem se valjaju magarci

vajat – valjati

vajda – korist (*nima tode vajde*)

vaka – ovakva

vaketa – knjiga bratovštine u koju su se upisivali dnevni troškovi, knjiga s popisom dužnika u trgovini

vaki – ovakav

vako – ovako

vakovi – ovakvi

vala – uvala

valižica – kovčežić

vamo – ovamo

vampit – hlapiti (*začepi demejanu, isvampit će ti rakija*)

van – vama

vanije – više prema vani

vanka – vani

vapit – zapomagati, zvati upomoć

vapor – parobrod

varičak – sud koji služi kao mjera (*varičak maslin* je oko 7 kg maslina)

varlo – vrlo (stariji izraz)

vardekat – vikati, dozivati

vas – cijeli

vaška – posuda ugrađena u štednjaku u kojoj se grijala voda

vatalo – dječja igra

Vazam – Uskrs

vaze – uzeo

vazest – uzeti

vazimjat – uzimati

važ – limeni *sud*, konzerva

veće – više
vejaća – veljaća
vel – veo
veleta – crni veo kojeg su žene nosile za vrijeme sprovoda
vela – veljaća
velada – svečano muško odijelo (jednog čovjeka iz Grohota iz roda Bezića zvali su *papa velada*; kažu da je bio vrlo uspješan)
veleta – čipkani veo koji se je stavljao prego glave samo na pogrebima
veltrina – kuhinjski ormar s ostakljenim gornjim dijelom
velud – baršun, kadifa
vengo – nego, već
ventula – lepeza
venjat – uvaliti špekulu u rupicu
vera – vjenčani prsten
viramente – doduše, *za reči pravo*
verat se – penjati se
v(e)rdun, vrđun – ptica pjevica zelendur *Carduelis chloris*
verdura – zelenje
verđinela, njuferica – djevica
verđino vino – originalno vino
vešta – haljina
veštit, veštid – odijelo
verti – vrti
veživat – vezivati
vicija – posebni zahtjev, prohtjev, sitni porok
vičit – vječit
vida – vijak
vidrijola – modra galica
vidro – vjedro baždirano
vijat – vijoriti zastavu
vijat žito – uz pomoć vjetra i korištenja drvene lopate odijeljivati žito od pljeve
vijola – cvijeće ljubičina *Matthiola incana*, ručna bušilica
vile od japjenice – vile kojima se gura *šuma* u vapnenicu
vik – vijek
vinč – brodsko vitlo
virat – podignuti vitlom
višalica – plod smokve koji je uz peteljku malo uvenuo pa visi na stablu
višč – smola za hvatanje ptica

višćica – vještica
višta – vid, pogled
vižita – posjet, pregled
vižit(av)at – posjetiti, posjećivati, pregledati, pregledavati
vladinka – maslina lastovka
vlaka – obradiva *terasica*
vlaj – stanovnik dalmatinske Zagore
vo – ovo
voderak – ovdje
vodniti – ulijevati vodu u vino (u čaši)
voga sekunda, šija parada – komande za veslanje: naprijed drugo veslo, natrag zadnje veslo
volčina – crvena zemlja s dosta kamenja
voltat – okrenuti
voltadura – jedan okret pri okretanju teških tereta
vonj – miris
vonjat – mirisati
voti – izbori
vrčina – noćni sud
vrića – vreća
vrilo = vrelo, jako vruće
vrsnik – vršnjak
vrtal – vrt
vrtujak – vrtuljak napravljen od ploda česmine

zabalat – zaplesati
zabanzat – oglasiti, obavjestiti vikanjem
zabeštimat – opsovati
vabotunan – *zakopčan* dugmadima
zabuzdan – od hrane prljav oko usta
zadiva – kameno izdignuće na pješćanom dnu (ribari obično znaju takva mjesta)
začipat – začepljivati
zaćakulat – zagovoriti se
zaćeđerjat, zašeđerjat – popisati na brzinu
zadit se – poriječkati se
zaduha – astma
zaduhar – astmatičar

zaduperat – upotrijebiti
zdila – zdjela
zdupit – zgrabiti
zafalit – zahvaliti
zagančat – zakačiti
zagingat – zaljuljati
zajat – posuditi
zajitnut, zahitnut – baciti
zakantat – zapjevati
zakainkat – oglasiti se (pseći) bolno
zakarar se – posvađati se
zaknjat – zakunjati
zakrakunat – zatvoriti vrata zasunom
zalanpat – sjevnuti
zalopatit – udariti
založi se snan – pojedj s nama
zaklopit – zaključati
zamantan – smeten, *udriven u glavu*
zamantat se – zavrtjeti se u glavi
zamira – prigovor
zamirit – zamjeriti
zamiruša, zamirona – ogovaračica
zanačija – zanatlija
zanamisto – umjesto
zanikat – zanijekati
zanji – zadnji, posljednji
zanja – zadnja
zaludu – uzalud
zaokolišat, zaokolišit – opkoliti
zapas – mrežom ograđena riba
zapasat – mrežom ograditi ribu
zapelit – staviti sebi nešto u glavu
zaperak – mali listići od loze uz list koji se skidaju (*pliju*)
zapocesat – zauzimati, zaposjesti
zapojarmit – nekoga bez njegove volje *upregnuti* u posao
zaposesat – uzeti u posjed
zaprika – zapreka
zaprišit – požuriti

zaprit – zaprijeti
zara – radi, poradi
zasamarit – magarcu staviti samar
zasnapit (se) – zainatiti (se)
zasinjat – označiti
zaslaviti – na poseban način veselo zazvoniti
zasnapit se – zainatiti se
zaškrpunit se – zacrveniti se od srama ili bolesti (temperature)
zaštrgoćat – zavrtiti *štrgajku* radi izazivanja buke (običaj u Velikom tjednu)
zatancat, zaigrat – zaplesati
zaudarat – smrditi, svirati
zaudobit – zaboraviti
zaušit – udariti nekoga iza ušiju
zavalit se – poleći, malo se ležeć odmoriti
zau(n)zlat – zamrsiti
zazogat - zaigrati
zbande – sa strane
zeman – vrijeme, *štađun*
zeru – malo
zest – zepsti
zikva – zipka
zjalo – biljka zjevalica
zjogatula, zogatula – igračka
zlamenovat se – učiniti znak križa, prekrstiti se
zog, zjog – igralište za balote
zogulin – mali željezni vrtuljak koji se vezuje za tunju kako se ne bi mrsila
zuboboja – zubobolja
zugarele, zogarele – dječje igre zoge
zunzit, žunžit – zujati

ža, žaj – žao
žlovanje – izražavanje sućuti
žbadla – zatrudnjela
žbadnut – zatrudnjeti (nemoj žbadnut)
žbandan – nagnut na jednu stranu
žbandat – zastraniti
žbatit – razmutiti ili umutiti jaje

žbirac – rak
žbjaka – bijelilo za cipele
žbjego – poprijeko
žeg – vrijeme paljenja vapnenice
žega – vrućina (*ča si se već skinu u kratke gaće, oli ti je žegarac uliza u guzicu*)
žejud – plod česmire
ženske noge – broj 77 u igri tombole
ženun – ženom (stariji izraz)
žežin – post
žgincat – iščašiti
žgvorac, žvorac – čvoruga, obično na glavi
žgubija – postolarska alatka za bušenje rupica
žigerica, žigarica – jetra
žiguja – bubica koja se nastani u brašnu ili puri od dugotrajna stajanja
žložder, filoksera – bolest žila vinove loze
živo – prteće životinje
žlica – minerska alatka, mistrija
žličica – gornji dio trbušne šupljine
žmaki (igrati se *na žmake*) – skrivači, igrati se skrivača
žmignut, šmignut – pobjeći
žminac – biljka kozlac
žmul – čaša
žnjut, šnjut – stegno, bedro
žrna, žrvanj – dva okrugla kamena, jedan je statičan, a drugi se vrti rukom;
služe za mljevenje
Žudija – Židov
žuj – žulj
žunta – dodatak na kupljeni komad mesa
žunte – zglobovi, tetive na rukama (*bolu me sve žunte*)
župan – funkcija u bratovštini
žurnata – nadnica, dnevnic
žvelat – brz, hitar
žvelto – brzo
žveljarin, žvelerin – budilica

Dinko Sule

ZANIMLJIVOSTI IZ VIRTUALNOG SVIJETA

Prvi zapis o školi u Imotskome datira iz 1800. godine. *Stalna pučka škola* za mušku djecu bila je smještena u samostanu i radila je do 1869. godine. Te iste godine otvorena je *Glavna početna učionica* u Imotskome. Prvi učitelj te škole bio je naš Šoltanin **Pavao Bezić**.

Dominikanac i sociolog Dominik Barač rođen je u Slanom 1912. - strijeljan u Trogiru 1945. godine. U izdanju Dominikanske naklade ISTINA u kolovozu 1944. objavljuje knjigu *Socijalna filozofija boljševizma*, tj. hrvatski prijevod svoje doktorske disertacije. Knjiga je tiskana u Dubrovniku u 2080 primjeraka i stajala ga je života. Hrvatska dominikanska provincija priprema dokumentaciju za pokretanje postupka za Baračevo proglašenje blaženim. Evo što je među ostalim o Dominiku Baraču napisao njegov redovnički subrat Rando Paršić:

„...Na robiji se za hranu brinuo neki ekonom, partizan A. Bio je rodom sa Šolte. Nije bio loš ni namrgođen gledajući pred sobom ni krive ni dužne osuđene svećenike koji uglavnom dan provode u molitvi i šutnji. Hranu bi nam dobacio u sobu jer cijelo vrijeme robovanja nismo smjeli izići iz sobe nego jedino na klozet u hodnik i to pod stražom i uz dobro zaključan hodnik. Došapnuo mi je 16. da će Barač sutra biti strijeljan. Usudih se zamoliti ga da mi donese nešto od njega za uspomenu. Moram priznati da se opoštenio. Nakon strijeljanja donio mi je dvanaest zrna krunice koju su bjesomučno strgali s njegova pasa. Ostalo su razbacali i ukopali sa zemljom iznad njega. Tako je njegova krunica postala njegov najljepši spomenik! Pitao sam tog gospodina je li plakao, molio milost. Ne! Čuo ga je da je izgovorio riječi: „Bože, oprostí im!“ (Dalje mi nije znao navesti, ali je sigurno izgovorio čítave Kristove riječi s križa.“ Naš Šoltanin A., partizan, u ovoj priči bio je svakako pozitivna osoba, za neke s obzirom na to da je bio partizan, baraba, ali onda baraba s desne Kristove strane.

Časna sestra Josipa Milka Ugrin (Žrnovnica, 1921.- Split, 2010.)

Godine 1938. odlazi u samostan časnih sestara Službenica milosrđa u Ćiril-
Metodovoj ulici u Splitu. Novicijat vrši u Bresci u Italiji. Sestra Josipa Milka ne

samo da je bila posvećena molitvi i Bogu nego je veliku brigu posvetila samostanu i rodnoj Žrnovnici. Znala je prepoznati one koji trebaju utjehu i ljubav svoga bližnjega. Svoju kuću u Žrnovnici, koja je bila zapaljena, nakon II. svjetskog rata obnavlja i u nju se useljava s nekoliko sestara. Zaslužna je za gradnju samostana u Žrnovnici za čije je temelje darovala kamen od okućnice. Novac od prodaje svoje zemlje daje za troškove dovršenja samostana. Vrijedna sestra Josipa Milka održavala je svećeničku odjeću i vješto šivala haljinice za prvu svetu pričest. Žrnovničani su je cijenili i bili joj zahvalni na svemu što je učinila za Žrnovnicu i Žrnovničane. **I mi Šoltani budimo ponosni na časnu Josipu jer je po majci naše gore list. Majka joj je bila Marija Kalebić rodom iz Gornjeg Sela.**

Nataša Blagaić

NA ŠOLTI ŽENE PISMU VODE

O ženskoj klapi *Čuvite* tijekom petnaest godina službenog postojanja u okviru KUD Šolta:

1998. godina – „ *Jo , ča ove ženske lipo pivadu “ (pučki pivač iz Donjeg Sela na jednom od naših prvih nastupa)*

2002. godina – „ *Šoltanke su u svom iskrenom i spontanom nastupu istinski dobitak za Omiški festival i prva klapa u trideset i šest godina postojanja Omiškog festivala koja dolazi s ovog otoka...“(Igor Brešan komentira za Slobodnu Dalmaciju drugu izbornu večer ženskih klapa 36. FDK Omiš 2002. u čije finale nismo prošle)*

2010. godina – „ *Klapa Čuvite je u finalu ženskih klapa 44. FDK Omiš 2010 zauzela respektabilno 8. mjesto...“ (dr. sc. Joško Čaleta, etnomuzikolog, glazbenik i sakupljač hrvatskog tradicijskoga narodnog glazbenog blaga)*

2011. godina – „ *Ova klapa spada u sam vrh hrvatskog klapskog pjevanja. Izrazito je dobro tonski postavljena, izrazito muzikalna. Intonacija i dikcija gotovo su savršene. No, ove pjevačice ne pjevaju samo note i tekst, one živo i muzikalno donose tekst i glazbu, baš kao što dobar glumac interpretira poeziju. Njihova mikroagogika i mikrodinamika toliko su dobro razvijene da imate osjećaj da na svakoj riječi ili čak na svakom slogu jednako dišu i jednako misle... Ovoj klapi želim još puno ovakvih nastupa i moram reći da je osvjtlala obraz hrvatskog klapskog pjevanja kao i hrvatskog pjevanja u cjelini i mene kao člana žirija iz Hrvatske učinila iznimno ponosnim.*

(maestro **Bojan Pogrmilović**, vokalni pedagog, pjevač i dirigent, u svom osvrtnu na osvojeno prvo mjesto naše klape na 22. Internacionalnom natjecanju zborova u travnju 2011. g. u Veroni kao član međunarodnog žirija)

2011. godina – „*Vaš večerašnji nastup je zasigurno vrijedan zlata pred ovom Školjkom, a u sve boljoj a cappella konkurenciji. Vrlo dobro izbalansirani unutarnji glasovi (lijep zatamnjen ton), prvi sopran s prekrasnom bojom glasa, interpretativno vrlo stabilan s lakoćom jednostavno vlada skladbom. Mislim da je pravi užitak biti u ostatku sastava...“ (maestro **Mojmir Čaćija**, hrvatska*

klapska ikona, u svom osvrtu na Čuvite kao član žirija Festivala Školjka 2011. g. u Pakošanama gdje smo osvojili Zlatnu školjku)

2012. godina – „*Vi ste jedina klapa koja me podigla na noge sa stolice od kada sam ravnatelj Omiškog festivala, bravo!!!*“ (**Dražan Mladin**, ravnatelj FDK Omiš posljednjih petnaest godina, nakon prve izborne večeri kada još nismo znale da ćemo sa ženskog finala 46. FDK Omiš 2012 na Šoltu donijeti prvu nagradu stručnog povjerenstva, Zlatni štit s grbom grada Omiša, postavši tako najbolja hrvatska ženska klapa)

Osnivanje ženske klape Čuvite ne može se definirati jednim datumom ili događajem.

Ne, to je bio slijed događaja proizašao prvenstveno iz ljubavi prema svom otoku, *pismi* i druženju i to smatramo najvećom vrijednosti i najsajnijim dostignućem ove klape. Svi rezultati koji su tijekom petnaestak godina postignuti bili su spontani slijed kojim je uvijek dominirala ljepota ovog mjesta na kojem živimo i vrijeme provedeno zajedno, okrunjeno spontanim pjevom bez obzira gdje se nalazili.

Maslinica, foto TZ Općine Šolta

Kad živite okruženi ovakvom *lipoton*, morate se jednom *dogodit*...

Gotovo sve članice (i Njemice i Korčulanke i Slovenke...) pa i našu prvu voditeljicu, akademsku glazbenicu i umirovljenu članicu Mariborske opere prof. Mariju Brunsko, na Šoltu je dovela ljubav. Činjenicu da je Šolta posebna i po tome što su organizirano klapsko pjevanje pokrenule žene dugujemo velikim dijelom i našim muškarcima, našim ljubavima koje su nam uvijek bile najveća potpora.

Kad je nas nekoliko prijateljica okupljenih oko komina u dugim zimskim večerima zamolilo maestru Brunsko, koja je tada već uspješno radila s djecom pri crkvi sv. Ivana u Gornjem Selu gdje živi, da se prihvati vođenja ženske klape, nismo mogle ni sanjati da će audicija velikim odazivom rezultirati dječjim i ženskim zborom, djevojačkom i ženskom klapom i službenom registracijom

Mia Domaćina, izlučna večer 46. FDK Omiš,
13.07.2012., foto Vlado Zemunik

KUD-a Šolta 1998. godine. Ova eksplozija senzibilnog ženskog izražavanja nastavila se u nadolazećim godinama;

- niz skladbi maestre Marije skladanih na tekstove klapskog prvog alta Nataše Blagaić, zapaženog nastupa na 36. Omiškom festivalu 2002. g.

- izdavanja prvog CD-a „Barka posrid srca“ 2005. godine snimljenog u crkvi sv. Martina u Donjem Selu,

- putovanja po čitavoj Hrvatskoj, Europi od Kazinske dvorane u Mariboru, do Gradske vijećnice u Beču, a jedan od najvećih uspjeha je Mia Domaćina, prvi sopran svih postava klapa pri KUD Šolta,

koja je uz svoju prof. Mariju Brunsko stigla do životnog zvanja magistre glazbe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Na prekretnici prve faze našeg organiziranog djelovanja, 2008. g., na prijedlog eminentnog etnomuzikologa, i naravno zaljubljenika u Šoltu, Joška Čalete, voditelj klape *Čuvite* postaje Bračanin šoltanskih korijena (a kako drugačije), i sam klapski pjevač i voditelj, maestro Srećko Damjanović.

U našu klapu, čija je prijateljstvom povezana srca maestra Marija ugodila da kucaju kao jedno,

naš prvi „muškarac“ unio je dušu, učeći nas da tu dušu treba svijetu pružiti na dlanu i tako je već božićnim projektom našega novog maestra „Na dobro nam Božić dojde“ 2008. g u suradnji s klapama s kojima je maestro Srećko već surađivao (Braciera, Užonca, Špirit, Versi i Hurania) došlo do višegodišnje uspješne suradnje koja će, nadamo se, potrajati.

Posebna po mnogo čemu, tako je ova klapa posebna i po tome što probe održava i na Šolti i na Braču i u Splitu i u Zagrebu i gdje god da se zajedno nađe, uz veliko odricanje kojega je rezultat:

zapažen nastup na 11. Večerima dalmatinske pisme - Kaštela 2009. sa skladbom „Zamantana“, autora glazbe Joška Čalete i autorice stihova Nataše Blagaić

finale 44. Omiškog festivala 2010. g.

pobjeda na festivalu otočnih klapa u Supetru 2010. g.

zlato na 22. Međunarodnom natjecanju zborova u Veroni 2011. g.

zlato na Festivalu klapa „Školjka“ u Pakoštanima 2011. g.

te Zlatni lipi cvit u Blatu na Korčuli za najbolju klapsku obradu zabavne pjesme

(obrada Ivana Šutić) 2012.g

i naravno Zlatni štit na 46. Omiškom festivalu i to sa šoltanskim napjevom „Da mi se je ribon stvoriti“

Verona, Teatro Nuovo, osvojeno zlato na
22. Međunarodnom natjecanju zborova, 16. 4. 2011.

O ovoj klapi nećete mnogo pronaći u medijima, mnogo više ćete pronaći u neposrednom druženju s njom jer ova klapa je bila i ostala zagovornik druženja sa svim generacijama i vrstama ljudi s kojima može *lipo zapivat* i od kojih može naučiti nešto o bogatoj tradiciji kako klapskog, tako i pučkog pjevanja. Iako smo se družili i stekli obožavatelje čak i među visokim državnim dužnosnicima, uz dužno poštovanje ipak više volimo vrijeme provoditi s našim starim crkvenim pučkim *pivačima* sa Šolte, od kojih smo mnogo naučili pa je rezultat tog druženja i nastup naših članica Marine i Nataše na Poljudu (*Da su i žene itekako ostavile traga u klapskoj glazbi potvrdio je ženski duo sa Šolte, članice klape Čuvite , otpjevavši „Prid oltaron kleči diva“ , stari napjev sa Šolte, koji svjedoči o tome kakvu snagu i ljepotu daje toplu i iskrenu rič naših baka ispjevana čistom dalmatinskom tercom - arhiv Slobodna Dalmacija*)

Također smo ponosne i na ime naše klape iako se mnogi tome čude, s obzirom na to da je *čuvita* mala sova koja obitava na otoku, a Šoltane su nekada pogrdno nazivali *čuvitari*.

Čuvita je simbol Šolte , a njezin noćni pjev stvara još čvršće veze s otokom u nama koji na njemu živimo, a budi još veću nostalgiju u onima koji su sa Šolte otišli.

46. FDK Omiš, večer obrada u Blatu na Korčuli, nagrada „Zlatni lipin cvit“,
26. 5. 2012., foto Vlado Zemunik

46. FDK Omiš, Finalna večer ženskih klapa, osvojen „zlatni štit“,
26. 7.2012., foto Vlado Zemunik

Zato neka se pjev *Čuvita* čuje što dalje da vrati ljude na otok koji sa svojih jedva 1500 stanovnika ima žensku klapu – pobjednicu Omiša.

Veselimo se svakom pozivu i neposrednom druženju s ostalim *klapašima* jer ako nema prijateljstva i druženja, riječ klapa gubi svoj smisao.

Nataša Blagaić

RASPLESANA ŠOLTA

...niti za jedan šoltanski ples ne bismo mogli utvrditi veću starost od konca 19. stoljeća...

...šoltanske plesove moći ćemo opisati samo riječima, jer niti jedan nije cjelovito zapisan...

(Ivan Ivančan, „Narodni plesovi Dalmacije“ II dio - tekst o Šolti u cijelosti je objavljen u Baščini broj 4)

Iako uvod ovom tekstu nije ohrabrujući, a još manje je u skladu s naslovom, tim je veća vrijednost rada i truda nekolicine zaljubljenika u Šoltu i njenu tradicijsku baštinu.

Tako je gospodin Ivančan materijal za svoju zbirku crpio ponajviše iz „Folklorne građe otoka Šolte i Brača“ Zorice Vitez (rukopisna zbirka je potpisana tadašnjim prezimenom autorice: Orepić-Rajković), po majci Šoltanke, koja je istraživanja vršila 1967. godine, pa se tako i svi podaci odnose na vrijeme prije toga, što im daje iznimnu vrijednost .

Svoje istraživanje gospođa Zorica stavila je i na raspolaganje etnomuzikologu Jerku Beziću, Šoltaninu po ocu, koji je baš kao i gospodin Ivančan definirao plesove koji su se na Šolti plesali u prvoj polovici XX stoljeća (abecednim redosljedom): kvadrilja, mažurka, na katridu, pod cvit, polka, pržunera, spašo, šaltin i šotić.

Na Šolti nažalost nije zapisano kolo iako je sigurno da su stari obredni plesovi postojali . Olinko Delorko u svojoj zbirci pjesama donosi niz stihova koji govore o kolu ili se iz njih može zaključiti da su se u kolu pjevali. Isto tako možemo u Monografiji otoka Šolte (ur. Zoran Radman, Grohote, 2012.) u prilogu Zorice Vitez „Običaji otoka Šolte između dvaju svjetskih ratova“ pročitati vrlo zanimljiv članak opata Petra Bačića, „Izbor seoskog kralja u Dalmaciji“ iz 1926. godine, gdje jedna rečenica kaže: *“...Kada je izbor svršio, vas narod i pjevači popijevali novom knezu i novoj upravi , zaigrali bi svi kolo...”*

U neposrednom razgovoru sa Stankom i Antom Kalebić i Marijom Jakovčević (12/2012.) saznala sam neke zanimljive detalje. Iako gospodin Ivančan piše da se na ples u druga sela rijetko išlo, moji su mi sugovornici živopisno opisali kako su Šoltani, posebice Goripojani, rado na ples odlazili u druga sela pa čak i na susjedni Brač u Milnu za Gospu od Karmela i Ložišće na Sv. Petra i Pavla. Ove priče slušali su od Antine majke, Veronike Kalebić (rođ. 1907.) rođene Jakovčević i Stankine tete Marice Sinovčić (rođ. 1904.) rođene Garbin. U to doba između dva rata i neposredno nakon drugog svjetskog rata na Brač su išli *barkom na vesla iz Gornje Krušice i to i muško i žensko*. Kad sam pitala kako to da su roditelji puštali kćeri na ples u ta doba, nasmijali su se objasnivši *da bi one pobigle kroz ponistru, a sutra kako in bude*. Važno je jedino bilo stići na ples. (*Oli toga nima i danas?!*) *Bilo je i primjera da bi muški stavili plesnu robu u mijeh pa bi gurajući ga pred sobom preplivali Splitska vrata, od punte Šolte do punte Brača, pa se obuci i na ples*. Djevojke su mladićima privlačile pažnju tako da bi posudile što više zlatnog nakita kad bi išle na ples, a kada bi mladića držale pri plesu pod ruku, onda bi ruku namještale tako da se zlato što bolje vidi. Snalazili su se i mladići i to vrlo domišljato, tako je jedan mladi Goripojanin posudio novac iz zadružne blagajne i stavio ga u novčanik da bude što deblji pa da na plesu ostavi dojam bogatog mladića. Ispadale su oči i kćerima, a pogotovo majkama, a on se vjerovatno sa družinom slatko tome smijao dok bi veslajući nazad prema Šolti jeli kruh i kapulu, jer za bolje nisu imali.

Da je „plesna“ veza sa Bračem postojala nalazimo također u Ivančaninovoj zbirci gdje citira jednog starijeg Šoltanina: *...moja žena Tonka ona je bila najboja plesačica. Ona je ono šta se u Braču igralo, ona je znala sve, ona je mene naučila*, a u dijelu o otoku Braču gospodin Ivančan je fotografirao starijeg gospodina rođenog 1875. godine u Ložišćima za kojega su rekli: *...u, ča je on bi vrog, u, ča bi on bala...* Ime mu je bilo Ivan Domić Bezić. U rodoslovlju plemena Bezić ne nalazim poveznice osim da se Marija Bezić rođena 1888. godine udala za Tomu Domića iz Ložišća 1918., što je bilo kasnije, a jedan od sinova Marina i Jakovice prezivao se dakako Bezić, ali ime mu je bilo Domić i navodno nije imao potomaka. U svakom slučaju bilo bi zanimljivo istražiti da li postoji veza u ovom slučaju Šolte i Brača i to „plesna“.

Kraj XX i početak XXI stoljeća obilježavaju uglavnom kratkotrajni, ali vrijedni pokušaji da se druženjem kroz folklorni amaterizam uči i njeguje naša folklorna baština.

Prema kazivanju Stanke Kalebić plesao se samo šotić na druženju Društva Šoltana - Split u Splitu (Dom JNA) 1980. ili 1981. godine. Harmoniku je

svirao Vedran Meštrović, a plesači su bili bračni parovi Stanka i Ante Kalebić iz Gornjeg Sela, Marija i Tomislav Sinovčić iz Donjeg Sela, Grgo Braškić i još nekolicina Šoltana. Prema kazivanju Drine Mladinov uz harmonikašku pratnju najčešće njenog muža Vlatka i meštra Vice Bezića (repertoar harmonikaša u to vrijeme obuhvaćao je prije svega glazbenu pratnju plesova) u Sali Doma Kulture skoro do kraja osamdesetih plesali su se šotić, spašo, na katridu, pod cvit, mazurka i polka, a plesali su ih tada glavni (glavne) *balarini (balerine)*, meštar Pjero Jakovčević i Vice Cecić, nešto ranije Luce Škoko i Andrija-Andrijica Bezić i drugi...

Etnokoreolog Branko Šegović u svojim zapisima sa Šolte od 1958-1960 spominje odlične plesačice Ivančicu Bezić, Margitu Ursić, Marinu Cecić, te plesače Fabjana Ursića, Antu Bezića, Antu Cecića i druge.

U knjizi Ivana Ivančana „Narodni plesovi Dalmacije“ - II dio, koju je izdao Prosvjetni sabor Hrvatske 1981. godine, autor je pokušao rekonstruirati pržneru, ples koji se plesao samo na Šolti, a na temelju fragmentarnih podataka koje je Zorica Vitez dobila u raznim selima.

1981. godine u Maslinici je snimljen dugometražni film „Pad Italije“. Suradnica režisera, rođenog Maslinčanina Lordana Zafranovića, Zorica Vitez, kao etnolog i Šoltanka po majci za potrebe filma ustupila je svoje znanje temeljeno na njenim istraživanjima, te plesnom i glazbenom obrazovanju, o običajima na Šolti u vrijeme između dva svjetska rata i postavila koreografiju pržnera za potrebe filma, tako da je zahvaljujući njima film vrijedno svjedočanstvo tradicijskih običaja Šoltana tog vremena.

U ljetopisu osnovne škole u Grohotama nailazimo na podatak da su učenice plesne grupe u povodu Marulićevih dana i otvaranja izložbe materijalnih dokaza o postojanju šoltanskih škola 1995. godine na splitskoj pjaci u stiliziranim šoltanskim nošnjama otplesale četiri šoltanska plesa (kolo, šotić, valcer i mazurku, po notnom zapisu Antona Škoke), a na harmonici pratila ih je njihova profesorica Maja Stermšek (danas udana Blagaić i članica folklorne sekcije KUD-a Šolta kao i voditeljica folklorne sekcije pri Osnovnoj školi Grohote).

Učenice OŠ „Grohote“ na splitskoj Pjaci 1995. g., fotografija preuzeta iz ljetopisa OŠ „Grohote“

U 1997. godini bilježimo nastupe folklorne grupe učenika osnovne škole za Dan državnosti u prostoru DVD „Šolta“. Folklorna grupa oformila se na inicijativu Katje Tramontana-Domaćina i uz financijsku potporu Općine Šolta, a voditelj je bio Dražan Domjanović, koreograf, tada pri KUD-u „Jedinstvo“.

Dan državnosti 1997. godine, u Vatrogasnom domu DVD-a „Šolta“, foto Teo Tomić

2000. godine KUD „Šolta“ također na inicijativu svoje predsjednice Katje Tramontana-Domaćina, uz ženski zbor i žensku klapu pokušava oformiti i folklornu plesnu skupinu koja bi prvenstveno izvodila stare šoltanske plesove i to uz veliku pomoć Lordana Cecić-Karuzića, našeg Šoltanina koji je tada bio član ansambla KUD-a „Brodosplit“, ali zbog vrlo slabog odaziva muških plesača pokušaj je propao.

2011. godine Nikola Cecić-Karuzić, naš sadašnji općinski načelnik u suradnji sa sinom Lordanom, trenutno članom KUD-a „Bukovac“ iz Zagreba, te njegovim prijateljem i kolegom, folklornim koreografom Dražanom Domjanovićem i KUD-om „Šolta“, objavljuje poziv za upis članova u folklornu grupu, 07. 04. 2011. Odaziv je ovaj put dobar, te je ovaj datum početak rada folklorne sekcije pri KUD-u „Šolta“ kojoj je cilj kroz druženja njegovati šoltansku folklornu baštinu. Veliku pomoć dao im je i maestro Ante Škoko ustupivši Dražanu Domjanoviću svoje notne materijale, a meštar Pjero Jakovčević-kovač otplesao im je, sve što je od šoltanskih plesova znao. Veliko bogatstvo svojih sjećanja i pjesme i plesa dali su im Stanka i Ante Kalebić iz Gornjeg Sela. Što se tiče pržunere, Dražan Domjanović je u kontaktu sa plesačima iz Hrvatskog kulturnog centra u Antofagasti saznao za obitelji Bezić i Kalebić koje su tamo iselile između dva svjetska rata, pa je od pok. Tonka Kalebića, rođ. 1924. i Nikole Bezića, rođ. 1928. prikupio njihova saznanja o pržuneri. Nikola Bezić je rođen u Južnoj Americi i kaže da je sve što zna naučio od svojih roditelja.

Trenutno surađujemo i sa koreografom i etnokoreologom gospodinom Brankom Šegovićem od kojega se nadamo puno toga naučiti obzirom da i u svojoj devedesetprvoj godini pleše svaki dan i surađuje sa više KUD-ova na prostoru Hrvatske.

Sam početak našeg rada pratio je i Šoltanin koji živi u Sloveniji, Željko Burica, pa nam je jako zadovoljan onim što smo u kratko vrijeme postigli, organizirao nezaboravno gostovanje u Sloveniji u prosincu 2011. godine (Črna na Koroškem, Žerjav, Prevalje, Mežica i Dravograd), što nam je bila „generalna proba“ da razbijemo tremu za prvi i najvažniji nastup pred našom šoltanskom publikom.

Koncert KUD-a „Šolta“ u Črnoj na Koroškem, Slovenija, 09. 12. 2011., arhiva Teo Tomić

Črna na Koroškem, 09. 12. 2011., folklorna grupa KUD-a „Šolta“ izvodi „pržuneru“, foto Teo Tomić

U travnju 2012. godine prvi put pred svojim Šoltanima nastupamo na velikom otvaranju marine u Maslinici sa koreografijom šoltanskih plesova, među kojima je i pržunera, ples koji se plesao samo na Šolti.

U svibnju 2012. godine prihvaćamo poziv na smotru folkloru u Metkoviću „Na Neretvu misečina pala“, gdje smo oduševili kako organizatore, koji su nas odabrali da nastupimo na najpoznatijoj hrvatskoj smotri folkloru „Vinkovačkim jesenima“, tako i učesnike smotre, pa smo prihvatili poziv KUD „Jelsa“ sa Hvara da nastupimo u rujnu 2012. na II. smotri otočkog folkloru u Jelsi.

KUD „Šolta“ pobrinuo se i za izradu i rekonstrukciju starih šoltanskih nošnji za potrebe folklorne sekcije i prezentacije običaja i plesova. Iako je ovaj projekt velike vrijednosti, KUD „Šolta“ uspio ga je provesti uz potporu Ministarstva regionalnog razvoja, Splitsko-dalmatinske županije i uz pomoć donacija lokalnih udruga i poduzetnika, na što smo veoma ponosni.

Eto kao i kod svih lijepih i pozitivnih stvari jedno vodi drugome. Ljubav prema Šolti i plesu okupila je nas 20-tak članova folkloru, družimo se, plešemo, putujemo i predstavljamo svoj otok u najboljem mogućem svjetlu gdje god se pojavimo, stvaramo nova prijateljstva od kojih su nam ona međuotočna najviše prirasla srcu jer uvijek brže stignemo u Zagreb nego na susjedne otoke. Uživamo biti kako domaćini, tako i gosti.

Želja nam je njegovati što više od bogate tradicije i narodnog blaga Šolte. Zato pozivamo mlade da nam se pridruže, jer kome ćemo ovo blago predati u ruke i utisnuti u srce, ako ne njima, u nadi da će i oni jednog dana učiniti isto, stare da nam svojim iskustvom i sjećanjima pomognu da plesovi budu što izvorniji. Treba nam plesača, a harmonikaš bi nam bio neophodan.

Svima onima spomenutima i nespomenutima, znanima i neznanima koji su na bilo koji način ugradili, ugrađuju ili će ugrađivati jedan dio sebe u priču o našem kulturnom identitetu i postojanju bogate etnološke prošlosti, i prošle, i sadašnje i buduće generacije će biti zahvalne.

op.ur.

Sedamdesetih godina prošlog stoljeća pri osnovnoj školi u Grohotama je djelovala plesna grupa koju je vodila učiteljica Veronika-Vjera Buktenica. Na repertoaru joj nisu bili šoltanski plesovi, ali je znalački plesala.

KAZALO

	ZA SJEĆANJE	4
Dinko Sule:	PRILOG POZNAVANJU BIOLOŠKE RAZNOLIKOSTI OTOKA ŠOLTE	5
Jasmina Mužinić, Dinko Sule, Gordan Lukač i Jenő J. Purger:	NOVE VRSTE U ORNITOFAUNI OTOKA ŠOLTE	17
Dinko Sule:	NOVE SPOZNAJE	20
Dinko Sule:	OSVRT NA NOVU MONOGRAFIJU <i>OTOK ŠOLTA</i>	23
Gordana Burica:	KAD PROGONI ME JESEN	28
Gordana Burica:	MREŽA	29
Gordana Burica:	MLIČ	29
Gordana Burica:	ROG I BOJ	31
Dinko Sule:	IGRE IZ DITINJSTVA	33
	BUTIGE	43
Dinko Sule:	RIČI ŠOLTANSKEGA GOVORA	45
Dinko Sule:	ZANIMLJIVOSTI IZ VIRTUALNOG SVIJETA	155
Nataša Blagaić:	NA ŠOLTI ŽENE PISMU VODE	157
Nataša Blagaić:	RASPLESANA ŠOLTA	163